

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra antropologie a zdravovědy

Bakalářská práce

Petra Kroutilová

Pedagogika – veřejná správa

Problematika plánovaného rodičovství z pohledu žáků
středních škol v Prostějově

Olomouc 2016

vedoucí práce: Mgr. Petr Zemánek, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Problematika plánovaného rodičovství z pohledu žáku středních škol v Prostějově“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

V Olomouci dne 15. 04. 2016

Podpis

Děkuji Mgr. Petru Zemánkovi, Ph.D., za odborné vedení bakalářské práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

OBSAH

OBSAH	4
ÚVOD	7
1 CÍL PRÁCE	8
2 TEORETICKÉ POZNATKY	9
2.1 Rodina.....	9
2.2 Klasifikace rodin.....	11
2.3 Funkce rodiny	12
2.3.1 Biologicko – reprodukční funkce	12
2.3.2 Socializačně – výchovná funkce	12
2.3.3 Ekonomicko – zabezpečovací	13
2.3.4 Emocionální funkce	13
2.4 Historie státní podpory rodiny	13
2.5 Současný stav v oblasti podpory rodiny	14
2.5.1 Přímá finanční podpora – sociální dávky	15
2.5.1.1 Přídavek na dítě.....	16
2.5.1.2 Porodné.....	16
2.5.1.3 Příspěvek na bydlení	17
2.5.2 Nepřímá daňová podpora – daňová opatření	17
2.5.2.1 Sleva na manželku/manžela	17
2.5.2.2 Sleva za umístění dítěte.....	18
2.5.2.3 Sleva na vyživované dítě.....	18
2.6 Rodina a ekonomická situace	18
2.6.1 Soužití rodičů a dětí	19
2.7 Manželství.....	19
2.7.1 Vznik manželství	20
2.7.2 Zánik manželství	21

2.8	Žití na psí knížku	21
2.9	Plánování rodiny	24
2.10	Antikoncepce	24
2.10.1	Starověk.....	25
2.10.2	Středověk.....	25
2.10.3	Novověk	26
2.10.4	Současnost	27
2.10.4.1	Přirozená metoda.....	27
2.10.4.2	Bariérová metoda (kondom).....	28
2.10.4.3	Kombinovaná hormonální antikoncepce.....	28
2.10.4.4	Gestagenní hormonální antikoncepce	28
2.10.5	Nitroděložní tělíška.....	29
2.11	Rodičovství.....	29
3	METODIKA PRÁCE.....	32
3.1	Metodika výzkumu	32
3.1.1	Teoreticko-praktická příprava.....	32
3.1.2	Výzkumné problémy	33
3.1.3	Charakteristika souboru.....	33
3.1.4	Použitá metoda.....	34
3.1.5	Organizace výzkumu	34
4	Výsledky	35
4.1	Vyhodnocení výzkumu	35
5	DISKUSE.....	77
ZÁVĚR.....		80
Souhrn		81
Summary		82
REFERENČNÍ SEZNAM		83
	Seznam použité literatury	83
	Seznam použitých symbolů a zkratek	86

Seznam obrázků	87
Seznam příloh	89

ÚVOD

Během svého života projde člověk mnoha etapami. Mezi jednou z nejdůležitějších etap patří bezesporu ta, kdy si člověk vybírá svého partnera, se kterým si plánuje svoji budoucnost, s čímž úzce souvisí i založení rodiny, tzn. rozhodnutí, zda děti mít či nikoliv. Plánování rodičovství pro většinu z nás určitě patřilo, patří a bude patřit k nedůležitějším krokům v životě. Ve své bakalářské práci se budu zabývat názorem a znalostmi dnešních středoškoláků na plánované rodičovství. Zajímá mne, jak studenti středních škol přistupují k plánovanému rodičovství, zda se chtějí touto myšlenkou zabývat nebo jak jsou o této problematice informováni.

V teoretické části se zaměřím na formulování zásadních pojmů týkajících se rodiny, rodičovství a jeho plánování, na typy a druhy antikoncepce, dále pak na vysvětlení pojmů mateřská dovolená, rodičovská dovolená. Bakalářská práce je zaměřena na problematiku výchovy studentů středních škol k rodičovství.

V praktické části popisuji přípravu, realizaci výzkumného šetření jeho vyhodnocení. Své výzkumné šetření jsem záměrně zaměřila na studenty posledních ročníků středních škol, protože si myslím, že je to období, kdy se pomalu opouští „svět dětí“ a vstupuje se do „světa dospělých.“ Je to období, kdy jsou studenti téměř samostatné osoby, mají před sebou spoustu otázek a bezesporu k těm nejdůležitějším patří názor na partnerství a plánování rodičovství. Zvolila jsem kvantitativní výzkum, kdy respondenti odpovídali na 20 otázek, které jsem znázornila a vyhodnotila.

*„Oženit se, založit rodinu, přijmout všechny děti, jež přijdou,
zachovat je na tomto nejistém světě, a dokonce, bude-li to možné,
je trochu vést, to je podle mého přesvědčení nejzazší meta,
jíž může člověk dosáhnout.“*

(Franz Kafka)

1 CÍL PRÁCE

Cílem mé bakalářské práce je objasnit a charakterizovat základní pojmy studované problematiky, jako je rodina, funkce rodiny, mateřská dovolená, antikoncepce apod. Dále bych chtěla zhodnotit současné znalosti a úroveň informovanosti v problematice plánovaného rodičovství studentů středních škol, prostřednictvím kvantitativního dotazování, technikou dotazníku.

Výsledky výzkumy mohou posloužit jako zdroj informací o dané problematice a sloužit tak pro pedagogy jako motiv k zamyšlení a inspiraci pro další možná vzdělávání středoškolských studentů.

2 TEORETICKÉ POZNATKY

Dříve než bude přistoupeno k analýze problematiky plánovaného rodičovství, je nutné si objasnit některé pojmy používané v mé práci.

2.1 Rodina

Pro většinu z nás nepostradatelná součást svého života, bez které se těžko obejde. V dnešní době existuje mnoho definic pro pojem rodina, nicméně mají všechny stejný nebo podobný význam.

Je samozřejmé, že není objektivně možné přesně určit váhu jednotlivých funkcí pro definici chápání a užívání pojmu rodina. Přesto však lze považovat základní funkce rodiny ve vztahu ke společnosti v jejich celku za nezbytný prvek pro vymezení pojmu rodina pro jeho používání ve veřejném sektoru.¹

Preference závisí na konkrétních etických a politických postojích, stejně jako na oboru, jehož pohledem je na rodinu nahlíženo, ať je to sociologie, psychologie, statistika nebo demografie. Nalézt odpovídající definici rodiny je obtížné nejen s ohledem na různé oblasti použití tohoto pojmu, ale i vzhledem k proměnlivým hodnotovým východiskům v závislosti na kulturním a civilizačním prostředí dané společnosti. Význam tohoto termínu se výrazně liší v závislosti na metodologických postupech v oblasti výzkumu. Proto není možné hovořit o jediném pevném pojmu rodiny, ale měnících se pojmových variantách, které se odrážejí v různých vědních oborech.²

Rodina v nejširším pojetí je chápána jako celek rozličných konstelací takové formy života, která obsahuje minimálně dvougenerační soužití dětí a rodičů, má trvalý charakter a vykazuje pevné vazby mezigenerační a vnitrogenerační solidarity.³

---

¹ *Národní centrum pro rodinu: rodina a politika* [online]. [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: <http://www.rodiny.cz/rodina-v-souvislostech/politika-a-rodina>

² Tamtéž

³ *Národní centrum pro rodinu: rodina a politika* [online]. [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: <http://www.rodiny.cz/rodina-v-souvislostech/politika-a-rodina>

Šrédl označuje rodinu „jako dosti proměnlivý soubor složený ze spřízněných osob (rodina= příbuzenstvo, nebo užší skupinu, tvořenou rodiči a dětmi žijícími pod jednou střechou (rodina= domov).“⁴

Höhne definuje rodinu jako „soužití rodičů a nezaopatřených dětí ve společné domácnosti.“⁵

„Rodina představuje společenství blízkých osob, mezi nimiž existují úzké vazby příbuzenské, psychosociální, emoční, ekonomické a další.“⁶

Sociolog prof. Ivo Možný, vymezil rodinu jako „vícegenerační soužití rodičů a dětí, ať už v rodině úplné nebo neúplné.“⁷

„Rodina je v sociologii solidární skupina osob navzájem spjatých manželstvím, příbuzenstvím nebo adopcí, které spolu dlouhodobě žijí a jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí.“⁸

Rodina může být také definována jako „institucionální zajištění lidské reprodukce, legitimní v dané společnosti.“⁹

Rodina je v sociologickém slovníku charakterizovaná jako „malá skupina, kterou tvoří lidé příbuzenskými, manželskými, případně adoptivními pouty a která plní určité funkce.“¹⁰

Giddens rodinu přímo vymezuje jako „skupinu osob přímo spjatých příbuzenskými vztahy, jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí.“¹¹

Nicméně stále platí staré rčení, že rodina je základem zdravé společnosti.¹²

---

⁴ ŠRÉDL, Karel. *Ekonomika pro pedagogy: (ekonomika a rodina)*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta, 2001, 217 s. ISBN 80-729-0038-2. s. 3.

⁵ HÖHNE, Sylva. *Podpora rodin s dětmi a vliv peněžních transferů na formu rodinného soužití*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 63, 8 s. ISBN 978-80-87007-93-8. s. 7.

⁶ In CODEXISACADEMIA [online]. [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: (<http://www.judikaty.info/cz/ustavni-soud-ceske-republiky/pojem-rodina/>)

⁷ Eva Labusová [online]. [cit. 2015-10-13]. Dostupné z http://www.evalabusova.cz/ankety/co_znamená_rodina.php

⁸ WIKIPEDIE [online]. [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Rodina>

⁹ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. 2. upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 250 s. Základy sociologie. ISBN 80-864-2905-9. s. 99.

¹⁰ *Sociologický slovník*. 1. vyd. Bratislava: EPOCHA, 1970, s. 258.

¹¹ GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. 1. vyd. Praha: Argo, 2001. ISBN 80-720-3124-4. s. 156

¹² RHEINWALDOVÁ, Eva. *Jak vychovat šťastné dítě*. 2. rozš. a upr. vyd., (1. v nakl. Motto). Praha: Motto, 1997, 247 s. ISBN 80-858-7261-7. s. 16.

2.2 Klasifikace rodin

Na rodinu lze pohlížet z různých úhlů a lze na ni nahlížet dle různých kritérií.

Podle velikosti dělíme rodinu na:

Nukleární rodinu – v užším pojetí je možné za přirozenou nukleární rodinu, která je jednoznačně převažujícím typem soužití v České republice, považovat institucionálně strukturované sociální společenství, které je založené na rodičovském a manželském vztahu jako jeho dvou základních vztahových liniích, a vychází z úpravy rodinného práva. Manželské soužití ostatně svou hlavní funkcí, kterou je podle českého právního řádu právě založení rodiny a výchova dětí, tuto základní podobu rodiny předpokládá.¹³

Širší rodinu – širší příbuzenstvo (vícegenerační, rozšířená)

Podle složení dělíme rodinu na:

Úplnou rodinu – dítě/ děti, matka otec

Neúplnou rodinu – dnes bohužel velmi často vyskytující se typ rodiny. Samozřejmě, že i v minulosti tvořily vysoký podíl v rámci domácností, ale jejich vznik spočíval velmi často v úmrtí jednoho z manželů.

Domácnosti, ve které žije dítě nebo děti a jeden z jeho rodičů se evidují jako rodiny neúplné.¹⁴

Neúplná rodina může vzniknout různými způsoby, např. úmrtím jednoho z rodičů nebo, a to mnohem častěji v důsledku rozvodu.¹⁵

Zatímco až do konce 19. Století bylo přibližně 70 % neúplných rodin vedeno ženou, a 30 % mužem, v současnosti tvoří neúplné rodiny vedené mužem pouze 10 – 15 %, což je zapříčiněno zejména rozvodem nikoli úmrtím.¹⁶

---

¹³ *Národní centrum pro rodinu: rodina a politika* [online]. [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: <http://www.rodiny.cz/rodina-v-souvislostech/politika-a-rodina>

¹⁴ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. 2. upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 250 s. Základy sociologie. ISBN 80-864-2905-9. s. 254.

¹⁵ DRÁPAL, Dan. *Vztahy, sex, rodina: velký rozvrat a cesta k obnově*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2013, 266 s. ISBN 978-80-7255-304-4, s. 222.

¹⁶ Tamtéž

2.3 Funkce rodiny

Rodina ve své podstatě zahrnuje mnoho činností, kterými plní i určité role ve vztahu ke společnosti. Vzhledem k tomu, že se rodina mění a prochází neustálým vývojem, tak se mění i některé její funkce. Velkým problémem v dnešní hektické době je i nedostatek času věnovat se rodině, což může vést k narušení v zabezpečování základních funkcí, a tím i ohrožení rodiny jako celku. Proto, aby rodina plnila své funkce je zapotřebí přítomnosti všech jejích členů, tzn. vzhledem k dětem přítomnost obou rodičů. Je všeobecně známo, že absence jednoho z rodičů může mít na citový i sociální vývoj dítěte velmi negativní vliv. Pokud dojde k rozpadu rodiny, je třeba udržet vztahy mezi oběma rodiči a dítětem na nejvyšší možné úrovni, aby zůstalo zachováno co nejvíce z výše zmiňovaných funkcí. Mezi autory se v jednotlivých formulacích nenašla jistá shoda a ani v literatuře není definován přesný počet funkcí.

Jak je uvedeno ve Velkém sociologickém slovníku mezi základní funkce rodiny patří: reprodukce, výchova socializace a přenos kulturních vzorců.¹⁷

2.3.1 Biologicko – reprodukční funkce

Je nejstarší funkcí, zajišťující reprodukci lidského druhu v přirozeném prostředí. Význam pro jedince je spatřován jednak uspokojováním jeho sexuálních potřeb, jednak jako pokračování rodu jedince.¹⁸

2.3.2 Socializačně – výchovná funkce

Tato funkce spočívá především v tom, že se všichni členové rodiny postupně začleňují do procesů ekonomických, kulturních, mravních, estetických apod. Dítě se v socializačním procesu

---

¹⁷ PETRUSEK, Miroslav. *Velký sociologický slovník*. vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-718-4310-5, s. 940.

¹⁸ KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. 1. vyd. Brno, 2001, 199 s. ISBN 80-731-5004-2. s. 79.

zapojuje jako aktivní článek působící na starší generace, které učí zvládat nové životní situace. Díky této funkci dochází k působení členů ať už kladných či záporných vlivů.¹⁹

2.3.3 Ekonomicko – zabezpečovací

Je to funkce, která se týká všech jejích členů, nejenom dětí. Rodiče jsou povinni zabezpečit dítě nejenom po materiální stránce, ale i po stránce duševní a sociální. Pokud selže povinnost rodičů zabezpečit dítě materiálně, plní tuto roli stát, prostřednictvím sociálních dávek.²⁰

2.3.4 Emocionální funkce

Emocionální funkce bývá považována za velmi významnou a zároveň velmi ohroženou. Zakládá se na citové vazbě mezi všemi členy rodiny bez ohledu na věk jejich členů. Rodina je velice důležitým prostředím pro vytváření citového zázemí. Dítě by se mělo cítit bezpečně a spokojeně, proto je pro něho rodinné prostředí velice důležité.²¹

2.4 Historie státní podpory rodiny

Většina z nás zažila dobu před listopadem 1989, ale ne všichni si pamatujeme, jak to bylo se státní podporou pro rodiny s dětmi, půjčkami, příspěvky apod. Jako exkurz do minulosti určitě postačí opatření prováděná od 2. poloviny 20. století.

Tehdy uplatňovaná politika byla formulovaná jako pronatalitní s cílem zvýšit porodnost a vytvářet tak přírůstky obyvatelstva.²²

---

¹⁹ KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. 1. vyd. Brno, 2001, 199 s. ISBN 80-731-5004-2. s. 80.

²⁰ SKOPALOVÁ, Jitka. *Rodinná problematika*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 55 s. ISBN 978-80-244-4037-8. s. 28.

²¹ PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 203 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5. s. 109.

²² HÖHNE, Sylva. *Podpora rodin s dětmi a vliv peněžních transferů na formu rodinného soužití*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 63, 8 s. ISBN 978-80-87007-93-8. s. 9.

Opatření, která byla přijata vládou, byla zaměřena zejména do oblasti finanční. V poválečných letech se finanční pomoc rodinám s dětmi projevovala především ve zvyšování přídatků na děti při zohlednění vyššího pořadí dítěte. Také daňové zákony zvýhodňovaly rodiny s více dětmi. Respektive otci, kterému se při prokázání vyživovací povinnosti k více jak 3 osobám snižovala daň aspoň o 30 %. Naopak poplatníků nevyživující žádnou anebo jednu osobu se daň zvyšovala o 60 %. ²³

V té době byla upřednostňována kolektivní péče před individuální mateřskou výchovou. Ženy nutila do práce krátká mateřská dovolení, která trvala pouze 22 týdnů. Poplatky na děti v zařízeních péče o děti (jesle, školky, družiny) stát tehdy velmi dotoval. Na počátku 70 let bylo zavedeno několik nástrojů na podporu rodiny. Byla zvýšena podpora při narození dítě, byla prodloužena mateřská dovolená na 26 týdnů, byly rovněž navýšeny přídatky na dítě zejména pro druhé a další. Od roku 1971 se ženám, které pečovali o dítě do dvou let věku, a o další dítě vyplácel mateřský příspěvek. Od 70 let se opět obnovila pozastavená bytová výstavba, stát začal od roku 1973 poskytovat výhodné novomanželské půjčky se státním příspěvkem. Tehdejší doba měla prorodinný charakter a promítala se v demografickém chování především mladé generace. Velký převrat nastal v 80. – 90 letech, kdy došlo k velkým změnám jak politickým tak i ekonomickým. ²⁴

2.5 Současný stav v oblasti podpory rodiny

Přeměna společenského systému na počátku 90. let byla doprovázena i přístupem k rodině hlavně ve smyslu podporování rodiny. Za tím účelem byl v roce 1990 zaveden státní vyrovnávací příspěvek, který se nejdříve poskytoval plošně, poté pouze ekonomicky neaktivním a od dubna 1993 na nezaopatřené dítě v rodině s příjmem nepřesahující stanovený násobek životního minima. Významný zlom nastal v roce 1995, kdy byl schválen zákon o státní sociální podpoře, který systémově zakotvuje dávky státní sociální podpory. Zásadním principem jejich poskytování je solidarita vysoko příjmových rodin k rodinám s nízkými příjmy. ²⁵

---

²³ Tamtéž.

²⁴ HÖHNE, Sylva. *Podpora rodin s dětmi a vliv peněžních transferů na formu rodinného soužití*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 63, 8 s. ISBN 978-80-87007-93-8. s. 10.

²⁵ Tamtéž.

V naší zemi existují dva pilíře sociální ochrany obyvatelstva- sociální pojištění a sociální péče. Smyslem sociálního pojištění je vyrovnávat změny v příjmové situaci jedince způsobené např. úrazem, nemocí, mateřstvím apod. Dávky poskytované v těchto situacích jsou zpravidla vázané na předchozí platbu příspěvků. Od počátku 90. let se v systému sociálního pojištění uskutečnily změny jak ve výši pojistného, tak ve vyplácených dávkách. Sociální péče může být poskytována jednak formou sociálních služeb a jednak prostřednictvím peněžité nebo věcné dávky. Na počátku 90. let doznala nepřímá finanční podpora změn, které po dílčích úpravách trvají dodnes. Spolu se vznikem samostatné České republiky vstoupil v platnost nový zákon o daních z příjmu. Byly stanoveny odečitatelné položky na poplatníka a na jeho manželku, pokud nepracovala nebo neměla vlastní příjem do určité výše.²⁶

Služby na podporu rodiny můžeme chápat jako služby sociální, které mohou mít několik podob. Na jedné straně jsou zaměřené na jedince v nepříznivé sociální situaci na druhé straně existují různé aktivity podpůrného charakteru na podporu fungující rodiny, které se snaží podporovat rodiny v péči o děti.

2.5.1 Přímá finanční podpora – sociální dávky

Jedná se o podporu, která je realizována rodinám s dětmi především prostřednictvím dávek sociální podpory. V naší republice se rodí stále více dětí mimo manželství z důvodu finanční podpory státu, z čehož lze usoudit, že sociální politika vede přinejmenším k oslabení manželství. To znamená, že „státní pomoc rodinám“ může být kontraproduktivní.²⁷

V souvislosti s porodem a následnou péčí o dítě existuje v České republice řada opatření směřujících ke zvýšené ochraně a zvýhodnění žen-matek a mužů-otců. Stát se může podílet státní sociální podporou na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby. Jak je uvedeno v zákoně 117/1995 Sb., o státní podpoře (dále také ZSP), dávky sociální podpory jsou:

a) *„Dávky poskytované v závislosti na výši příjmu*

- 1. Přídavek na dítě,*
- 2. Příspěvek na bydlení,*

---

²⁶ HÖHNE, Sylva. *Podpora rodin s dětmi a vliv peněžních transferů na formu rodinného soužití*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 63, 8 s. ISBN 978-80-87007-93-8. s. 10.

²⁷ DRÁPAL, Dan. *Vztahy, sex, rodina: velký rozvrat a cesta k obnově*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2013, 266 s. ISBN 978-80-7255-304-4. s. 228.

3. *Porodné,*
- b) *ostatní dávky*
  1. *rodičovský příspěvek*
  2. *pohřebné*²⁸

Ve své práci bych se chtěla zaměřit na sociální dávky, které jsou závislé na výši příjmu.

2.5.1.1 Přídavek na dítě

Je nejvýznamnější dávkou, co se týče do výše výdajů i počtu příjemců. Přídavek na dítě je dávkou státní sociální podpory, která je závislá na výši příjmů v rodině. Jedná se o dávku obligatorní²⁹ peněžitou a pravidelnou. Jejím specifikem je, že oprávněným z této dávky je nezaopatřené dítě. Přídavek na dítě slouží jako příspěvek na výživu a potřeby nezaopatřeného dítěte, kdy právní úprava této dávky je obsažena v zákoně 117/1995 o státní sociální podpoře.³⁰

2.5.1.2 Porodné

Porodné, jež je upraveno v ZSP, je jednorázovou peněžitou dávkou, kdy smyslem této dávky je alespoň částečné pokrytí výdajů rodiny, vzniklých v souvislosti s narozením a následnou péčí o malé dítě. Jedná se o dávku, jež je určena výhradně rodinám s nižšími příjmy – z tohoto důvodu jsou také podmínky vzniku nároku na tuto dávku od příjmů přímo odvozené.

Dávku porodného lze nárokovat pouze v souvislosti s narozením živého prvního či druhého dítěte, případně v souvislosti s převzetím dítěte do péče nahrazující péči rodičů. Jak již bylo řečeno výše, porodné je v současné době stále vázáno na příjem rodiny. Nárok na dávku porodného je dle ZSP dán tehdy, nepřevyšuje-li rozhodný příjem v rodině součin „2,7 násobku životního minima rodiny.“ Pro zjištění nároku je tedy nutné určit, jaké příjmy tvoří rozhodný

---

²⁸ § 2 zákona 117 / 1995 Sb., o státní podpoře, dávky sociální podpory, ve znění pozdějších předpisů

²⁹ Obligatorní – povinný. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/obligatorni>.

³⁰ HÖHNE, Sylva. *Podpora rodin s dětmi a vliv peněžních transferů na formu rodinného soužití*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 63, 8 s. ISBN 978-80-87007-93-8. s. 13

příjem rodiny, kdo vůbec pro účely této dávky tvoří rodinu jako takovou a jaké je životní minimum konkrétní rodiny.³¹

2.5.1.3 Příspěvek na bydlení

K dalším dávkám patří příspěvek na bydlení, který je dávkou pomáhající rodinám s nízkými příjmy, ale také jednotlivcům pokrýt výdaje související s bydlením. Podmínky pro získání příspěvku na bydlení jsou zakotveny v ZSP. Jedná se o peněžitou dávku, která je rovněž vázána na výši příjmů. Jedná se o dávku obligatorní peněžitou a pravidelnou.³²

2.5.2 Nepřímá daňová podpora – daňová opatření

Se systémem daňové podpory je nedostatečně provázán systém dávek pro rodiny. Podpora rodin je realizována pouze u daní z příjmu fyzických osob.³³

„Základním principem daňové podpory rodin je zajistit soběstačnost rodiny vzhledem k co možná nejmenší závislosti na sociálních dávkách a ponechat více finančních prostředků přímo v rodinném rozpočtu.“³⁴

Z daňového přiznání na daň z příjmu fyzických osob lze odečíst slevy od celkově vypočítané daně. Lze je uplatnit při ročním zúčtování daně z příjmu nebo měsíčně prostřednictvím zaměstnavatele.

2.5.2.1 Sleva na manželku/manžela

Pokud nemá manželka/manžel, žijící s poplatníkem ve společné domácnosti vlastní příjem převyšující částku 68 000,- Kč, může si odečíst z daňového přiznání poplatník částku výši 24 840,- Kč. Dle zákona 586/111 se do vlastního příjmu manželky (manžela) se nezahrnují „*dávky státní sociální podpory, dávky pěstounské péče s výjimkou odměny pěstouna, dávky osobám se zdravotním postižením, dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na péči, sociální služby, státní příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem, státní příspěvky na*

---

³¹ § 17 zákona 117/ 1995 Sb., o státní podpoře, dávky sociální podpory, ve znění pozdějších předpisů

³² § 25 zákona 117/ 1995 Sb., o státní podpoře, dávky sociální podpory, ve znění pozdějších předpisů

³³ Národní koncepce rodinné politiky [online]. [cit. 2016-03-06].

Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf

³⁴ HÖHNE, Sylva. Podpora rodin s dětmi a vliv peněžních transferů na formu rodinného soužití. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 63, 8 s. ISBN 978-80-87007-93-8. s. 15.

*doplňkové penzijní spoření, státní příspěvky podle zákona o stavebním spoření a o státní podpoře stavebního spoření4a) a stipendium poskytované studujícím soustavně se připravujícím na budoucí povolání a příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách4j), který je od daně osvobozen podle § 4.*³⁵

2.5.2.2 Sleva za umístění dítěte

Touto slevou se rozumí umístění dítěte v předškolním zařízení, jako jsou mateřské školy, zařízení služby péče o dítě v dětské skupině nebo zařízení péče o dítě předškolního věku. Slevu na dani si může poplatník odečíst, pouze, žije-li s ním dítě ve společné domácnosti. Pokud dítě vyživuje v domácnosti více poplatníků, může slevu za umístění uplatnit pouze jeden z nich. Sleva odpovídá výši roční platby, max. ale do limitu 9 200,- Kč pro rok 2015.³⁶

2.5.2.3 Sleva na vyživované dítě

Poplatník uvedený v § 2 ZDP má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním ve společně hospodařící domácnosti na území členského státu Evropské unie nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor, (dále jen „daňové zvýhodnění“) ve výši 13 404,- Kč ročně na jedno dítě, 15 804,- Kč ročně na druhé dítě a 17 004,- Kč ročně na třetí a každé další dítě, pokud neuplatňuje slevu na dani podle § 35a nebo § 35b. Poplatník o daňové zvýhodnění sníží daň vypočtenou podle § 16, případně sníženou podle § 35 nebo § 35ba nebo 35bb. Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit formou slevy na dani, daňového bonusu nebo slevy na dani a daňového bonusu. Je-li v jedné společně hospodařící domácnosti vyživováno více dětí, posuzují se pro účely tohoto ustanovení dohromady.

2.6 Rodina a ekonomická situace

Již při zakládání rodiny mladí lidé čelí řadě socioekonomických překážek. K nejzávažnějším a častým patří zejména finanční nedostupnost bydlení a obtíže se zapojením se na trh práce a vybudováním si jisté pracovní pozice. Také vzrůstající náročnost vzdělávání i zaměstnání obecně ovlivňuje schopnost „rozhodnout se pro založení rodiny a početí

---

³⁵ § 35ba zákona 586/1992 Sb., o daních z příjmu

³⁶ Tamtéž

dítěte“ a přispívá k pokračujícímu trendu odkladů sňatků i porodů do vyššího věku. Mladí lidé jsou navíc vystaveni i dalším proti rodinným tlakům ve společnosti, a to zejména prostřednictvím médií, která vesměs podporují hodnoty individualismu, a tím vytvářejí společenské klima nepříznivé vůči rodině. Život v manželství je často i v mediích prezentován jako nemoderní forma života bránící rozvoji individuality.³⁷

2.6.1 Soužití rodičů a dětí

V dnešní době žije téměř třetina mladých lidí ve věku 20 – 30 let s rodiči pod jednou střechou. Soužití rodičů a dětí je pro většinu z nich nutností, která je doprovázena velkým kompromisem. Získat vlastní bydlení je pro mladé lidi obrovský problém.

Téma tak zvaného „mamánkovství“ je aktuální a palčivé jak pro mladé lidi, tak i jejich rodiče. Potvrdil to rozsáhlý průzkum výzkumné agentury STEM/MARK, který si nechala vypracovat Českomoravská stavební spořitelna. Celkem 97 procent mladých lidí vyslalo jednoznačnou zprávu: „*Podstatnou bariérou pro naše osamostatnění jsou finance. Soužití s rodiči je možností, jak si alespoň částečně naspořit na vlastní bydlení a pak konečně zvednout kotvy!*“³⁸

A to vše má velký vliv pro založení si vlastní rodiny. Většina mladých lidí si proto plánuje založení rodiny až po pořízení vlastního bydlení.

2.7 Manželství

Základ manželství je zmíněn hned „na začátku“ v první knize Bible. Za základ manželství považuje Drápal slova z Gn 2,24: „*Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.*“³⁹

V sociologickém slovníku je manželství definováno jako „*relativně trvalé, intelektuální a sexuální společenství a společné hospodaření muže a ženy.*“⁴⁰

---

³⁷ *Národní koncepce rodinné politiky* [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf.

³⁸ *IDNES.cz: Finance* [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/mamanci-a-pomoc-statutem-mladym-zvednout-kotvy-fzh-/viteze.aspx?c=A151014_074708_viteze_sov.

³⁹ DRÁPAL, Dan. *Vztahy, sex, rodina: velký rozvrat a cesta k obnově*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2013, 266 s. ISBN 978-80-7255-304-4. s. 23.

⁴⁰ *Sociologický slovník*. 1. vyd. Bratislava: EPOCH, 1970, s. 219.

Právní problematika manželství a rodiny byla upravena v zákoně o rodině, i v občanském zákoníku. Od 1. ledna 2014 se ruší zákon o rodině, jakož i občanský zákoník, a rodinné právo upravuje pouze zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon o rodině vymezoval manželství jako společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem, jeho hlavním cílem je založení rodiny a řádná výchova dětí. Judikatura k tomuto zákonu zdůrazňovala tři funkce manželství, a to funkci biologickou, výchovnou a ekonomickou. Biologická funkce spočívala v uspokojení sexuálních potřeb manželů a v plození dětí. Výchovná funkce sledovala vytvoření platformy pro řádnou výchovu dětí. Ekonomická funkce manželství zajišťovala základní hmotné zabezpečení členu rodiny, zejména dětí.⁴¹

Právní úprava manželství v novém občanském zákoníku vymezuje v § 655 manželství jako „*trvalý svazek muže a ženy vzniklý zákonem stanoveným způsobem, přičemž hlavní účel, přičemž hlavní účel je spatřován v založení rodiny, řádné výchově dětí a vzájemné podpoře a pomoci.*“⁴²

Pro většinu mladých lidí zůstává úspěšné manželství a rodina základem jejich uspokojení a štěstím. Určitě i v dnešní době má celoživotní společenství muže a ženy svůj hluboký smysl a vysokou hodnotu.

Manželství je nejtěsnější možný lidský vztah rostoucí vzájemné závislosti, pro kterou se manželé vždy znovu svobodně rozhodují.⁴³

Když dvojice vstupuje do manželství, vstupuje do poněkud dobrodružné instituce. Zpravidla se pouští do něčeho, o čem nic neví. O tom svědčí nemalé množství rozvodů, manželských problémů ale i lidí, kteří raději svazek manželský ani neuzavírají. Ve skutečnosti se dá říct, že manželství a rodina jsou stavebními prvky celé společnosti.

2.7.1 Vznik manželství

Manželství může vzniknout na základě sňatku občanského i církevního. Církevní sňatek byl v minulosti v naší zemi vždy akceptován jako obřad mající právní následky vzniku

---

⁴¹ NOVOTNÝ, Petr. *Nový občanský zákoník*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2., 13-14.

⁴² Tamtéž.

⁴³ *Manželství* [online]. [cit. 2015-10-20]. Dostupné z: <http://www.manzelstvi.cz/>.

manželství. Nová právní úprava občanského zákoníku zavádí pro občanský i církevní sňatek pojem „sňateční obřad.“ Občanský sňatek a církevní sňatek se liší pouze tím, vůči komu je projev snoubencům směřován. Snoubenci buď projeví vůli před orgánem veřejné moci za přítomnosti matrikáře, nebo před orgánem církve.⁴⁴

Manželství je v podstatě předsevzetí obou partnerů žít společný život. Ale aby bylo manželství úspěšné, musí toto předsevzetí na obou stranách trvat. Stejně jako vyhasne oheň, který neudržíme, vyhasne i manželství, které přestáváme tvořit.

2.7.2 Zánik manželství

Podle nového občanského zákoníku zaniká manželství buď smrtí jednoho z manželů, prohlášení manžela za mrtvého nebo rozvodem. V naší republice ze statistického hlediska rozvodovost manželství vzrůstá.

Mezi lety 1955 do současnosti se počet rozvodů ročně zvýšil o cca z 10 000 na 30 000. Když se podíváme do historie, tak zjistíme, že počet rozvodů souvisí v mnohém se změnou postavení ženy ve společnosti, ale také s právní úpravou rodinného práva. Na našem území platil od roku 1811 až do 1. ledna 1950 Všeobecný občanský zákoník, který zpočátku umožňoval právní zánik jen u nekatolíků a Židů. Pojem „rozvod“ manželství se dostává do našeho právního řádu až se zákonem č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, který nabyt účinnosti 1. ledna 1950. Právní úprava rozvodu manželství byla velice přísná a k ukončení manželství docházelo jen ve výjimečných případech. Manželství se považovalo za posvátný svazek a jeho ukončení bylo nežádoucí.⁴⁵

2.8 Žití na psí knížku

U nás velmi oblíbeným typem soužití. V České republice je počet uzavřených manželství přepočítaný na obyvatele jeden z nejnižších v Evropě. Ročně si řekne své „ano“ asi 40 000 párů. A asi 30 000 manželství se ročně rozvede a právě vysoká rozvodovost je jedním z důvodů, proč stále více lidí preferuje život na hromádce, z čehož vyplývá, že se stále více rodí děti mimo

---

⁴⁴ NOVOTNÝ, Petr. *Nový občanský zákoník*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2., s. 15.

⁴⁵ NOVOTNÝ, Petr. *Nový občanský zákoník*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2., s. 28.

manželský svazek. Oproti manželství je žití na tzv. psí knížku neformálnější a volnější. Nesezdané soužití je spíše formou párového soužití navazující na formu „chození.“ Je považováno spíše jako způsob chození v období testování partnera, zkoušení, zda je „vhodný pro manželství.“ Stává se tak spíše tolerovanou formou předmanželského stadia života.⁴⁶

Život bez svatby volí zejména lidé žijící ve městech a s vyšším vzděláním. Důvodem, proč mladí lidé odkládají manželství nebo je vůbec naplánují, jsou peníze, a to, že nechtějí společně hospodařit a obávají se dluhů partnera. Rodinné finance společně spravuje 67 % manželských párů, zatímco u nesezdaných partnerů je to méně než polovina. U nesezdaných partnerů neexistuje odpovědnost za závazky toho druhého, jako je tomu u manželů, kterým po uzavření manželství vzniká společné jmění manželů a tím jim vznikají mimo jiné i závazky, které jednomu z nich mohou vzniknout.⁴⁷

Mezi nevýhody žití na psí knížku je nemožnost si uplatnit některé daňové výhody. Například slevy na dani a daňová zvýhodnění mohou daň z příjmu razantně snížit, nárok na ni mají ale jen manželé. Další otázkou, kterou páry mimo svazek často řeší, je, zda mají nárok na informace během hospitalizace partnera. Každý pacient má právo si sám určit, komu budou informace o jeho zdravotním stavu poskytovány a komu ne. Pokud tak kvůli zdravotnímu stavu učinit nemůže, mají právo na informace o jeho aktuálním zdravotním stavu osoby blízké, což může být obtížnější ve zdravotnickém zařízení tento vztah prokazovat. Mnoho otázek také nastává v případě smrti jednoho z partnerů. Zatímco při úmrtí jednoho z manželů je druhý z nich v první dědické skupině, u nesezdaných párů je tomu jinak. V případě, že jeden z partnerů, kteří spolu žili ve volném svazku, zemře, má pozůstalý partner ze zákona nárok na dědictví, pokud zesnulý neměl manžela ani žádné potomky. Pozůstalý partner dědí podle nového občanského zákoníku v rámci druhé skupiny dědiců, tedy rovným dílem společně s rodiči zesnulého. Podstatné je ale splnit podmínku soužití ve společné domácnosti nejméně jeden rok před smrtí partnera. Pokud by rodiče zesnulého už nežili, bude pozůstalý partner dědit v rámci třetí skupiny společně se sourozenci, i v tomto případě platí podmínka soužití ve společné domácnosti.⁴⁸

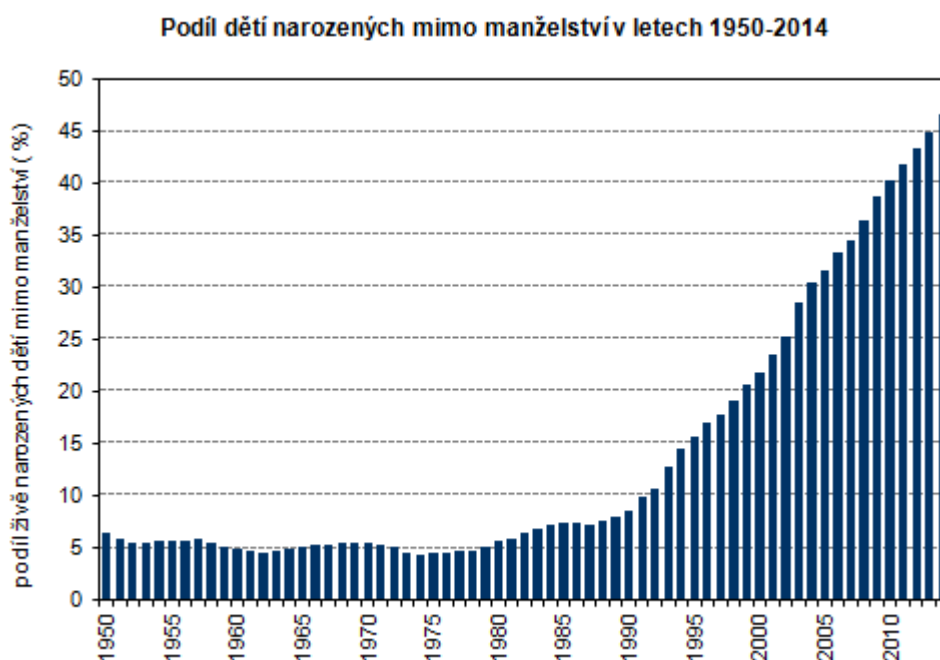
---

⁴⁶ FIALOVÁ, Ludmila. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, 163 s. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-858-5087-7, s. 132.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ *MoneyMAG.cz* [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://moneymag.cz/ekonomika/4854-zivot-na-psi-knizku-je-v-cesku-stale-popularnejsi-vyplati-se>.

V České republice, podobně jako v ostatních postkomunistických státech, je jedním z výrazných rysů demografického vývoje velmi rychle se zvyšující podíl dětí narozených mimo manželství. Do konce 80. let tento podíl nikdy nepřesáhl 10 % a Česká republika tak patřila k zemím s nejnižším zastoupením nemanželsky narozených. Od devadesátých let však podíl mimomanželsky narozených postupně narůstal a v roce 2006 již dosáhl téměř jedné třetiny a Česká republika se tak řadí k zemím se středními či mírně vyššími hodnotami (je nutné si uvědomit, že v zemích, kde je nejvíce rozšířeno nesezdané soužití jako forma partnerského svazku, se dnes již mimo manželství rodí zhruba polovina dětí – severní Evropa, Francie).⁴⁹

Tab. č. 1

Zdroj: Český statistický úřad, 2015

⁴⁹ ŠTASTNÁ, Anna. *Neúplné rodiny v České republice a ve vybraných evropských zemích* [online]. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2009 [cit. 2016-03-06]. ISBN 978-80-7416-038-7. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_296.pdf.

2.9 Plánování rodiny

Plánované rodičovství lze také chápat jako snahu mít děti v neoptimálnější době a naopak snahu zabránit nechtěnému otěhotnění.

Jestliže mají partneři v úmyslu svým jednáním předejít početí, můžeme přesto oprávněně hovořit o plánovaném rodičovství, v některých případech dokonce o přirozeném plánování rodičovství.⁵⁰

V dnešní době mladí lidé dlouho zvažují, zda jsou vůbec připraveni k přijetí rodičovské role, a proto není výjimkou, že tuto roli odsouvají na pozdější věk. Jednak k tomu nemají dostatek finančních prostředků (mít vlastní bydlení, mít stabilní zaměstnání apod.), a jednak mají v dnešní době téměř neomezené možnosti, které jim umožňují cestovat, učit se jazyky anebo studovat v zahraničí. Zdá se proto přirozené, že se snaží tyto možnosti využívat a zaměřují se například na svůj osobní rozvoj či kariéru než na budování rodiny. Po splnění pracovních či kariérních snů začínají třeba uvažovat o založení rodiny, ale někdy už bývá pozdě.

2.10 Antikoncepce

V této kapitole se seznámíme s vysvětlením pojmu antikoncepce a dále se dočteme v jednotlivých podkapitolách o způsobech, jak zabránit nechtěnému těhotenství a metody antikoncepce od dávné minulosti až po současnost.

Jak uvádí Čepický, „*antikoncepci se uvádí všechny metody, které mají za cíl zabránit otěhotnění.*“⁵¹

Vynález antikoncepce dává ženě do rukou absolutní rozhodnutí o tom, zda, kdy a kolik bude mít děti.⁵²

Snaha zabránit otěhotnění patří k lidstvu snad odnepaměti. Dlouhou dobu byla považována za nežádoucí, protože v zájmu společnosti bylo, aby se rodilo co nejvíce dětí. V minulosti se antikoncepce spojovala víceméně s prostitucí a s cizoložstvím. V současné době je antikoncepce velice známá a snadno dostupná, čemuž tak ještě před pár desítkami let rozhodně nebylo.

---

⁵⁰ *Plánované rodičovství* [online]. [cit. 2015-10-20].

⁵¹ ČEPICKÝ, Pavel a Zuzana ČEPICKÁ LÍBALOVÁ. *Jak odpovídat na otázky o antikoncepci a plánovaném rodičovství*. 1. vyd. Praha: Levret, c2010, 70 s. ISBN 978-80-87070-49-9, s. 58.

⁵² MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2958-X., s. 146.

2.10.1 Starověk

Ženy se už od pradávna snažily zabránit nechtěnému otěhotnění různými drastickými způsoby, které ne vždy dopadly dobře. Mnohé antikoncepční metody jsou používány již tisíce let. Tehdejší prostředky nebyly příliš účinné a některé byly přímo nebezpečné. Už ve starověku se objevily první známky ochrany proti otěhotnění. Jakmile si lidé začali odhalovat souvislost mezi pohlavním stykem a otěhotněním, snažili se otěhotnění zabránit. Na některých územích se pokoušeli plodnost potlačit zařikáváním, pohanskými rituály a dary bohům.

Již ve starověkém Egyptě pochopili, že modlení jim nepomůže a postupně vynalézali první antikoncepční prostředky. Mezi prvními bylo vykuřování pochvy, které moc úspěchu nepřineslo. Postupně času začali používat vaginální pesary z krokodýlího trusu nebo medu. Egyptanky v tomto směru byly velice vynalézavé, měli velice mnoho masť a olejů, které jim k těmto účelům měli pomoci. Některé byly účinné, některé neškodné, ale velice moc jich způsobilo zdravotní problémy.⁵³

Také velice oblíbenou metodou jak neotěhotnět byla přerušovaná soulož, která byla známá již ve Starověké Mezopotámii.⁵⁴

Mezi další metody pro plánování pohlavního styku byly neplodné dny ženy. Ovšem účinnost byla limitována různorodostí ženských cyklů, které se s věkem můžou měnit.

2.10.2 Středověk

Teprve počátkem středověku se objevila zmínka o mužské antikoncepci. Začátkem 16. století se začaly používat první kondomy, které byly z přírodních materiálů, jako je například ovčí střívka nebo rybí měchýře a pás cudnosti, které patřily mezi velmi účinnou antikoncepci.⁵⁵

---

⁵³ ČEPICKÝ, Pavel a Zuzana ČEPICKÁ LÍBALOVÁ. *Jak odpovídat na otázky o antikoncepci a plánovaném rodičovství*. 1. vyd. Praha: Levret, c2010, 70 s. ISBN 978-80-87070-49-9, s. 15.

⁵⁴ ČEPICKÝ, Pavel. *Historie antikoncepce* [online]. In: [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://www.levret.cz/publikace/casopisy/mb/2004-3/?pdf=149>.

⁵⁵ Tamtéž

Pro kondom se dochovala i dobová označení, která nepostrádají na půvabu – „brnění proti potěšení“ či „prostředek před mužským brněním“. Znamý milovník Casanova ho ve svých pamětech označoval jako „anglický jezdecký plášť“. ⁵⁶

Ženy stále neměli žádnou stabilní ochranu, pouze se tradovalo, že pokud žena vypije moč od krávy tak neotěhotní. Od nežádoucího početí ženu podle tehdejších rad mělo i ochránit to, když třikrát plivla žábě do obličeje a další pošetilé rituály. O několik let později, kdy i ženy pochopily, že jim rituály nepomohou, si osvojily namočenou houbu v octu, kterou si strkaly do pochvy, věřily totiž v to, že ocet dokáže usmrtit všechny spermie. ⁵⁷

2.10.3 Novověk

Snad jedinou spolehlivou metodou byla v minulosti mužská i ženská sterilizace. Z pochopitelných důvodů se ale nikdy masově nerozšířila. ⁵⁸

V 18. století přišel Malthus s názorem, že populace roste rychleji, než zdroje jeho obživy a tudíž by se měla regulovat. Možnost úspěchu viděl v sexuální zdrženlivosti. Teprve v 19. století si lékaři uvědomili, že pouze sex. Zdrženlivost nestačí, když je žena v těhotenství ohrožena na životě. Tehdy byla vnímána potřeba nějakého postupu, který by chránil před otěhotněním. Tak byl zaveden pesar. ⁵⁹

Veliký zlom antikoncepce nastal teprve v minulém století, kdy se poprvé objevila nitroděložní tělíska, které vytvořil německý gynekolog Gräfenberg. V té době také ženy přišly na to, že si mohou vypočítat své plodné dny, což se stalo velice oblíbenou metodou. Další rozvoj proběhl ve 20. století, už v 60. letech se k ženám dostal převratný vynález – hormonální antikoncepce ukrytá v malých pilulkách. Vývoj jde neustále dopředu a ženám jsou nabízena stále nová a nová vylepšení, která spočívají nejen v dávkování účinných hormonů, ale také v metodách

---

⁵⁶ VONDRUŠKA Vladimír, PhDr. *Historie antikoncepce* [online]. In: [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://www.filmavideo.cz/index.php/historie/448-antikoncepce>.

⁵⁷ VONDRUŠKA Vladimír, PhDr. *Historie antikoncepce* [online]. In: [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://www.filmavideo.cz/index.php/historie/448-antikoncepce>.

⁵⁸ PASEKOVÁ, Vladimíra. *Historie antikoncepce*. In: *Dáma.cz* [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://www.genitrix.cz/>

⁵⁹ ČEPIČKÝ, Pavel. *Historie antikoncepce* [online]. In: [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://www.levret.cz/publikace/casopisy/mb/2004-3/?pdf=149>.

aplikace – hormonální antikoncepci naleznete v klasických pilulkách, ve formě náplastí, nitroděložních tělísek, podkožních implantátů, injekcí nebo vaginálních kroužků.⁶⁰

Velký převrat nastal ve 20.stol, už v 60. letech, kdy přišel na trh první antikoncepční přípravek Antigest ukrytý v malých pilulkách. Od té doby začala dnešní éra ochrany proti nechtěnému početí. Jejich vývoj se stále zdokonaluje a stává se potřebou téměř každé ženy.

2.10.4 Současnost

V současné době je dostupné mnoho druhů a typů antikoncepce, které se dělí do několika skupin. Každá metoda má svá rizika a tudíž je na ženě a jejím praktickém lékaři, kterou ji doporučí. Bohužel ani v dnešní době nemáme ideální antikoncepci. Za takovou bychom mohli považovat pouze takový prostředek, který by ženu spolehlivě chránil před otěhotněním a zároveň by neměl žádné vedlejší účinky.

2.10.4.1 Přirozená metoda

Neboli přirozené plánování rodičovství (dále také PPR) podle definice WHO (1988) zahrnuje „*metody plánování a předcházení těhotenstvím na základě sledování přirozeně se vyskytujících známek a symptomů plodných a neplodných fází menstruačního cyklu.*“⁶¹

Metody PPR se jinak nazývají metody periodické abstinence, metody neplodných dnů nebo (méně přesně) přirozená antikoncepce.

- Kojení – patří do skupin přirozených metod řízení rodiny. V době intenzivního kojení, začne hypofýza vytvářet hormon prolaktin a tím se ve vaječnicích zastaví tvorba hormonů, které uvolňují vajíčka.⁶²
- Periodická abstinence- plodné a neplodné dny. Spolehlivost metod založených na určování plodného a neplodného období cyklu je předmětem mnoha diskusí. Někteří

---

⁶⁰ PASEKOVÁ, Vladimíra. Historie antikoncepce. In: *Dáma.cz* [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://www.genitrix.cz/>

⁶¹ Přirozené plánování rodičovství. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-11-15]. Dostupné z https://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99irozen%C3%A9_pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD_rod%C4%8Dovstv%C3%AD

⁶² SZAREWSKÁ, Anne a John GUILLEBAUD. *Antikoncepce: praktická příručka*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1996, 222 s. ISBN 80-858-6555-6, s. 161.

autoři uvádějí velmi vysoká čísla selhání PPR, jiní naopak uvádějí hodnoty srovnatelné s metodami, jako je kondom nebo hormonální antikoncepce.

- přerušovaná soulož neboli přerušovaný styk, spočívá v tom, že muž přerušuje soulož ještě před orgasmem a dokáže tak zabránit kontaktu spermií a pochvy. Hrozí zde jediné, ale zato závažné riziko selhání.⁶³

2.10.4.2 Bariérová metoda (kondom)

Kondomy jsou jednou z nejstarších používaných metod antikoncepce, jsou vysoce účinné u starších párů. K jejich selhání dochází většinou chybou lidského faktoru.⁶⁴

Při správném používání kondomu, při jeho precizním skladování otěhotní za rok asi 15% žen, z čehož lze usoudit, že poskytuje 30× – 100× menší ochranu než např. pilulky u kterých otěhotní asi 0,1 – 0,3 % žen za rok.⁶⁵

2.10.4.3 Kombinovaná hormonální antikoncepce

Obsahuje kombinaci dvou hormonů estrogenu a gestagenu (progestin), může být v podobě pilulek a náplastí.⁶⁶

2.10.4.4 Gestagenní hormonální antikoncepce

Gestagenní antikoncepce neobsahuje ženské pohlavní hormony estrogenu, obsahuje pouze hormon progestin, tudíž se hodí pro ženy, kterým se užívání těchto látek nedoporučuje (např. ženy se zvýšeným rizikem hluboké žilní trombózy). Jde o metodu, která je vhodná pro ženy v prvních měsících po porodu. Má i některé přídatné příznivé zdravotní účinky. Výrazně chrání před záněty dělohy a vejcovodů, před rakovinou děložního těla a patrně i vaječníku. Svou vysokou spolehlivostí vyniká injekční a implantátová antikoncepce.⁶⁷

---

⁶³ *Antikoncepce.cz: přerušovaný styk a příbuzné metody* [online]. [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.antikoncepce.cz/antikoncepce/ostatni-metody/prerusovany-styk-a-pribuzne-metody/>

⁶⁴ SZAREWSKÁ, Anne a John GUILLEBAUD. *Antikoncepce: praktická příručka*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1996, 222 s. ISBN 80-858-6555-6, s. 135.

⁶⁵ ČEPICKÝ, Pavel a Zuzana ČEPICKÁ LÍBALOVÁ. *Jak odpovídat na otázky o antikoncepci a plánovaném rodičovství*. 1. vyd. Praha: Levret, c2010, 70 s. ISBN 978-80-87070-49-9, s. 19.

⁶⁶ ČEPICKÝ, Pavel a Zuzana ČEPICKÁ LÍBALOVÁ. *Jak odpovídat na otázky o antikoncepci a plánovaném rodičovství*. 1. vyd. Praha: Levret, c2010, 70 s. ISBN 978-80-87070-49-9, s. 24.

⁶⁷ *Antikoncepce.cz: gestagenní hormonální antikoncepce* [online]. [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.antikoncepce.cz/antikoncepce/gestagenni-hormonalni-antikoncepce/>

2.10.5 Nitroděložní tělíška

Nitroděložní tělíška dělíme na:

- **Hormonální** – jde o antikoncepci, ve které se kombinuje jak gestagenní antikoncepce, tak nitroděložní tělíško, které zabraňuje v děloze pohybu spermií. Hormon, který je obsažen v tělísku neumožňuje prostoupit spermiím přes hlen v děložním hrdle a celý tento systém brání nárůstu děložní sliznice. Z toho vyplývá, že nitroděložní systém y kombinují dvojí antikoncepci, tudíž patří k nejspolehlivějším metodám.
- **Nehormonální** – při této antikoncepční metodě se využívá účinku tělísek různého tvaru zaváděných do dělohy. Dnes se vyrábějí z plastických hmot a jsou doplněna měděným (někdy zlatým, stříbrným nebo ze slitiny zinku a stříbra) drátkem. Význam těchto tělísek spočívá v tom, že v děloze působí jako cizí těleso, které přitahuje množství bílých krvinek, na které se vrhají spermie, které dělohou postupují vzhůru. To je způsobeno uvolňovanou mědí, která má toxický vliv na spermie a tak jim brání v cestě pohlavním ústrojím. Vzhledem k tomu, že neobsahují žádné hormony, tak nechrání vaječníky před nádory a cystami.⁶⁸

2.11 Rodičovství

Formy soužití nebo počty sňatků nejsou zase tak důležité jako je rodičovství. Teprve narozením dítěte se mění celá rodinná konstelace, život párů je zcela odlišný od života páru s dítětem, které vnáší mnoho nového.

Rodičovství patří mezi nejvýznamnější přechod v tzv. rodinném cyklu a zároveň v našem životaběhu.⁶⁹

Není to jako vybrat si školu, zaměstnání či partnera. Oprava či výměně je tu nemožná. Pokud se pro dítě rozhodneme, rodičem se stáváme nevratně a trvale. Dalo by se říci, že se jedná o „povolání,“ na které je člověk v připravený a vždy ho bez problému zvládne. Určitě to tak

---

⁶⁸ *Antikoncepce.cz: nitroděložní tělíško bez hormonu* [online]. [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.antikoncepce.cz/antikoncepce/gestagenni-hormonalni-antikoncepce/>

⁶⁹ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2958-X. s. 147.

snadné není. Řekla bych, že se jedná o těžké „řemeslo“, které se člověk učí celý život. Přání být dobrou matkou či dobrým otcem je jistě přáním, touhou a posedlostí většiny z nás. Velice často volíme za tímto účelem to nejhorší možné řešení, kdy si kompenzujeme své nedostatky záplavou dárků, pozorností a citů. Občas se snažíme vkládat do našich potomků očekávání, že splní to, co my jsme nedokázali, např. může jít o kariéru, sportovní výkony a jiné.⁷⁰

Někteří lidé si myslí, že jedinou rodičovskou povinností je dítě živit, šatit a zajistit mu bydlení.

Smallová říká, že „*to nejlepší co můžeme udělat, je pružně si vybírat ze všech možných přístupů k rodičovství, které všechny vedou ke stejnému cíli: vychovat zdravého, úspěšného potomka, který doroste do reprodukčního věku a předá naše geny dál.*“⁷¹

Protože každé řemeslo a každou profesi je nutno si napřed osvojit i rodičovství by se měl člověk učit. Vždyť ty „výrobky“ jsou ty nejdůležitější na světě.⁷²

Tak jak uvádí Rheinwaldová „*rodičovství je nejen poslání, ale i umění vyžadující talent a důkladné znalosti.*“⁷³

Rodičovství znamená víc než počít dítě, představuje péči, ochranu, vedení a učení. Většina rodičů prvního dítěte má minimum zkušeností s péčí o dítě. Mnozí z nás se inspirojí v rodičovství od svých rodičů. Dnešní mladí lidé se rodili zpravidla do úplné rodiny, jejich rodiče dbali na to, aby se jejich děti narodily do úplné rodiny. Bohužel ne všichni mají to štěstí vyrůstat ve spořádané a šťastné rodině plné lásky a porozumění.

Rodinné prostředí velice ovlivňuje výchovu dítěte celou řadou svých aspektů, mezi které patří např. aspekty materiální (vybavení rodinného prostředí, finanční zajištění) nebo aspekty sociálně kulturní (vzdělání rodičů, povahy zaměstnání rodičů). To jsou všechno elementy, které vstupují do nitra dítěte a tak ho přímo či nepřímo ovlivňují.⁷⁴

---

⁷⁰ LOMAS, Pascale de. *Zbavte se komplexů!*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 149 s. ISBN 978-80-247-2228-3. s. 26.

⁷¹ SMALL, Meredith F. *Naše děti, naše světy: jak biologie a kultura ovlivňují naše rodičovství*. Praha: DharmaGaia, 2012, 291 s. Šťastné dítě (DharmaGaia). ISBN 978-80-7436-028-2. s. 228.

⁷² RHEINWALDOVÁ, Eva. *Jak vychovat šťastné dítě*. 2. rozš. a upr. vyd., (1. v nakl. Motto). Praha: Motto, 1997, 247 s. ISBN 80-858-7261-7., s. 15.

⁷³ RHEINWALDOVÁ, Eva. *Jak vychovat šťastné dítě*. 2. rozš. a upr. vyd., (1. v nakl. Motto). Praha: Motto, 1997, 247 s. ISBN 80-858-7261-7., s. 6.

⁷⁴ PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 203 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5. s. 102

„Mladí lidé musí pochopit, že práce na sobě je současně prací na vlastních dětech. Jakými rodiči se jednou stanou, takové děti vychovají.“⁷⁵

V roce 1959 byla vyhlášena Charta práv dítěte, jejíchž cílem bylo, aby děti mohly prožít šťastné dětství, užívat práv a svobod v ní uvedených ku prospěchu vlastnímu i prospěchu společnosti⁷⁶.

V dnešní době by mladí lidé chtěli mít všechno hned. Mít finančně zajímavou práci, své vlastní bydlení být finančně zajištěni a teprve potom pomýšlí na dítě. Mladí lidé v současné době považují za podstatné pro narození dítěte podmínky rozdělené do čtyř okruhů:

- *„ekonomické a materiální zabezpečení (ekonomické samostatnost, samostatné bydlení),*
- *splnění formálních podmínek (plnoletost, ukončené vzdělání),*
- *podpora druhých (rodina, stát)*
- *kvalitní partnerský vztah.“⁷⁷*

---

⁷⁵ RHEINWALDOVÁ, Eva. *Jak vychovat šťastné dítě*. 2. rozš. a upr. vyd., (1. v nakl. Motto). Praha: Motto, 1997, 247 s. ISBN 80-858-7261-7., s. 244.

⁷⁶ MUDr. Eva VANÍČKOVÁ, CSc.: *informační centrum vlády* [online]. [cit. 2015-10-20]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/tema/deklarace-prav-ditete-63749/tmplid-560>

⁷⁷ FIALOVÁ, Ludmila. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, 163 s. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-858-5087-7. s. 82.

3 METODIKA PRÁCE

V empirické části mé bakalářské práce komplexně zpracovávám analýzu informací získaných v dotazníkovém šetření, shrnuji a popisuji problematiku výzkumu, navazuji také na teoretické poznatky uvedené v kapitole č. 1. Jde o část práce, která je založena na vědeckém zkoumání podloženém takovými poznatky, které jsou vyjádřeny konkrétními čísly, daty, nálezy apod.

3.1 Metodika výzkumu

Základní hlediska výzkumného šetření:

- Druh výzkumu: kvantitativní výzkum
- Výzkumná metoda: dotazování
- Použitá technika sběru dat: dotazník

V následujících podkapitolách jsou popsány jednotlivé části výzkumného šetření.

3.1.1 Teoreticko-praktická příprava

Pro zpracování teoretické části bakalářské práce bylo velmi důležité nastudovat řadu literatury, z nichž jsem použila převážně tištěných zdrojů od českých autorů, ale i zdrojů v elektronické podobě. Zaměřila jsem se na studium právních předpisů upravující sociální dávky, dále na odbornou literaturu v oblasti zdravotnictví zabývající druhy antikoncepcí, ekonomie, sociologie apod.

Praktickou přípravu jsem zaměřila na přípravu dotazníku pro studenty středních škol, kterému se budu věnovat v další podkapitole.

3.1.2 Výzkumné problémy

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit vybrané znalosti u vzorku studentů o plánovaném rodičovství, který bude plněn prostřednictvím následujících dílčích cílů. Dílčími cíli je zjistit, zda

- se školy podílí na vzdělávání či informovanosti studentů na téma plánované rodičovství,
- jsou studenti schopni opustit ve svém věku rodiče, vzdát se studií a odejít za svým partnerem,
- jsou spokojeni se vztahem a komunikací se svými rodiči, a zda jsou jim rodiče oporou.

3.1.3 Charakteristika souboru

Bylo by velice náročné a obtížné, abychom prozkoumali všechny jedince, kteří nás zajímají a spadají do našeho výzkumu. Většinou svoje zjištění opíráme o znalost určitého vzorku.

Jde o to, aby vlastnosti námi vybraného vzorku, byly pokud možno stejné jako vlastnosti celé skupiny, kterou zkoumáme. My budeme zkoumat určitou část prvků (výběrový soubor) vybraného ze základního souboru, která základní soubor zastupuje.⁷⁸

Jak již bylo uvedeno, tato práce je zaměřena na studenty prostějovských středních škol, tzn., že základní výzkumný soubor tvoří studenti třech náhodně vybraných středních škol v Prostějově. Tím, že jsem se zaměřila na město Prostějov, tak i jednotlivé výsledky budou zobecňovány pro jednotlivé školy v tomto městě, proto nelze zobecňovat tyto výsledky na veškeré školy s ohledem na zvolený vzorek respondentů.

Název školy	Počet dívek	Počet chlapců	Počet celkem
Střední zdravotní škola	35	7	42
Střední ekonomická škola	32	20	52
Gymnázium Jiřího Wolker	31	29	60

Tab. č. 2: Školy zahrnuté do výzkumu (zdroj: vlastní výzkum)

---

⁷⁸ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha. Grada, 2007, 256s. ISBN 978-80-247-1369-4. s. 20.

3.1.4 Použitá metoda

Aby mohlo být dosaženo cíle a zodpovězení výzkumných otázek, bylo provedeno kvantitativní výzkumné šetření. Dalším krokem empirické části je zvolení metody sběru dat.

Já jsem zvolila dotazník, který vymezuje Chráska jako: „*soustavu předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoby odpovídá písemně.*“ Je metodou velmi frekventovanou k získávání dat, která spočívá převážně ve zdánlivě snadné konstrukci. Výhodou dotazníku je rychlé a ekonomické shromáždění dat od velkého počtu respondentů.⁷⁹

Jelikož záměrem mého empirického šetření bylo oslovení většího množství respondentů – studentů vybraných středních škol v Prostějově, jevila se pro mě tato metoda nejvhodnější pro zrealizování. Mezi další důvody je časová hospodárnost a rychlost získání potřebných dat. Dotazník obsahuje 20 otázek, z nichž některé jsou uzavřené, kde respondenti zvolili vždy jednu z předem stanovených možností, některé výčtové, kde si mohli vybrat z nabídnutých možností.

3.1.5 Organizace výzkumu

Výzkum byl realizován na přelomu měsíce říjen listopad 2015. Školy jsem nejdříve kontaktovala telefonicky, potom jsem osobně navštívila vybrané školy a předala potřebné informace o daném výzkumu odpovědným osobám. Dotazníky byly studentů předány prostřednictvím vyučujících a za týden jsem si vyplněné dotazníky vyzvedla. Ukázka vyplněného dotazníku je Přílohou 2.

---

⁷⁹ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha. Grada, 2007. 256 s. ISBN 978-80-247-1369-4. s. 163-164.

4 VÝSLEDKY

Otázky v dotazníku byly sestaveny taky, aby z nich bylo jasné, jak jsou studenti středních škol informováni o možnostech plánovaného rodičovství, jaké jsou jim poskytovány informace v dané oblasti, dále pak zda jsou schopni upřednostnit rodinu před partnerem a opačně. V neposlední řadě bylo zjišťováno, zda odkud studenti čerpají potřebné informace týkající se antikoncepce, komu se nejčastěji svěřují se svými zkušenostmi a jakou roli pro ně hrají rodiče.

4.1 Vyhodnocení výzkumu

Po vyzvednutí vyplněných dotazníků, byly formuláře rozděleny do tří skupin dle typu škol. Celkem bylo vyplněno 154 dotazníků od respondentů ze tří prostějovských škol.

Střední zdravotní škola (dále jen SZŠ)

Střední ekonomická škola (dále jen SEŠ)

Gymnázium Jiřího Wolkerova (dále jen GJW)

Odpovědi byly zpracované pomocí programu Microsoft EXCEL a poté vyhodnoceny podle poté vyhodnoceny pomocí statistického neparametrického⁸⁰ testu Kruskal-Wallis s hladinou významnosti $\alpha = 0,05$ ⁸¹ programem IBM SPSS, verze 13.0 společnosti SPSS CR s.r.o.

Jednotlivé odpovědi respondentů byly pro lepší přehlednost rozděleny do dvou obrázků. První obrázek graficky znázorňuje celkové vyhodnocení otázky. Druhý obrázek graficky demonstruje vyhodnocení dat na základě porovnání podle pohlaví a podle typu školy. Součástí obrázku jsou také údaje pro p-hodnotu udávající výsledek statistického testu. Základní premisa je formulována ve tvaru: „Mezi testovanými skupinami nejsou rozdíly“ (H_0).

---

⁸⁰ Neparametrické testy jsou nezávislé na tvaru rozdělení základního souboru a nevyžadují splnění žádných nebo skoro žádných předpokladů o charakteru rozdělení studovaných náhodných veličin. Zpracováno podle: ZVÁROVÁ, Jana. Základy statistiky pro biomedicínské obory [online]. Praha: Karolinum, 2002. [cit. 2016-03-04]. ISBN 80-718-4786-0. Dostupné z: <http://new.euromise.org/czech/tajne/ucebnice/html/html/statist.html>

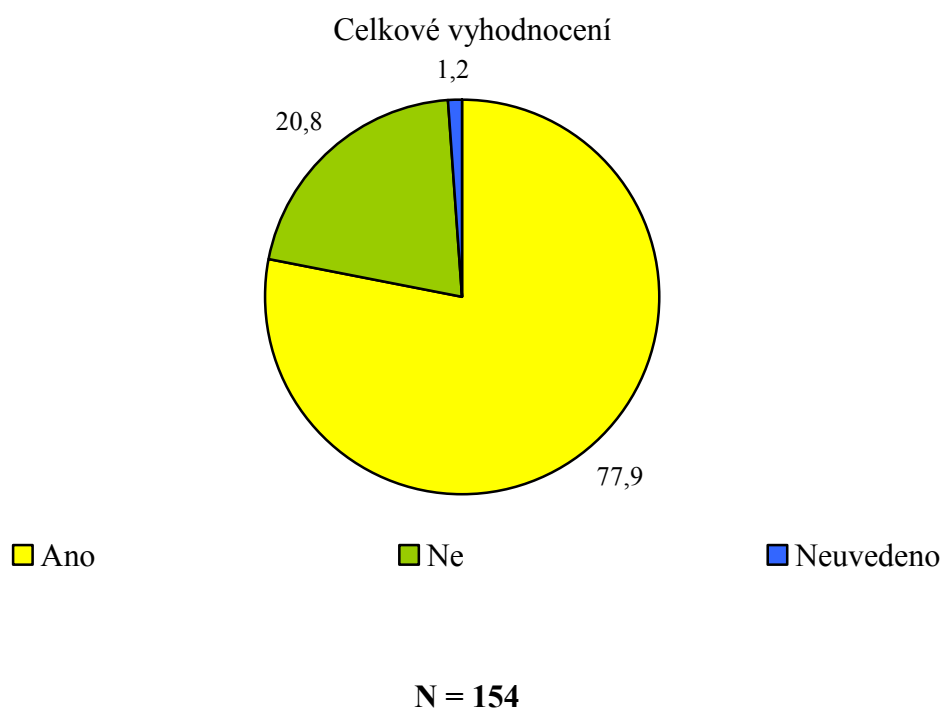
⁸¹ Jedná se o statistický nástroj, který lze použít v případech rozhodování, zda dva dílčí výběry mohou pocházet ze stejného základního souboru, respektive zda je stejný medián v obou skupinách. Statistická významnost nabývá hodnot od 0,000 do 1,000. Na základě vypočteného kritéria lze kvalifikovat hodnotu následovně: významná statistická významnost ($p = 0,000$), statistická významnost ($p = 0,001$ až $p = 0,010$) a bez významnosti ($p = 0,011$ až $p = 1,000$). Statistická významnost je obrazem vypočtené hodnoty a testového kritéria nalezeného v příslušných tabulkách. Zpracováno podle: ZVÁROVÁ, Jana. Základy statistiky pro biomedicínské obory [online]. Praha: Karolinum, 2002. [cit. 2016-03-04]. ISBN 80-718-4786-0.

Dostupné z: <http://new.euromise.org/czech/tajne/ucebnice/html/html/statist.html>

Otázka č. 1. Myslíte si, že informovanost o možnostech plánovaného rodičovství – antikoncepce je dostačující?

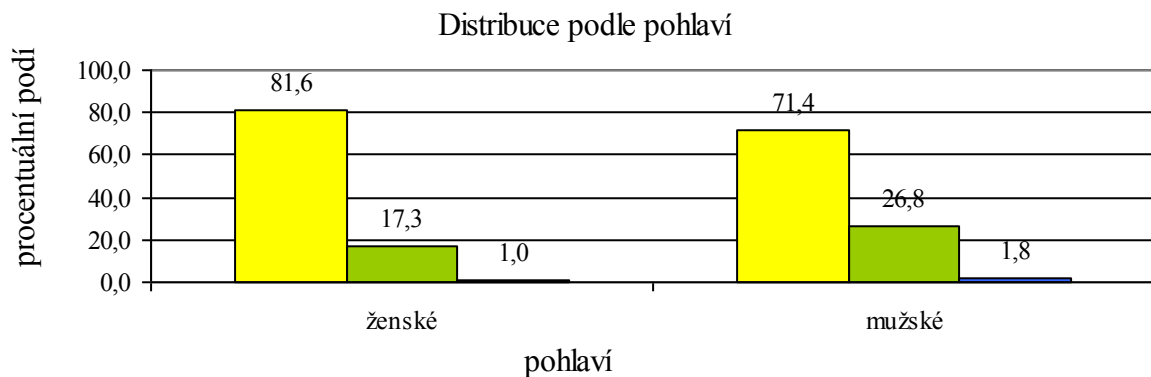
- ano
- ne

Cílem první otázky bylo zjistit, zda mají studenti dostatek informací v oblasti plánovaného rodičovství – antikoncepce. Vyhodnocení otázky je zobrazeno na Obr. č. 1a.

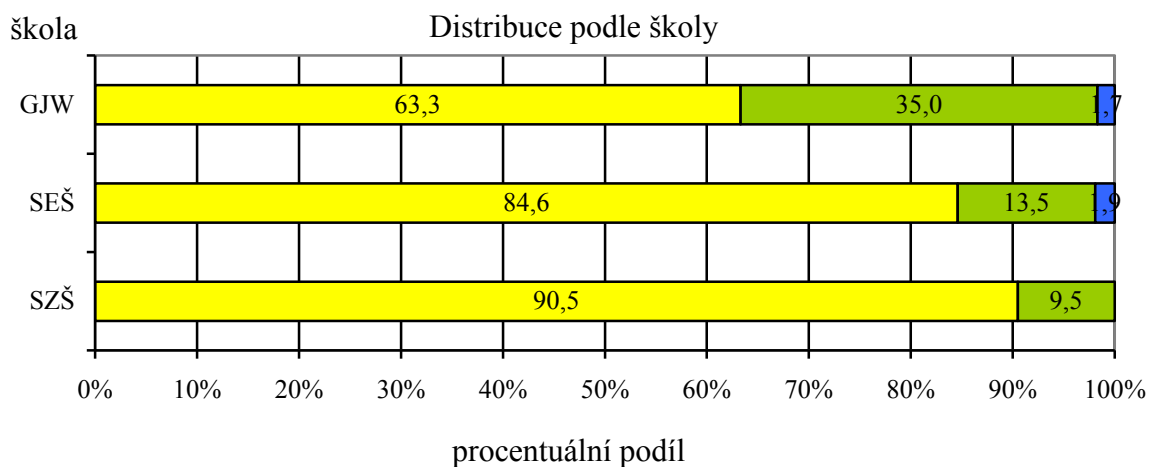

Obr. 1a. Vyhodnocení otázky č. 1 (zdroj: vlastní výzkum)

Výsledky z celého souboru ukázaly, že 77,9 % respondentů má dostačující informace o antikoncepci, 20,8 % respondentů si myslí, že nemá dostatek informací a 1,2 % neuvedlo žádnou odpověď.

$p = 0,142$

$p = 0,002$

N = 154

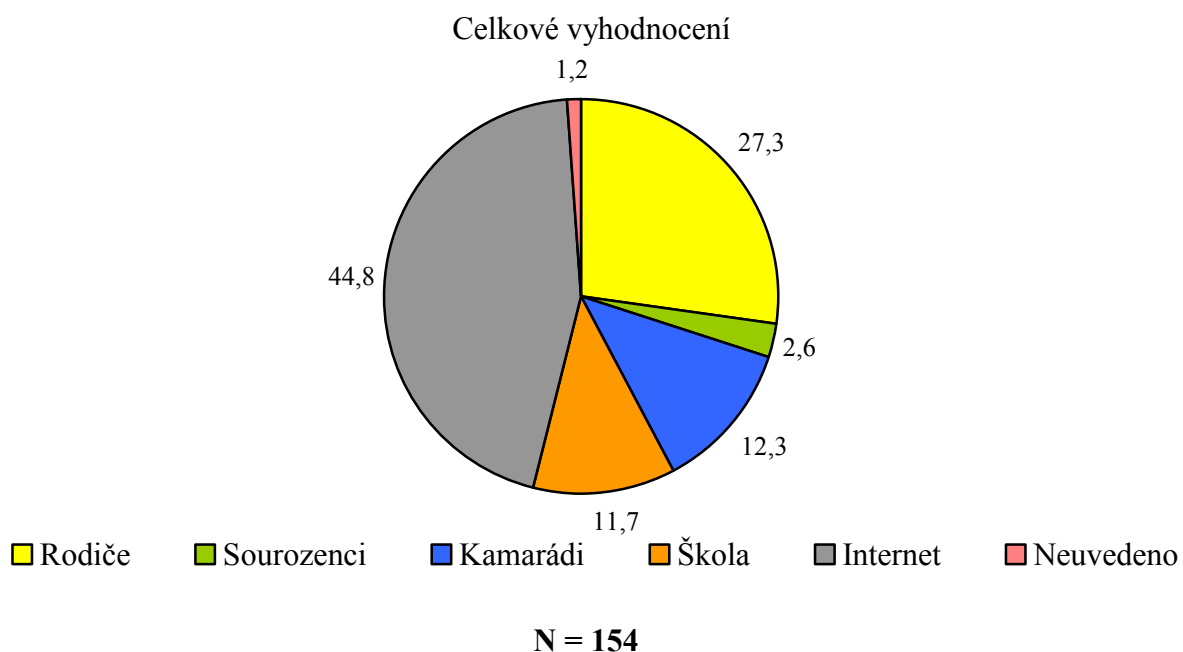
Obr. 1b. Detailní vyhodnocení otázky č. 1 (zdroj: vlastní výzkum)

Z výsledků dle distribuce pohlaví je zřejmé, že dívky (81,6 %) mají více dostačujících informací než chlapci (71,4 %). Podle distribuce školy jsou nejvíce informováni studenti ze SZŠ (90,5 %) a nejmenší informovanost je u studentů z GJW, pouze 63,3 %. Byla zjištěna statistická významnost pouze v případě distribuce podle školy.

Otázka č. 2. Kde nejčastěji získáváte informace o plánovaném rodičovství – antikoncepci?

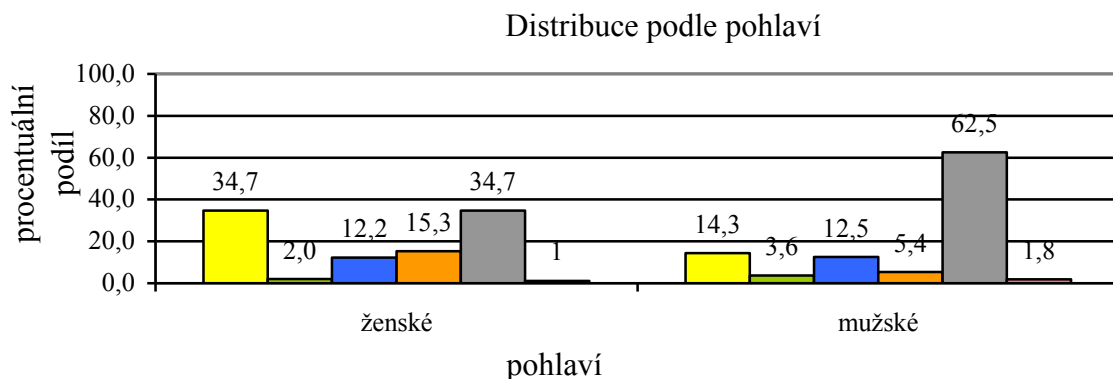
- rodiče
- sourozenci
- kamarádi
- škola
- internet

Cílem otázky bylo zjistit, kde získávají studenti informace o dané problematice. Vzhledem k tomu, že možností je několik, dala jsem možnost výběru. Vyhodnocení otázky je zobrazeno na Obr. č. 2a.

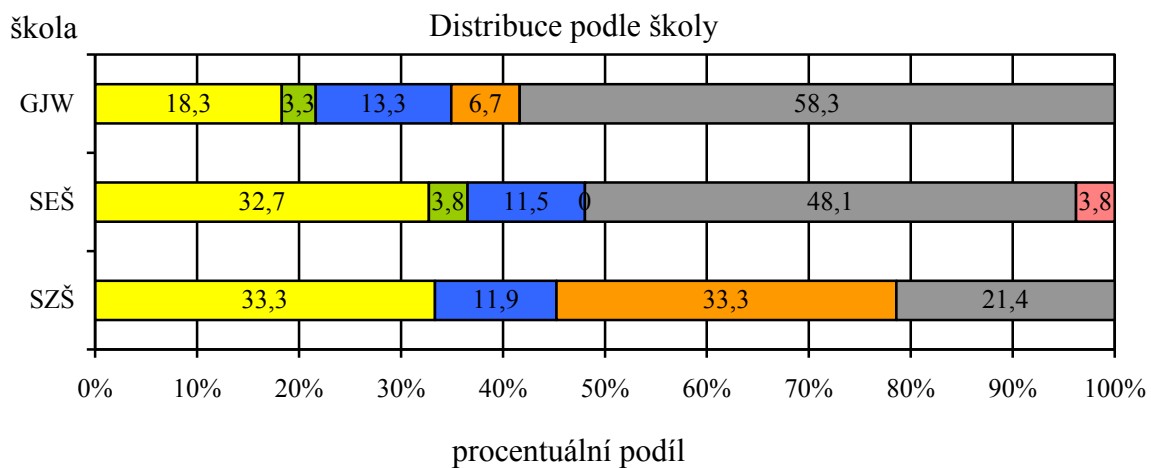

Obr. 2a. Vyhodnocení otázky č. 2 (zdroj: vlastní výzkum)

Výsledky výzkumného šetření ukázali, že největší četnost byla zaznamenána u možnosti internet, kterou respondenti označili ve 44,8 %, dále pak označili respondenti, že získávají informace od rodičů ve 27,3 %, v 11,7 % ze školy a nejmenší četnost byla zaznamenána u možnosti sourozenci, pouze ve 2,6 %.

p = 0,001

p = 0,027

N = 154

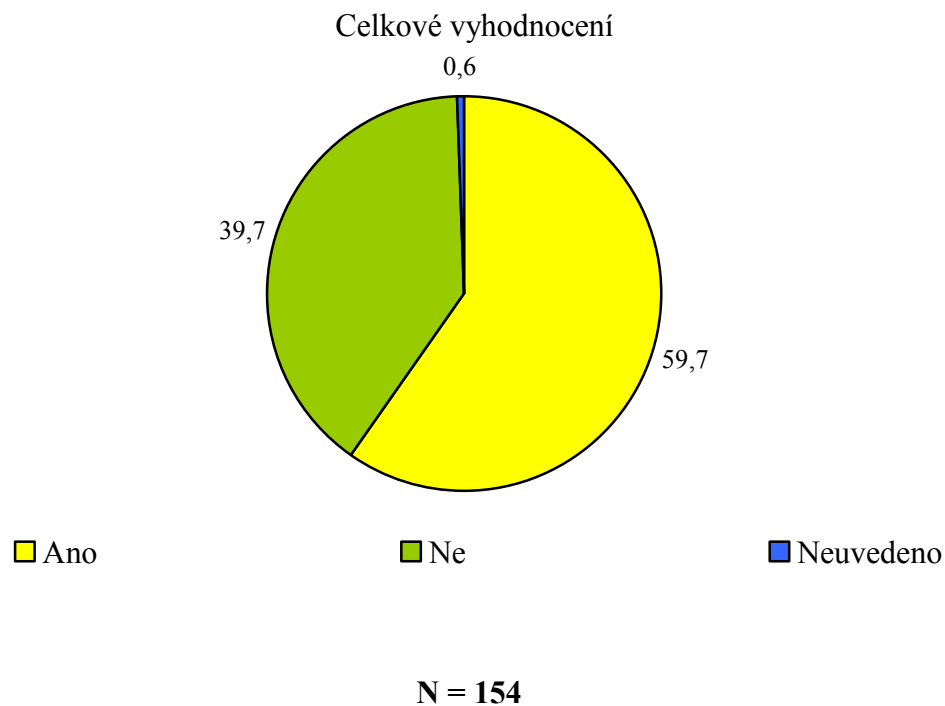
Obr. 2b. Detailní vyhodnocení otázky č. 2 (zdroj: vlastní výzkum)

Z výsledků je zřejmé, že nejvíce informací získávají chlapci (62,5 %) z internetu a u dívek se internet (34,7 %) dělí o příchu s rodiči (34,7 %). Nejméně pak získávají chlapci (3,6 %) i dívky (2,0 %) od svých sourozenců. Byla zjištěna statistická významnost pouze v případě distribuce podle pohlaví.

Otázka č. 3. Pořádala pro vás škola někdy přednášku na podobné téma?

- ano
- ne

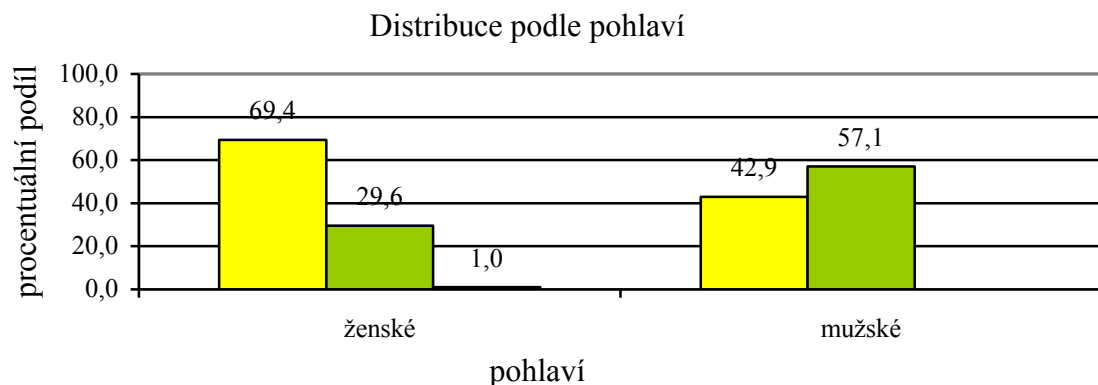
Cílem otázky bylo zjistit, zda se i školy podílí na vzdělávání studentů v dané oblasti. Vyhodnocení otázky je zobrazeno na Obr. č. 3a.

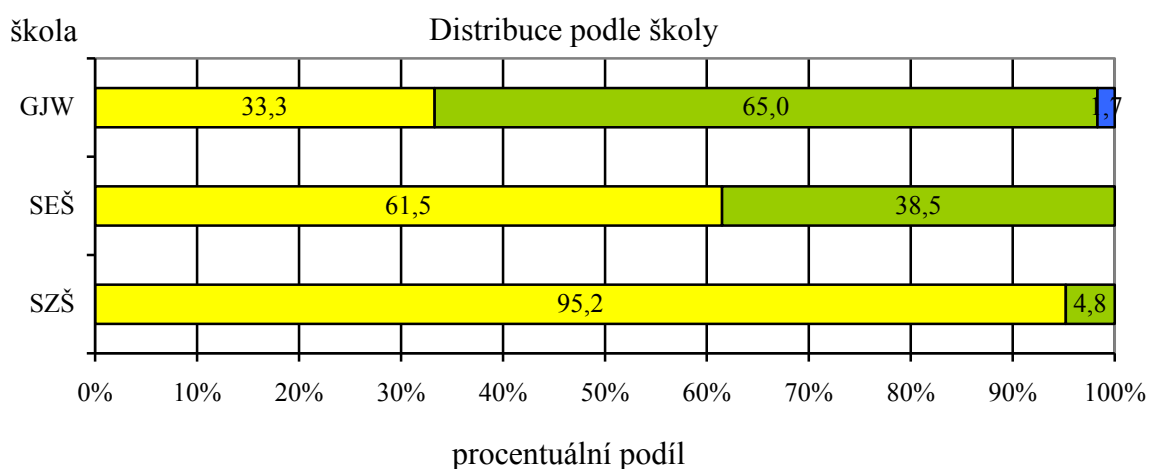
Obr. 3a. Vyhodnocení otázky č. 3 (zdroj: vlastní výzkum)

Ano, odpovědělo 59,7 % respondentů a 39,6 % respondentů odpovědělo, že škola pro ně žádnou přednášku na podobné téma nepořádala. Byla zjištěna **významná statistická významnost** v případě distribuce podle školy a statistická významnost v případě distribuce podle pohlaví.

p = 0,002

p = 0,000*

N = 154

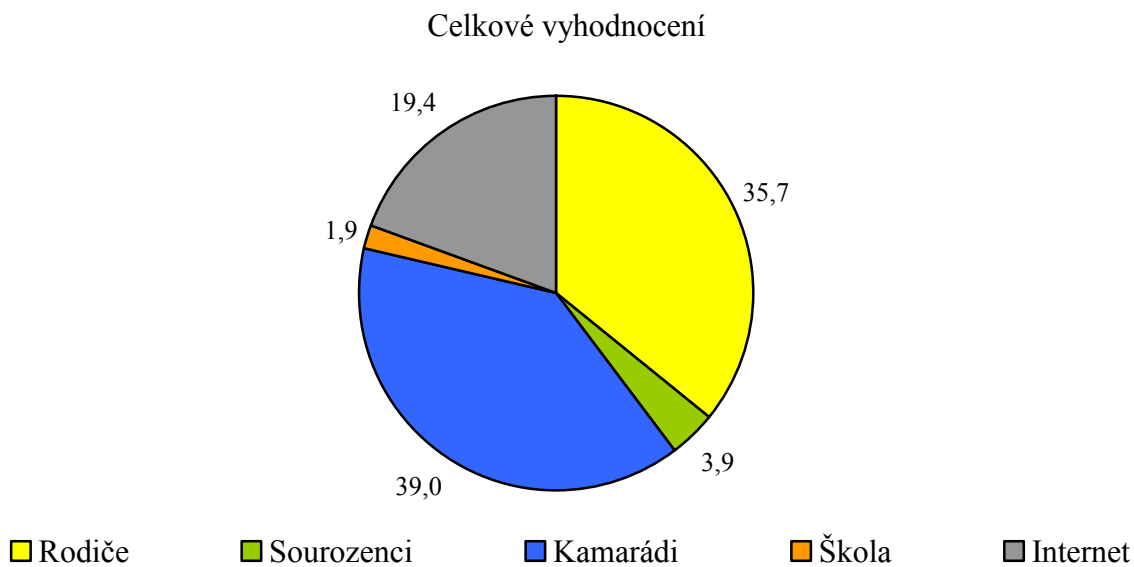
Obr. 3b. Detailní vyhodnocení otázky č. 3 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána větší četnost u možnosti ano u dívek 69,4 % než u chlapců 57,1 %. Pouze 1 % u dívek neuvodlo žádnou odpověď. Z hlediska typu školy byla zaznamenána největší četnost možnosti ano u SZŠ (95,2 %) a nejmenší četnost byla zjištěna u GJW, pouze (33,3 %), kde i 1,7 % respondentů nezvolilo žádnou odpověď. Byla zjištěna **významná statistická významnost** v případě distribuce podle školy a statistická významnost v případě distribuce podle pohlaví.

Otázka č. 4. S kým nejčastěji diskutujete o možnostech antikoncepce?

- rodiče
- sourozenci
- kamarádi
- škola
- internet

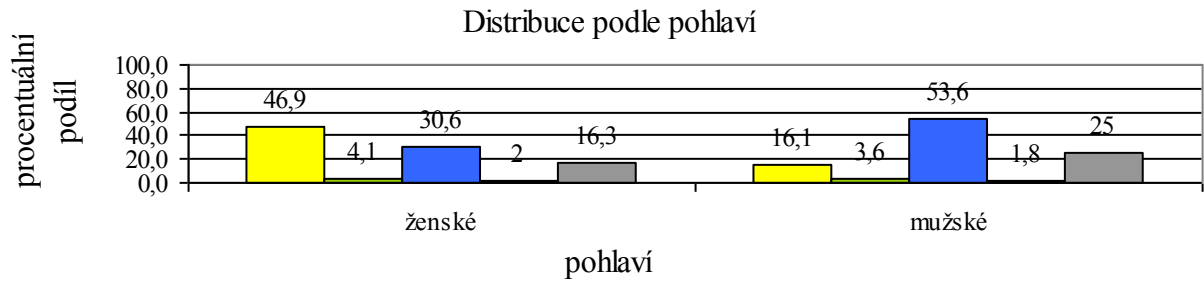
Cílem otázky je zjištění, komu se studenti svěřují nebo diskutují na téma antikoncepce nejčastěji. Vyhodnocení otázky je zobrazeno na Obr. č. 4a.

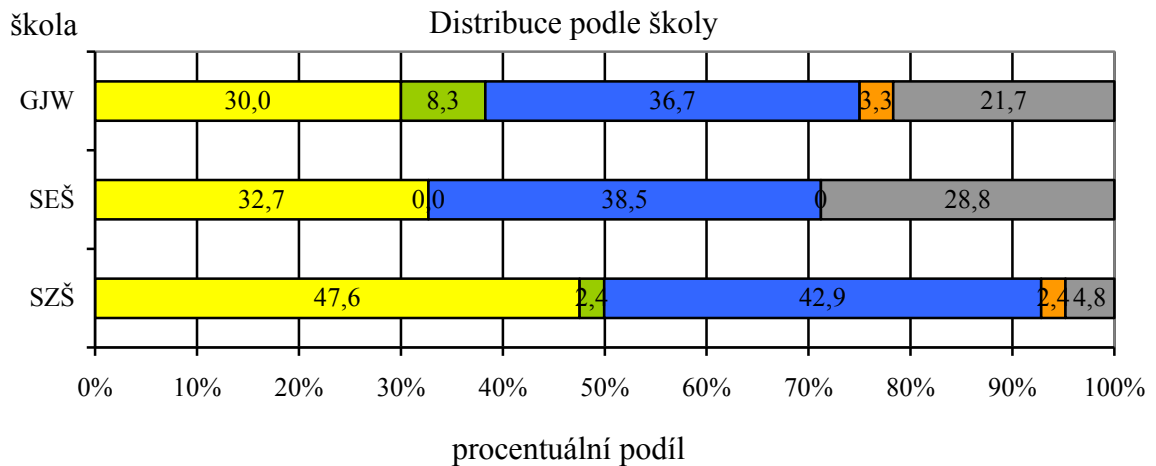
N = 154

Obr. 4a. Vyhodnocení otázky č. 4 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů odpovědělo 35,7 %, že nejčastěji diskutují o možnostech antikoncepce s rodiči, dále ve 3,9 % zvolilo možnost sourozence, 39 % respondentů označilo možnost kamarádi a nejmenší zastoupení označili respondenti u možnosti škola, pouze v 1,9 %.

p = 0,001

p = 0,043

N = 154

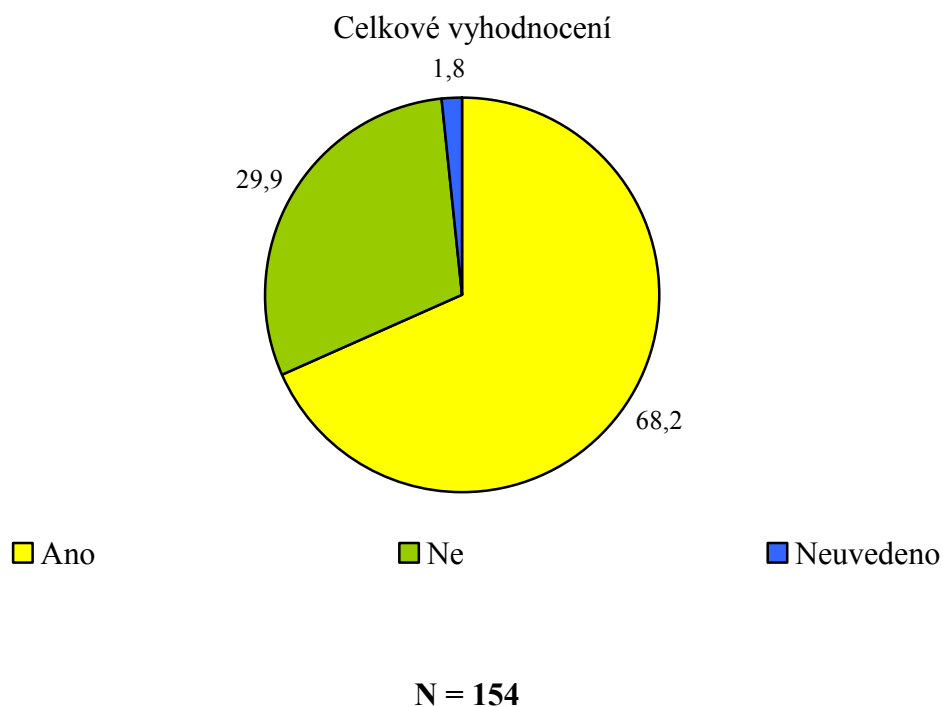
Obr. 4b. Detailní vyhodnocení otázky č. 4 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla největší četnost u dívek zaznamenána u možnosti rodiče, a to 46,9 % a u chlapců byla největší četnost zaznamenána u možnosti kamarád (53,6%). Nejméně pak obě pohlaví volila možnost škola. Dívky pouze ve 2 % a chlapci 1,8 %. Z hlediska typu školy byla zaznamenána největší četnost u SZŠ (47,6 %), kde volili respondenti nejčastěji možnost rodiče. U SEŠ (38,5 %) a u GJW (36,7%) pak respondenti volili nejčastěji možnost kamarád. Byla zjištěna statistická významnost pouze v případě distribuce podle pohlaví.

Otázka č. 5. Považujete antikoncepci za běžně a cenově dostupnou?

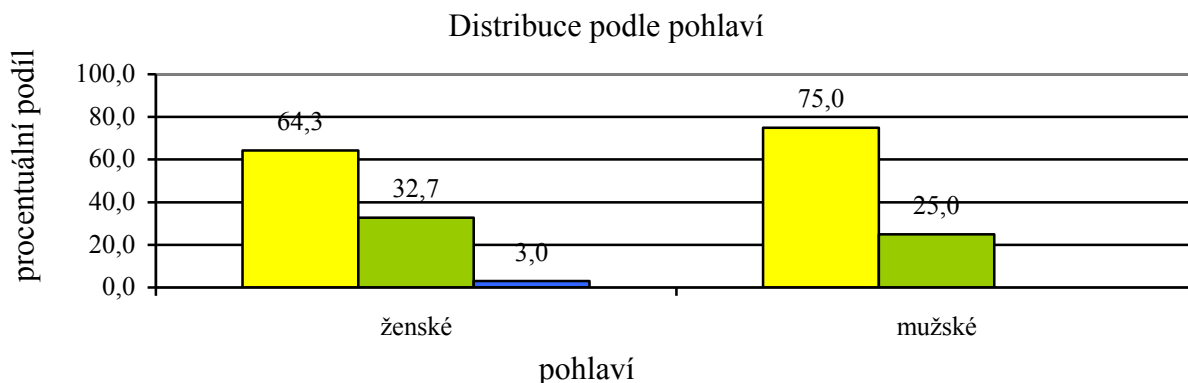
- ano
- ne

Cílem otázky je zjistit, pro kolik procent studentů je antikoncepce cenově dostupná. Je mi známo, že to není levná záležitost, tudíž bych chápala, že si to nemůže každý dovolit. Vyhodnocení otázky je zobrazeno na Obr. č. 5a.

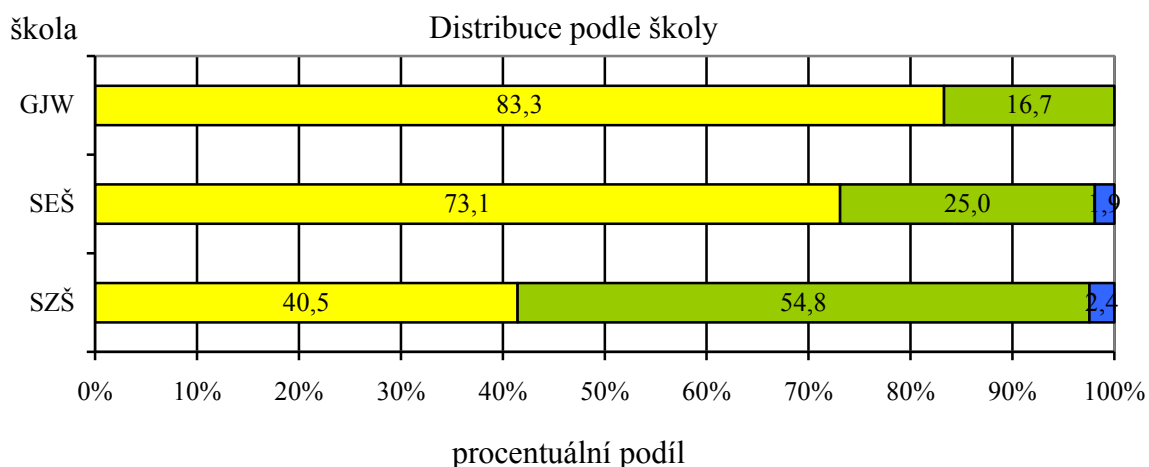

Obr. 5a. Vyhodnocení otázky č. 5 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů odpovědělo 68,2 % respondentů, že antikoncepci považují za běžně dostupnou a 29,9 % ji za běžně dostupnou nepovažuje, zbylých 1,8 % neuvedlo žádnou odpověď.

$p = 0,144$

$p = 0,000^*$

N = 154

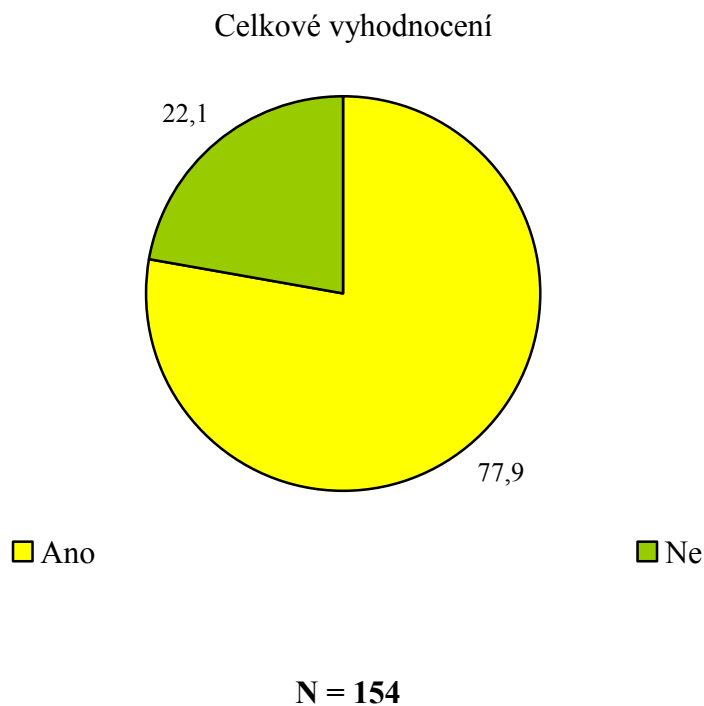
Obr. 5b. Detailní vyhodnocení otázky č. 5 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána větší četnost možnosti ano u chlapců 75 % než u dívek 64,3 %. Pouze 3 % dívek nevedla žádnou odpověď. Z hlediska typu školy byla zaznamenána největší četnost u možnosti ano u GJW (83,3 %) a nejmenší četnost byla zjištěna u SEŠ (40,5 %), kde i 2,4 % respondentů nezvolilo žádnou odpověď. Byla zjištěna **významná statistická významnost** pouze v případě distribuce podle školy.

Otázka č. 6. Máte již za sebou první sexuální zkušenosti?

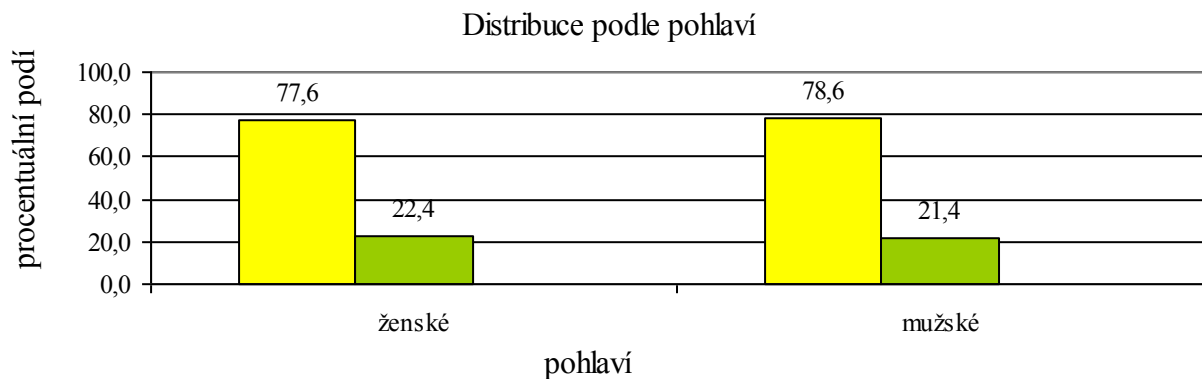
- ano
- ne

Cílem otázky je zjistit, kolik procent studentů již žije sexuálním životem. Vyhodnocení otázky je zobrazeno na Obr. č. 6a.

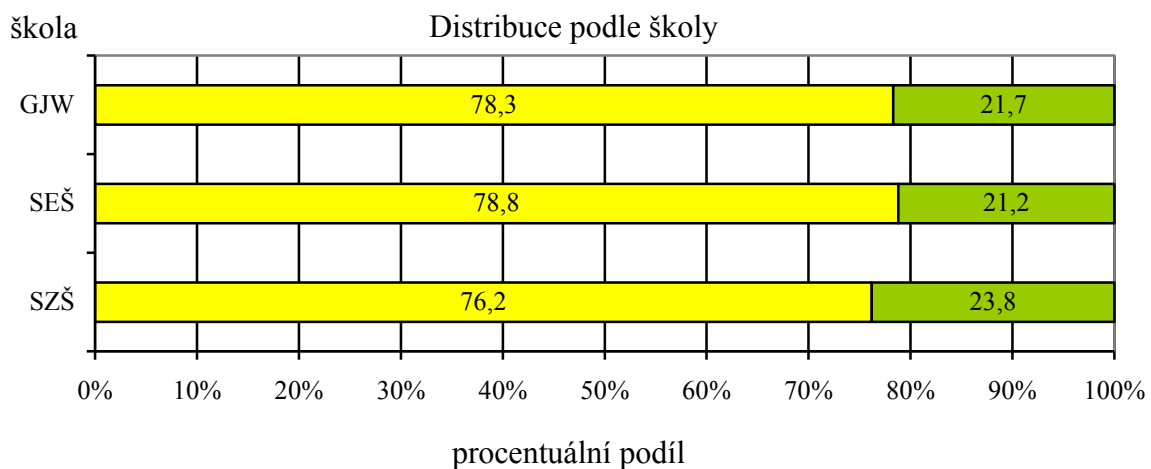

Obr. 6a. Vyhodnocení otázky č. 6 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů odpovědělo na možnost ano 77,9 % respondentů a možnost ne zvolilo 22,1 % respondentů.

$p = 0,884$

$p = 0,949$

N = 154

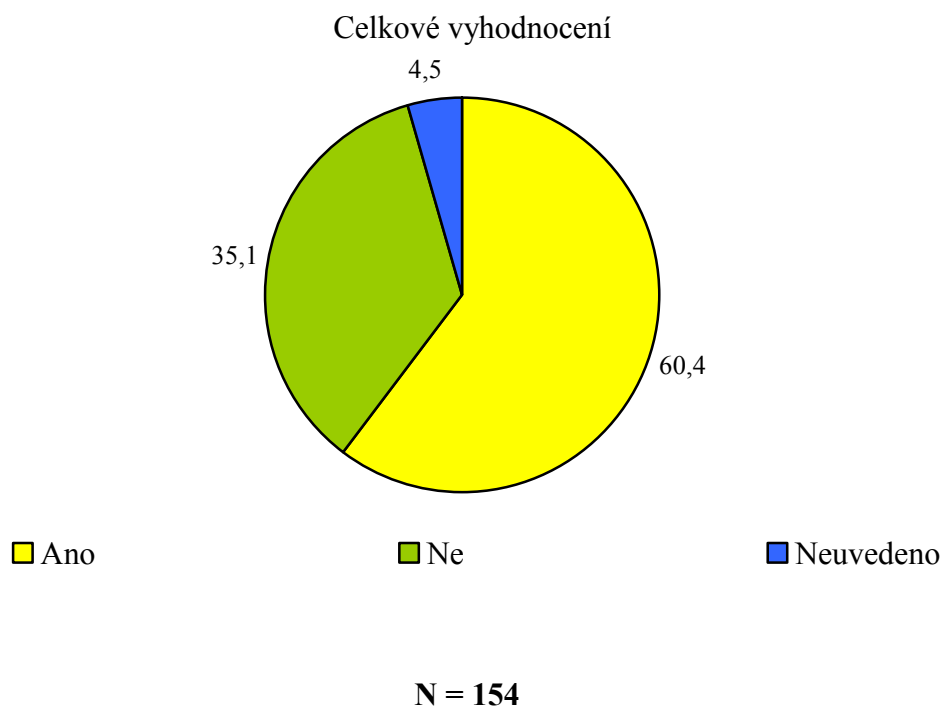
Obr. 6b. Detailní vyhodnocení otázky č. 6 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána téměř shoda, u chlapců byla zaznamenána četnost v 78,6 % a u dívek v 77,6 %. Z hlediska typu školy byly výsledky taktéž téměř shodné. Možnost ano byla zaznamenána u SZŠ 76,2 %, SEŠ 78,8 % a u GJW 78,3 %. U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 7. Pokud máte za sebou první sexuální zkušenosti nebo již máte intimní vztah, používáte antikoncepci?

- ano
- ne

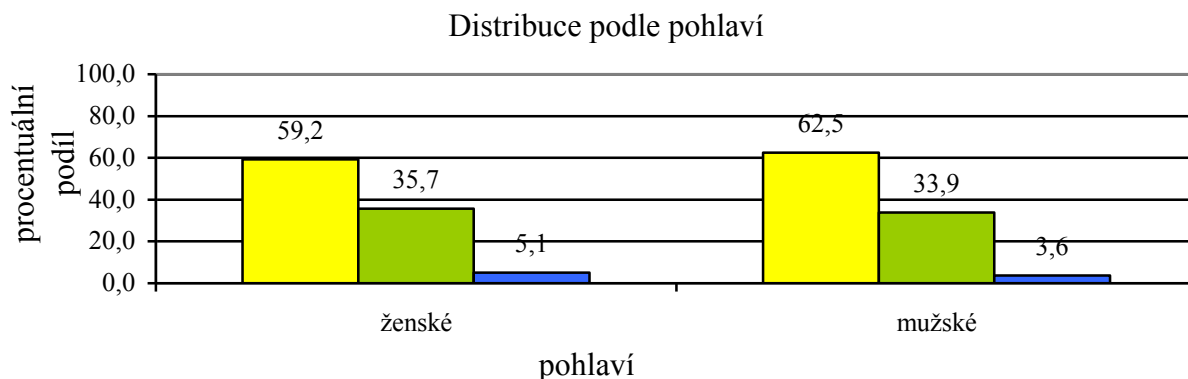
U této otázky bych chtěla zjistit, jak jsou studenti zodpovědní v oblasti plánovaného rodičovství. Vyhodnocení otázky je zobrazeno na Obr. č. 7a.

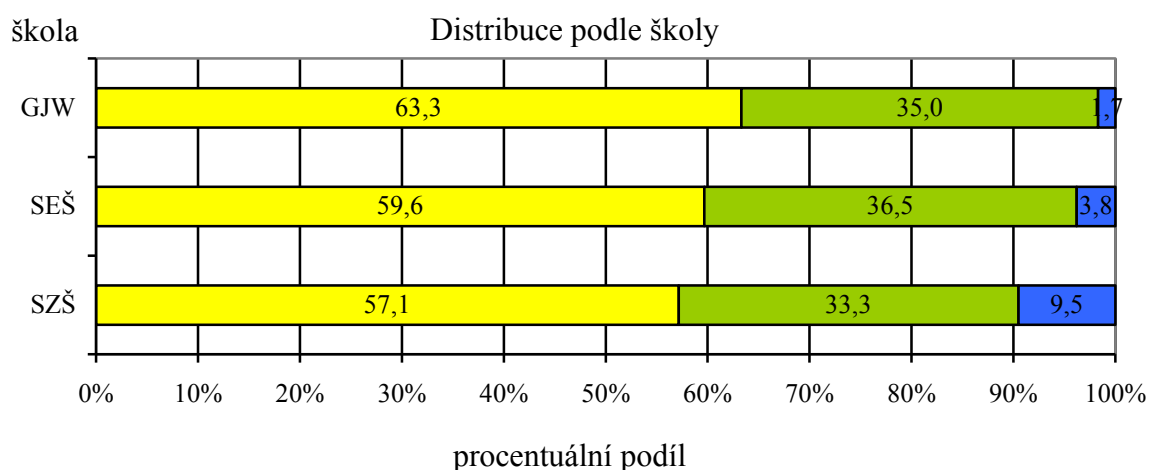
Obr. 7a. Vyhodnocení otázky č. 7 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů odpovědělo 60,4 % respondentů, že mají za sebou první sexuální zkušenosti, 35,1 % respondentů značilo možnost ne a 4,5 % dotazovaných neuvedlo žádnou odpověď.

$p = 0,651$

$p = 0,664$

N = 154

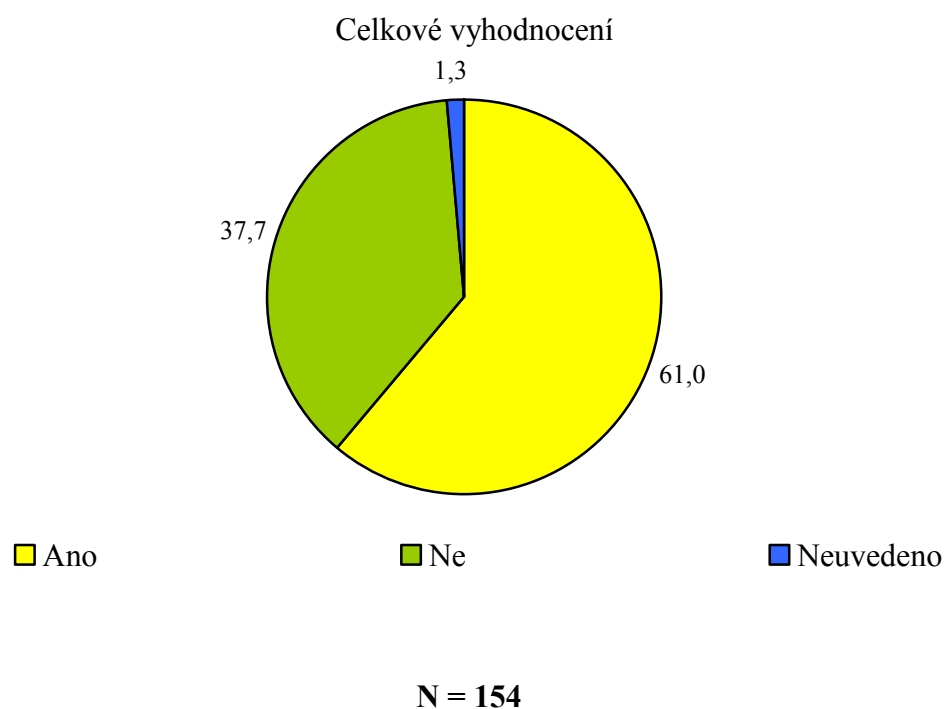
Obr. 7b. Detailní vyhodnocení otázky č. 7 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána možnost „ano“ větší u chlapců (62,5 %) než u dívek (59,2 %), téměř stejně označili respondenti možnost, že nepoužívají antikoncepci, dívky (35,7 %) a chlapci (33,9 %). Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u GJW (63,3 %), kdy respondenti uvedli možnost, že používají antikoncepci, u SEŠ byla zaznamenána četnost (59,6 %) a nejmenší četnost byla zjištěna u SZŠ (57,1 %), kde byla také zjištěna největší četnost v neuvedení žádné odpovědi (9,5 %). U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 8. Pokud by došlo u Vás/příteklkyně k neplánovanému otěhotnění uvažoval/la byste o interrupci?

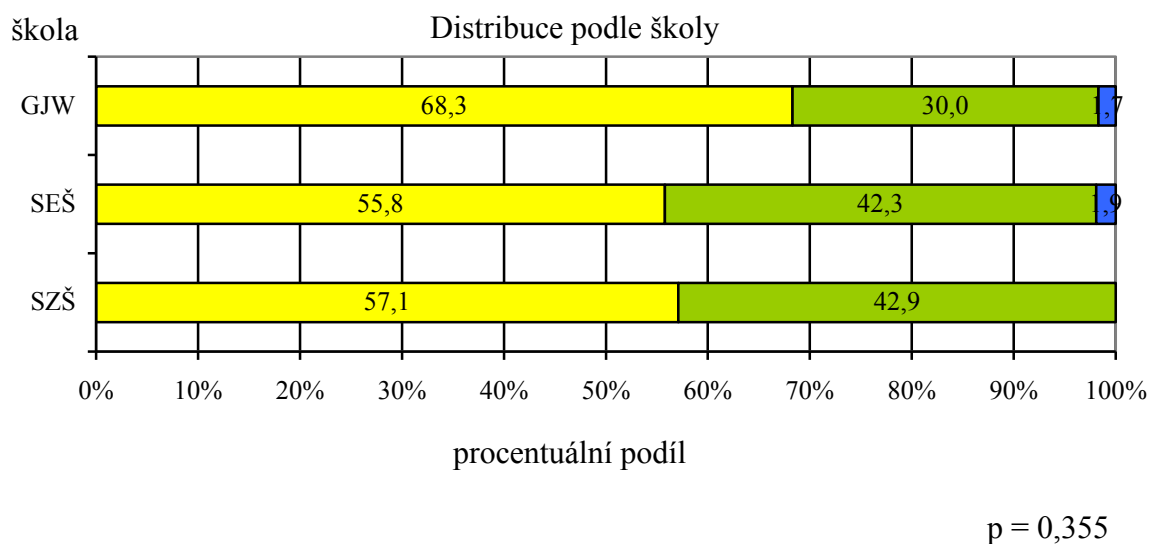
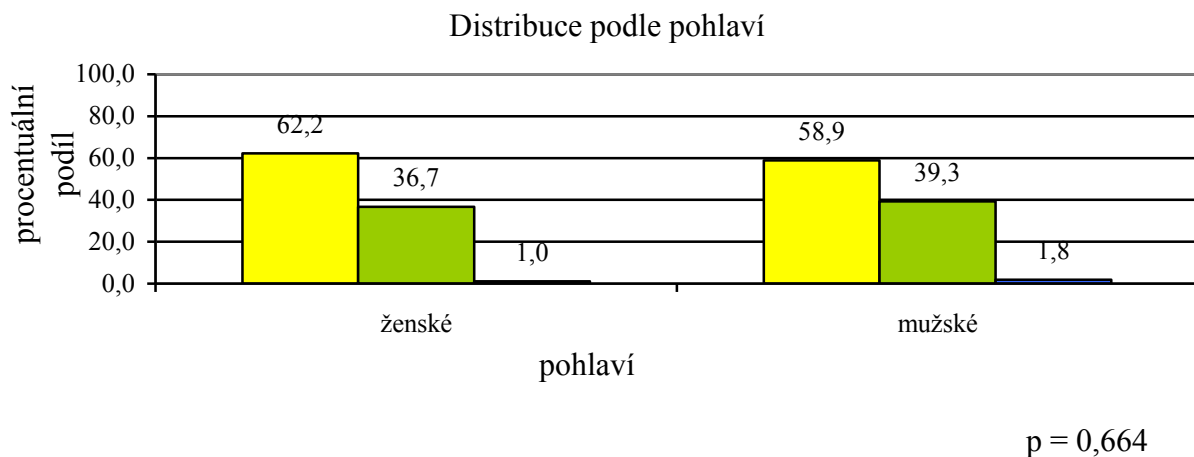
- ano
- ne

Cílem této otázky je zjistit, zda by byli studenti schopni se vzdát studií a mít dítě. Vyhodnocení otázky je zobrazeno na Obr. č. 8a.

Obr. 8a. Vyhodnocení otázky č. 8 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů odpovědělo na možnost, že by uvažovalo o interrupci 61 % respondentů, 37,7 % by interrupci nezvolilo a 1,3 % nevedlo žádnou odpověď.

N = 154

Obr. 8b. Detailní vyhodnocení otázky č. 8 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána možnost ano větší u dívek (62,2 %) než u chlapců (58,9 %), téměř stejně označili respondenti možnost ne, dívky (36,7 %) a chlapci (39,3 %). Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u GJW (68,3 %), kdy respondenti uvedli možnost, že by uvažovali o interrupci, u SEŠ byla zaznamenána četnost v 55,8 % a nejmenší četnost byla zjištěna u SZŠ (57,1 %). U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 9. Seřad'te (od 1 – nejdůležitější do 4 – důležitý) dle Vašich aktuálních osobních priorit následující životní „milníky“.

- vzdělání
- vlastní bydlení
- manželství
- rodina - dítě

Cílem otázky je zjistit, jaké jsou priority dnešní mládeže. Proto by mě zajímalo a ráda bych zjistila, jaké životní milníky mají dnešní studenti. Vyhodnocení otázky je zobrazeno na Obr. č. 9, 10, 11, 12.

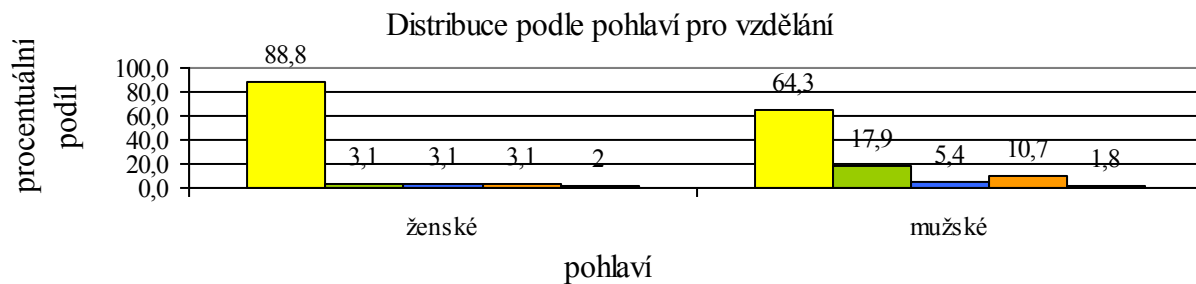
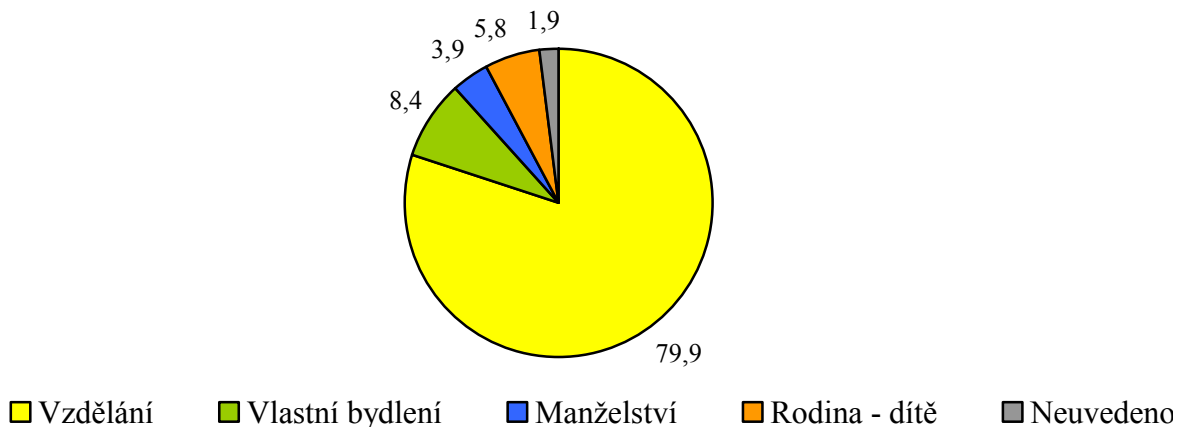
Z celkového vyhodnocení byla největší četnost označena u vzdělání, kterou respondenti označili v 77,9 %, hned na druhém místě uvádějí respondenti vlastní bydlení (58,4 %), které se téměř dělí o příčku s rodinou (57,1%), což je překvapující zjištění, že v dnešní době ji studenti považují za důležitou. Nejméně aktuální zůstává manželství (54,5 %).

Z hlediska vyhodnocení pro vzdělání (77,9 %) označilo pouze 3,9 % respondentů milník manželství. Z hlediska distribuce pohlaví dívky jsem zaznamenala největší četnost u dívek v 88,8 % a u chlapců v 64,3 %, nejméně pak byla četnost zaznamenána u rodiny, dívky pouze ve 3,1 % a chlapci v 10,7 %. Z hlediska distribuce podle školy byla nejvíce značena četnost u SZŠ (95,2 %) a nejméně u GJW (70 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě distribuce podle školy i podle pohlaví.

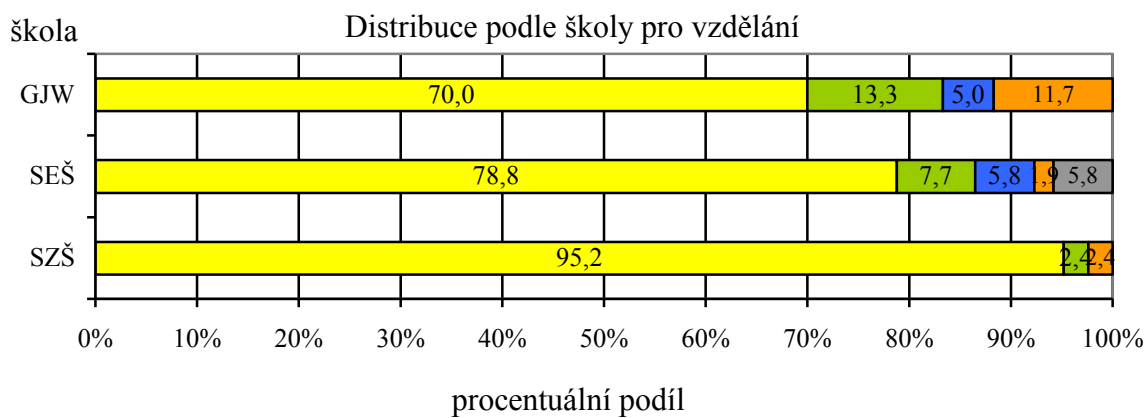
Z hlediska vyhodnocení pro bydlení (58,4 %) označilo nejméně respondentů milník rodina – dítě (11,7 %). Z hlediska distribuce podle pohlaví byla u dívek nejmenší četnost zjištěna u milníku vzdělání (5,1 %) a u chlapců byla jak u manželství (12,5 %), tak u rodiny – dítě (12,5 %). Nebyla zjištěna statistická významnost.

Z hlediska vyhodnocení pro manželství (54,5 %) označilo nejméně respondentů milník vzdělání (1,3 %). Z hlediska distribuce podle pohlaví byla u dívek (0 %) i u chlapců (3,6 %) zjištěna nejmenší četnost u milníku vzdělání. Nebyla zjištěna statistická významnost.

Celkové vyhodnocení pro vzdělání

p = 0,001

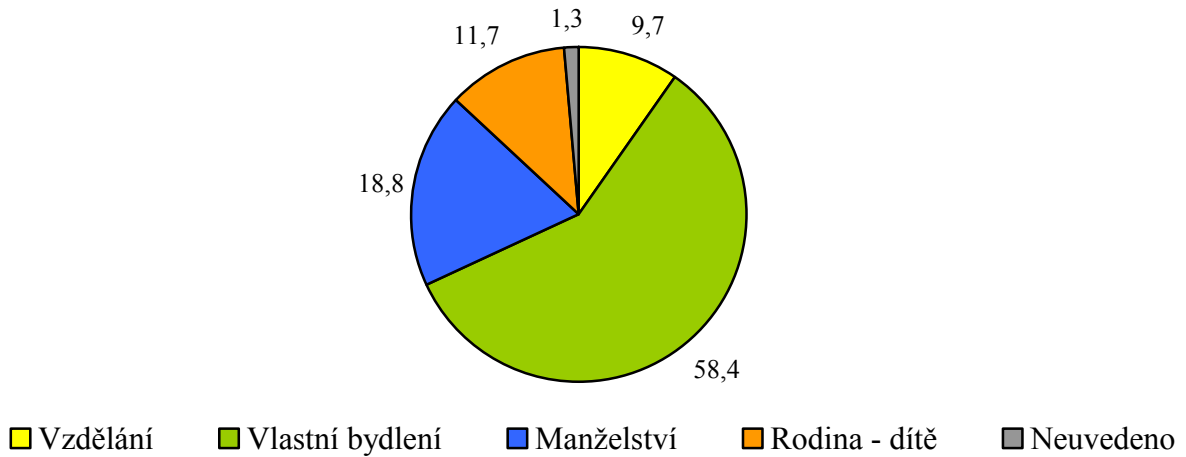

p = 0,009

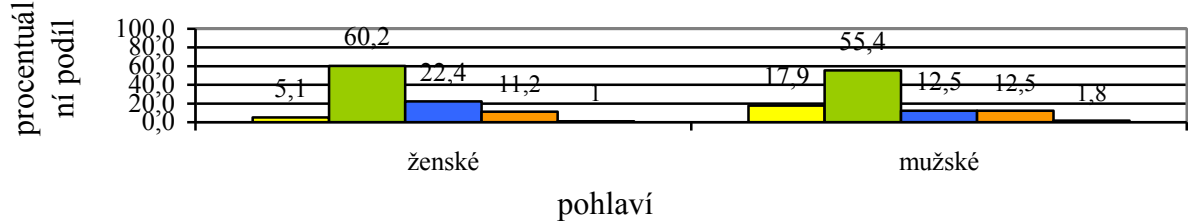
N = 154

Obr. 9. Přehled vyhodnocení otázky č. 9 – vzdělání (zdroj: vlastní výzkum)

Celkové vyhodnocení pro vlastní bydlení

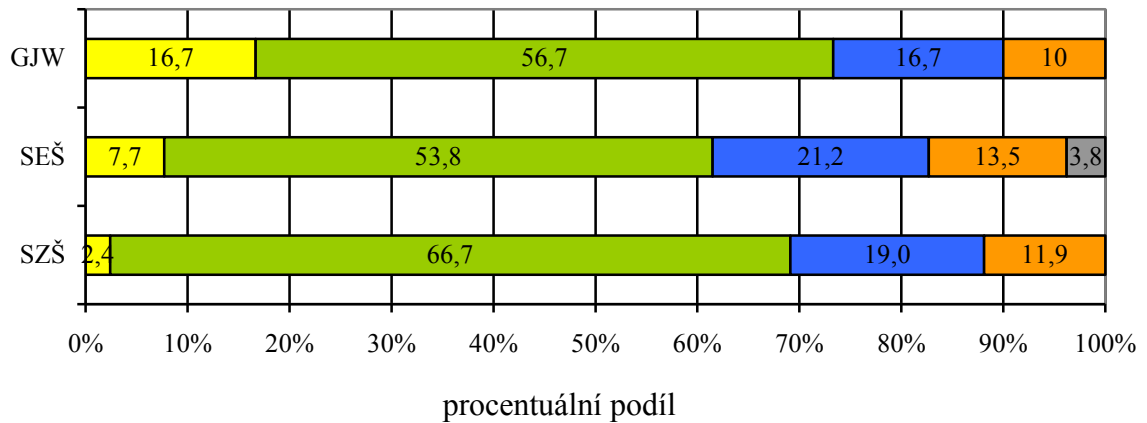
Distribuce podle pohlaví pro bydlení

p = 0,103

škola

Distribuce podle školy pro bydlení

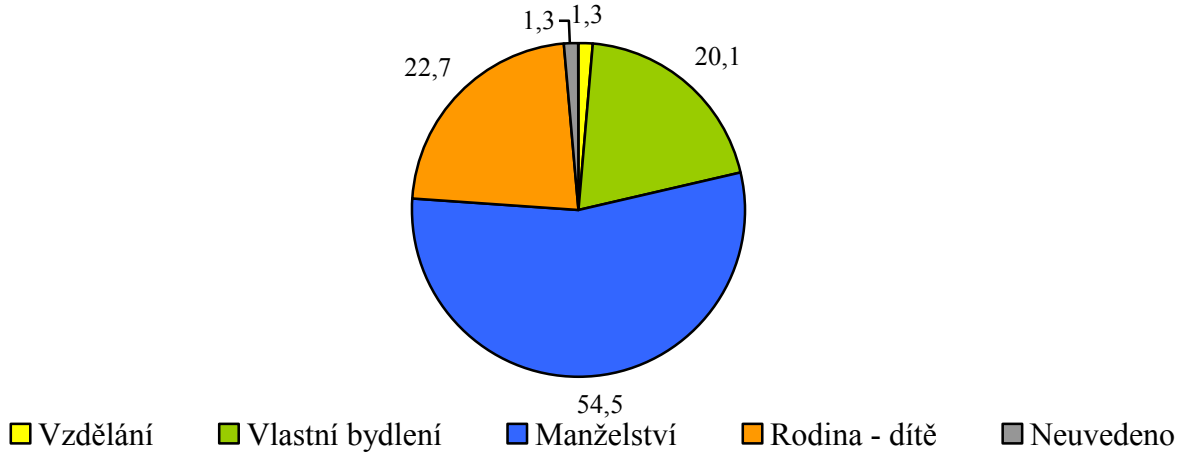

p = 0,157

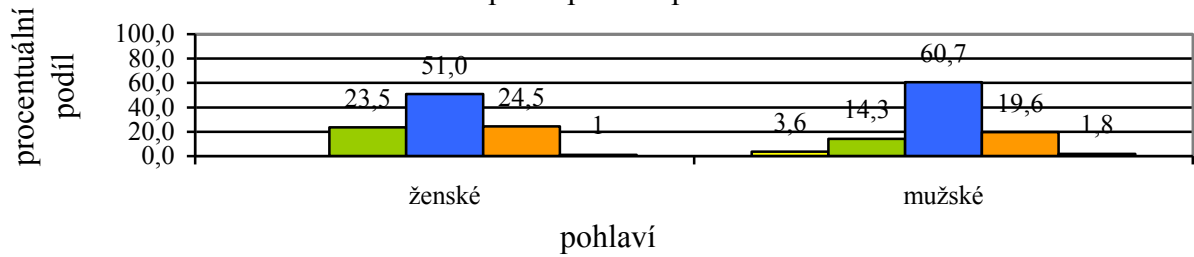
N = 154

Obr. 10. Přehled vyhodnocení otázky č. 9 – vlastní bydlení (zdroj: vlastní výzkum)

Celkové vyhodnocení pro manželství

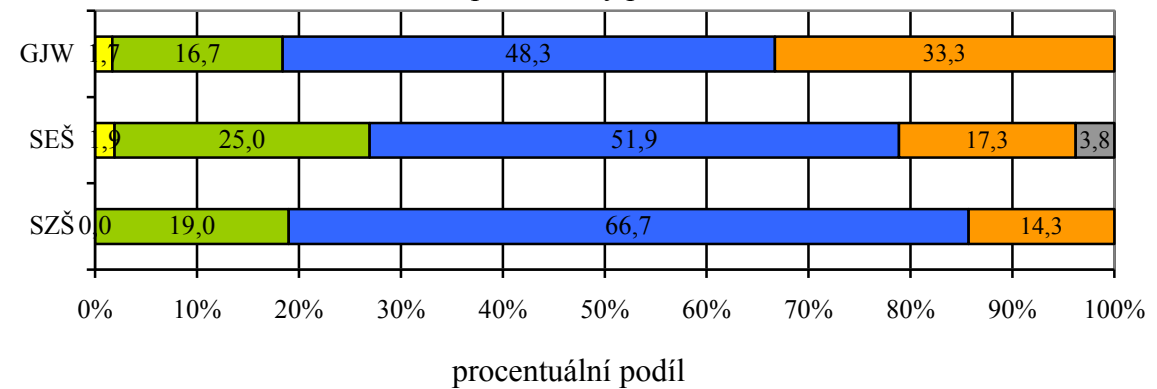

Distribuce podle pohlaví pro manželství

p = 0,959

Distribuce podle školy pro manželství

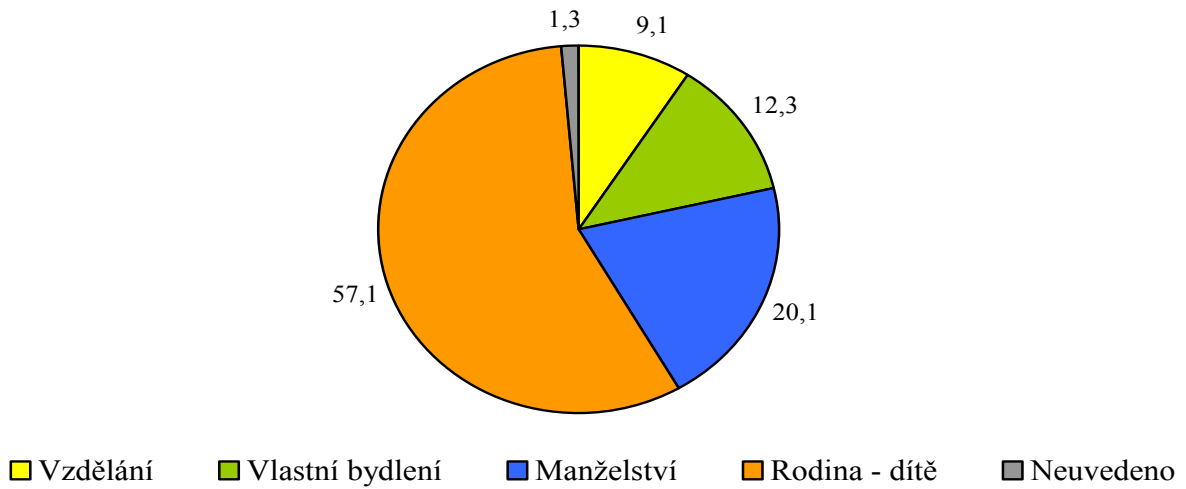

p = 0,226

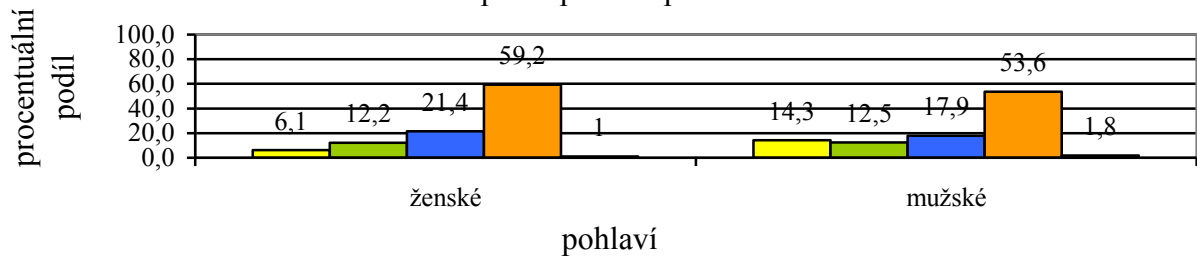
N = 154

Obr. 11. Přehled vyhodnocení otázky č. 9 – manželství (zdroj: vlastní výzkum)

Celkové vyhodnocení pro rodinu - dítě

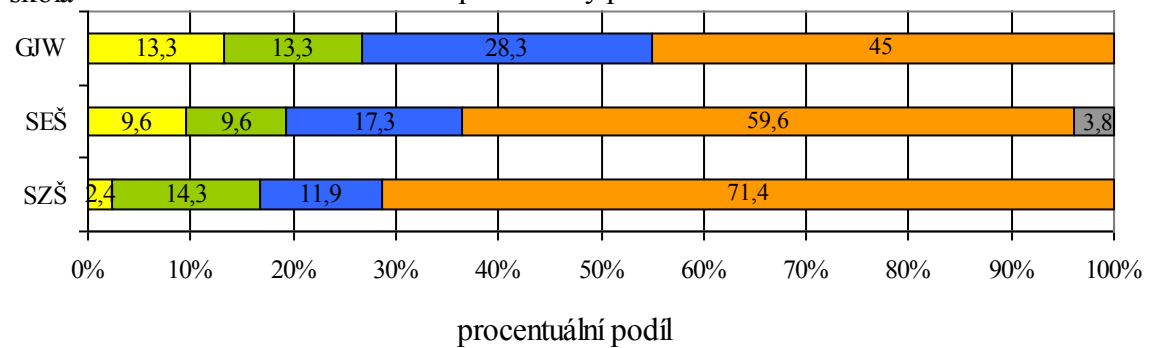

Distribuce podle pohlaví pro rodinu - dítě

p = 0,371

Distribuce podle školy pro rodinu - dítě

p = 0,027

N = 154

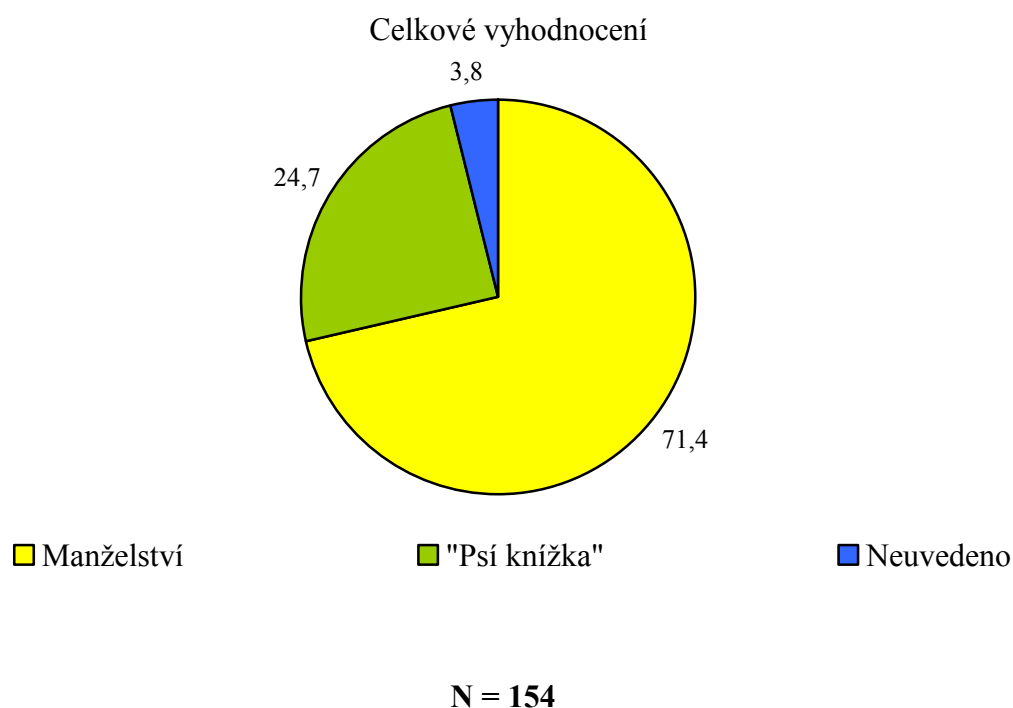
Obr. 12. Přehled vyhodnocení otázky č. 9 – rodina – dítě (zdroj: vlastní výzkum)

Otázka č. 10. V případě partnerského vztahu je pro Vás důležité manželství nebo preferujete žít tzv. „na psí knížku“?

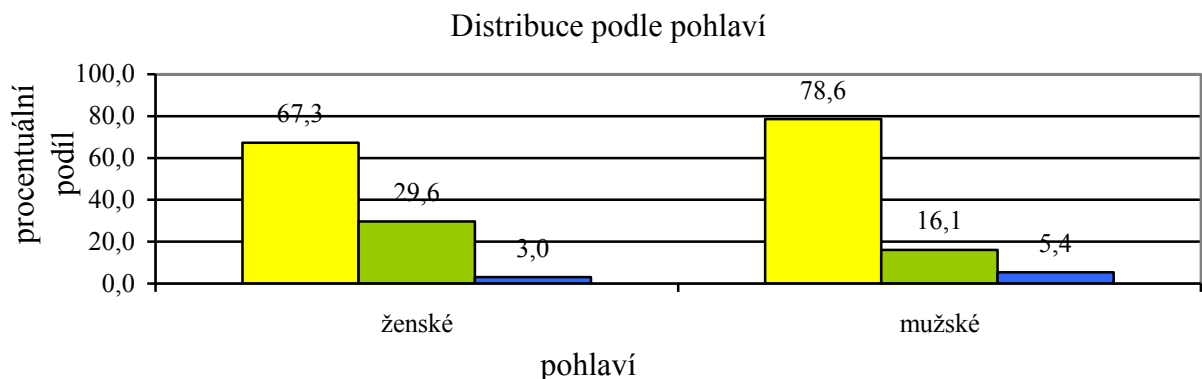
- manželství
- „psí knížka“

Cílem této otázky je zjistit, zda jsou dnešní mladí lidé ovlivněni dobou, tzn. žít na tzv. „psí knížku“ nebo upřednostňují řádný manželský svazek. Vyhodnocení otázky je zobrazeno na Obr. č. 13.

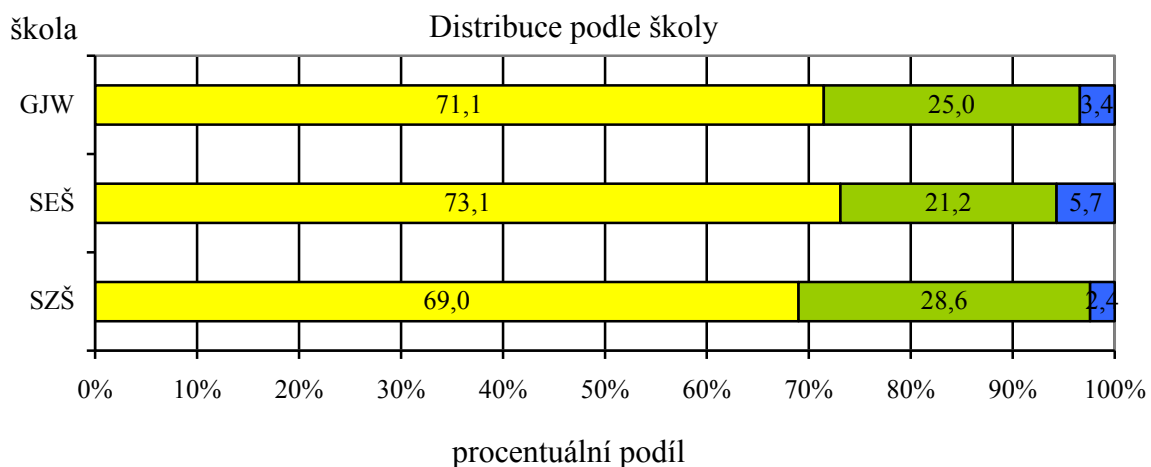

Obr. 13a. Vyhodnocení otázky č. 10 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů odpovědělo na možnost žití v manželství 71,4 % respondentů, možnost „žití na psí knížku“ zvolilo 24,7 % respondentů a 3,8 % dotazovaných nevedlo žádnou odpověď.

$p = 0,226$

$p = 0,911$

N = 154

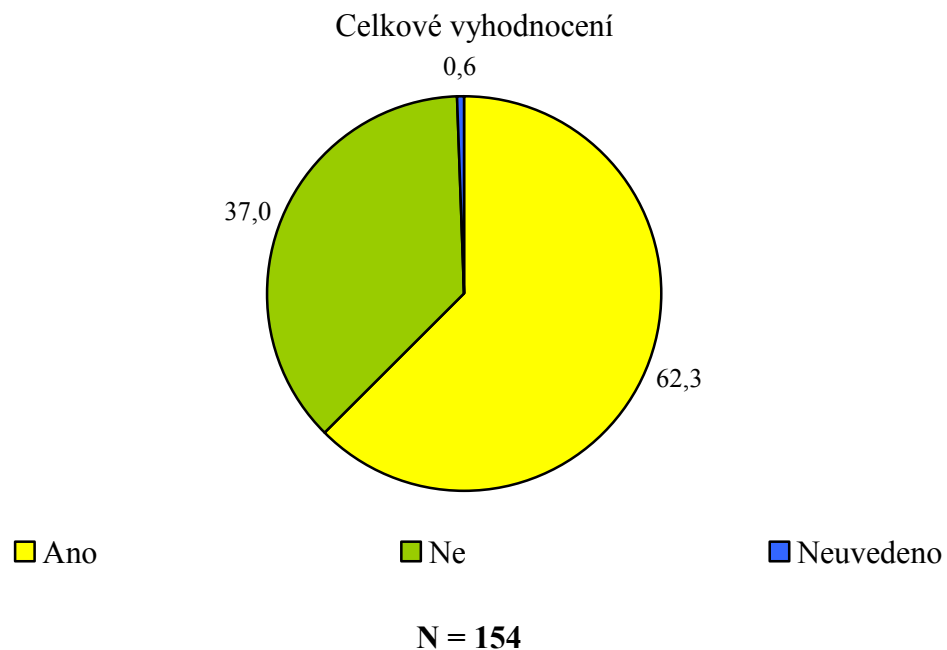
Obr. 13b. Detailní vyhodnocení otázky č. 10 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána možnost „manželství“ větší u chlapců (78,6 %) než u dívek (67,3 %). Respondenti u chlapců nevedli žádnou odpověď v 5,4 %. Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u SEŠ (73,1 %), kdy respondenti preferují svazek manželský, a naopak největší četnost, kdy respondenti dávají přednost žití na tzv., psí knížce byla zaznamenána u SZŠ (28,6 %). Nejvíce neuvedených odpovědí bylo zaznamenáno u SEŠ, a to 5,7 %. U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 11. Považujete používání antikoncepce za významné v tento okamžik pro Vás?

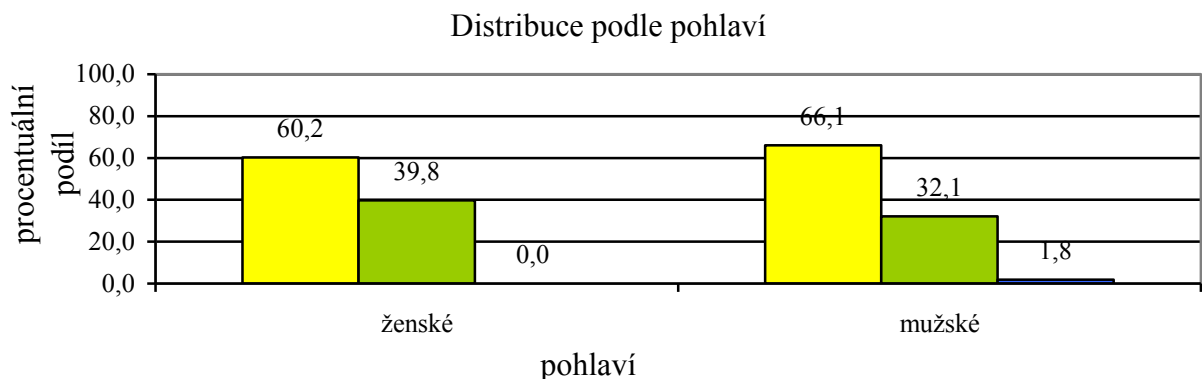
- ano
- ne

Cílem otázky je zjistit, kolik studentů používá antikoncepci, i když nežije pohlavním životem.

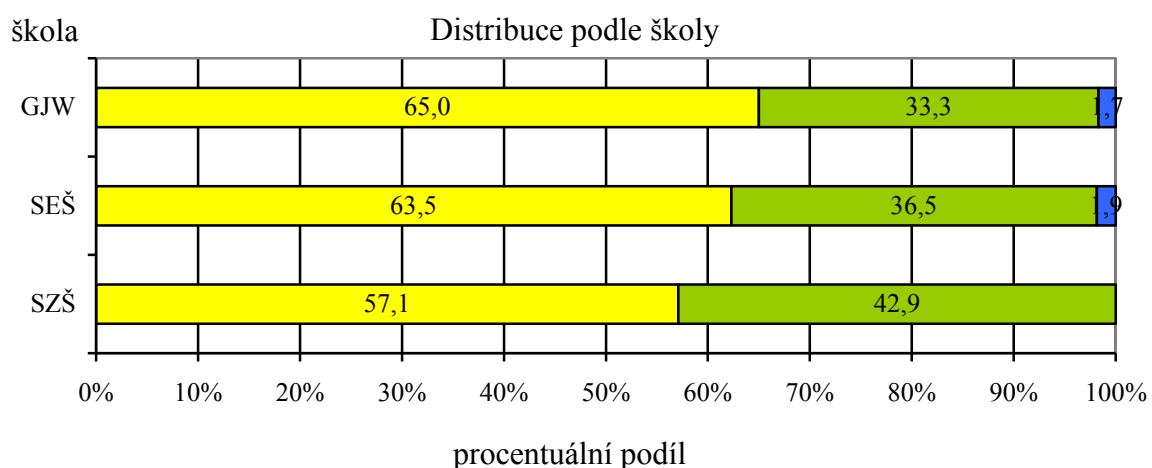

Obr. 14a. Vyhodnocení otázky č. 11 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů odpovědělo na možnost ano 62,3 % respondentů, možnost ne vybralo 37 % respondentů a 0,6 % respondentů neuvedlo žádnou odpověď.

$p = 0,527$

$p = 0,742$

N = 154

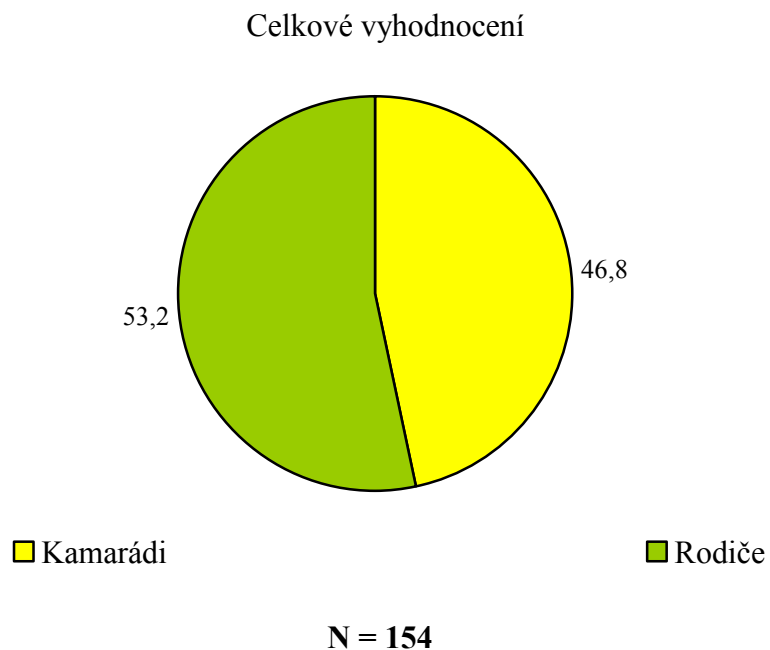
Obr. 14b. Detailní vyhodnocení otázky č. 11 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána možnost ano větší u chlapců (66,1 %) než u dívek (60,2 %). U chlapců nevedlo žádnou odpověď 1,8 %. Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u GJW (68,3 %), kdy respondenti uvedli možnost, že používání antikoncepce je pro tento okamžik pro ně důležité, u SEŠ byla zaznamenána četnost v 63,5 % a nejmenší četnost byla zjištěna u SZŠ (57,1 %). U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 12. Necháte si raději poradit v této oblasti od?

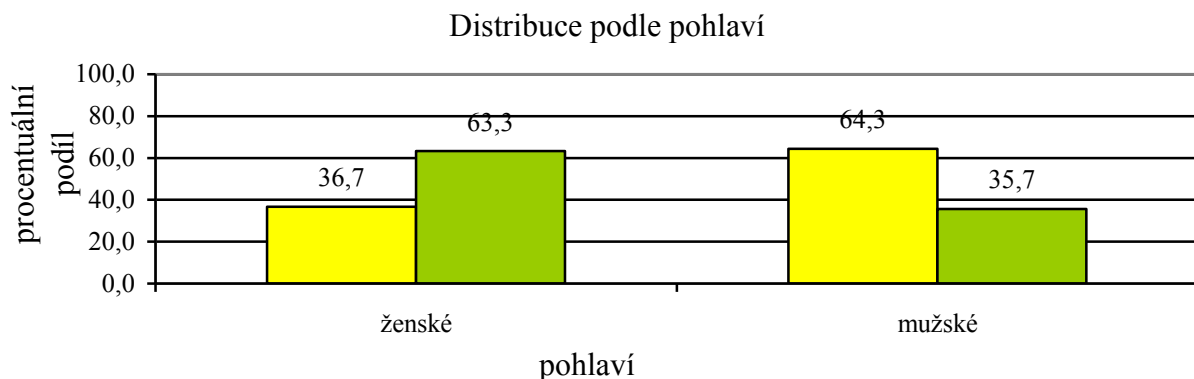
- kamarádů
- rodičů

Cílem otázky je zjistit, zda si studenti nechají poradit nebo hledají pomoc u svých vrstevníků nebo spíše najdou cestu u zkušenějších rodičů.

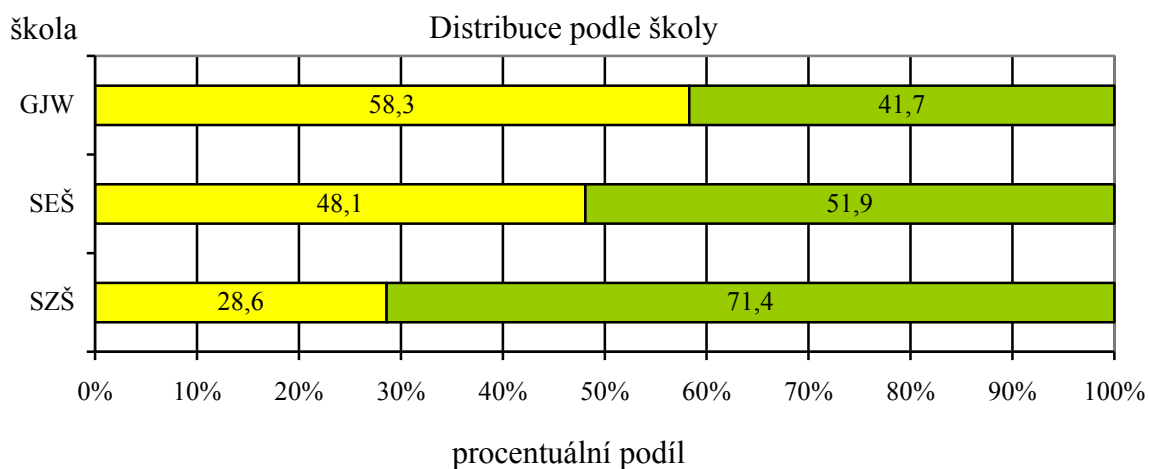

Obr. 15a. Vyhodnocení otázky č. 12 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů odpovědělo na možnost rady od kamarádů 46,8 % respondentů a od svých rodičů by si nechalo poradit 53,2 % respondentů.

p = 0,001

p = 0,012

N = 154

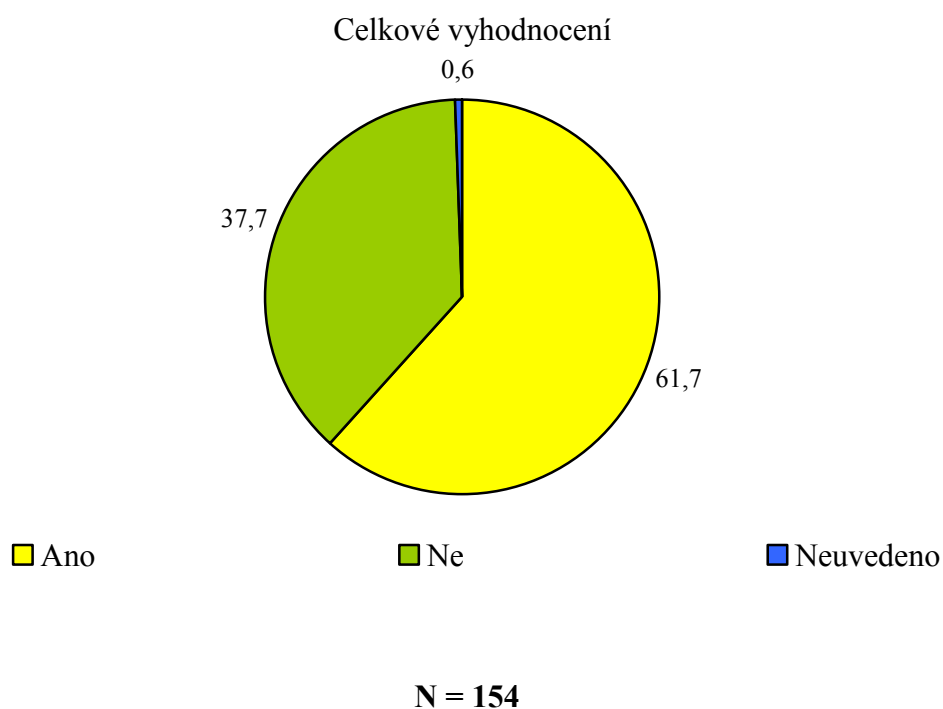
Obr. 15b. Detailní vyhodnocení otázky č. 12 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána větší četnost u chlapců (64,3 %) jak u dívek (36,7 %), kteří by si nechali poradit od svých kamarádů. Naopak 63,3 % dívek by si nechalo raději poradit od svých rodičů. Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u GJW (58,3 %), kdy respondenti uvedli možnost kamarád, u SZŠ byla zaznamenána největší četnost u možnosti rodiče v 71,4% . Byla zjištěna statistická významnost pouze v případě distribuce podle pohlaví.

Otázka č. 13. Hraje pro Vás roli sociální postavení rodiny Vašeho budoucího partnera?

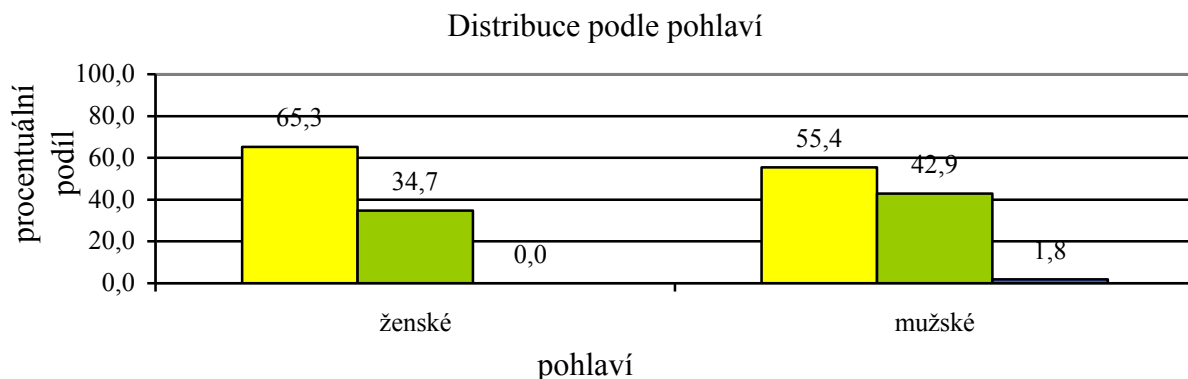
- ano
- ne

U této otázky by mě zajímalo hlavně to, zda se nechají studenti ovlivnit svoji rodinou, zda by byli schopni se s partnerem rozejít v případě, když by se dozvěděli např. o jeho/její trestní minulosti nebo o nepříznivém sociálním zázemí.

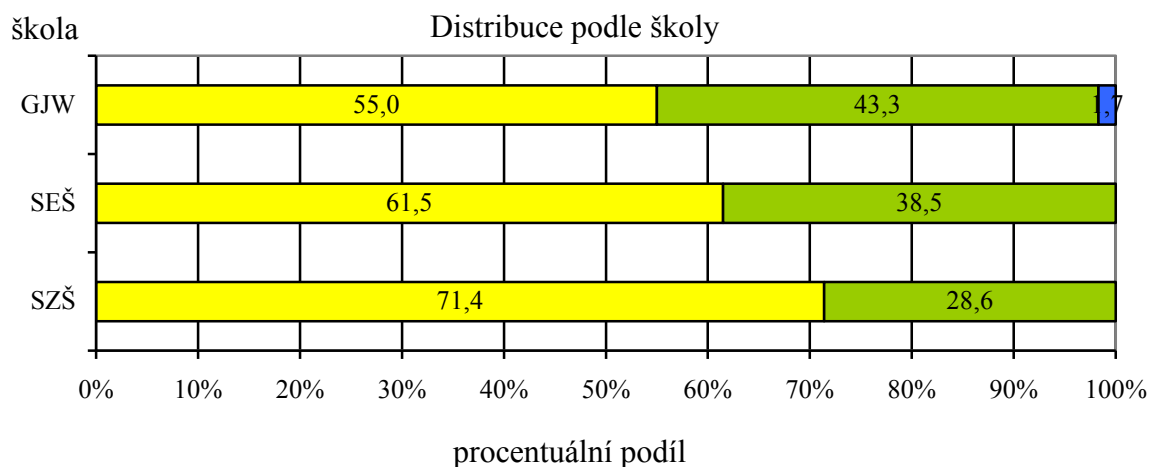

Obr. 16a. Vyhodnocení otázky č. 13 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu respondentů 154 označilo 61,7 % respondentů, že pro ně hraje sociální postavení budoucího partnera roli, pro 37,7 % respondentů nehraje roli sociální postavení budoucího partnera a 0,6 % respondentů nevedlo žádnou odpověď.

$p = 0,197$

$p = 0,226$

N = 154

Obr. 16b. Detailní vyhodnocení otázky č. 13 (zdroj: vlastní výzkum)

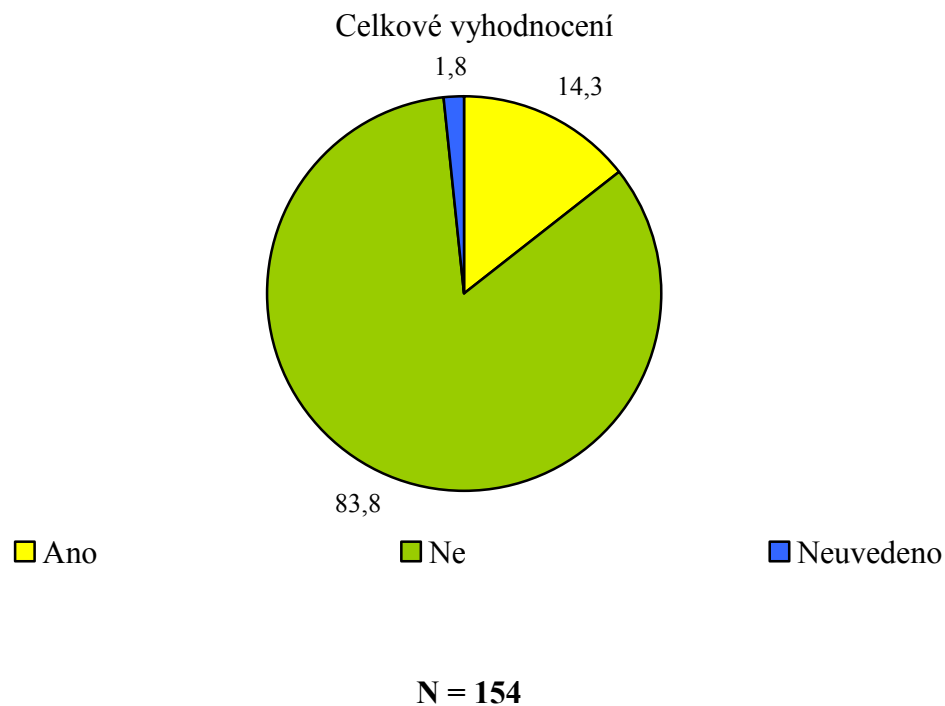
Z hlediska pohlaví byla zaznamenána možnost „ano“ větší u dívek (65,3 %) než u chlapců (55,4 %). U chlapců nevedlo žádnou odpověď 1,8 %. Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u SZŠ (71,4 %), kdy respondenti uvedli možnost, že sociální postavení budoucího partnera pro ně hraje roli a nejmenší četnost byla zjištěna u GJW (55 %). U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 14. Plánovali byste rodičovství, pokud byste byli stále finančně závislí na rodičích?

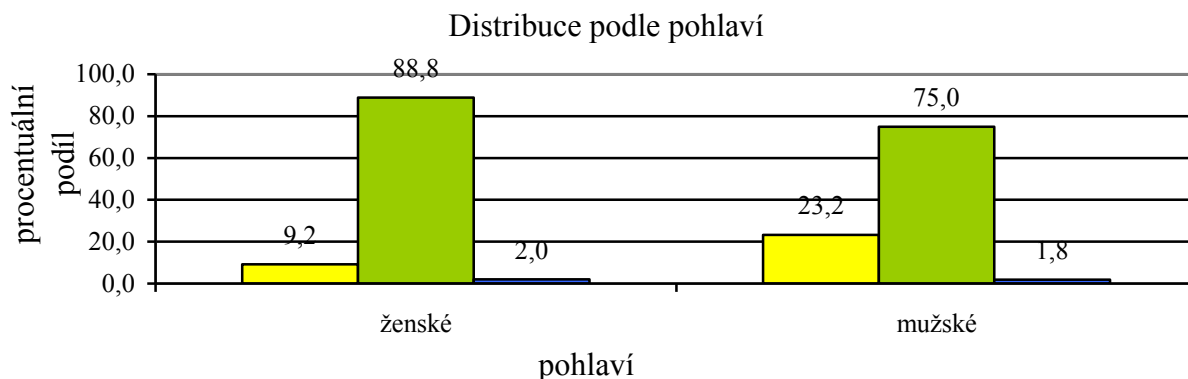
- ano
- ne

Cílem mé otázky je zjistit, zda mají respondenti odpovědnost se postarat o svoji budoucnost nebo spoléhají stále na své na rodiče.

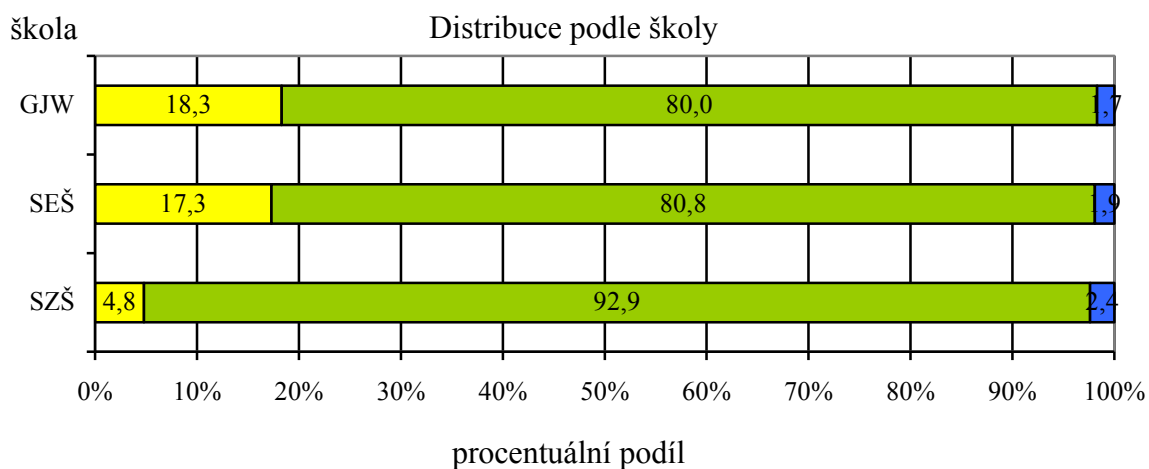

Obr. 17a. Vyhodnocení otázky č. 14 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů označilo 14,3 % možnost plánování rodičovství i v případě finanční závislosti na rodičích, 83,4 % označilo možnost ne a 1,8 % respondentů neuvedlo žádnou odpověď.

p = 0,024

p = 0,137

N = 154

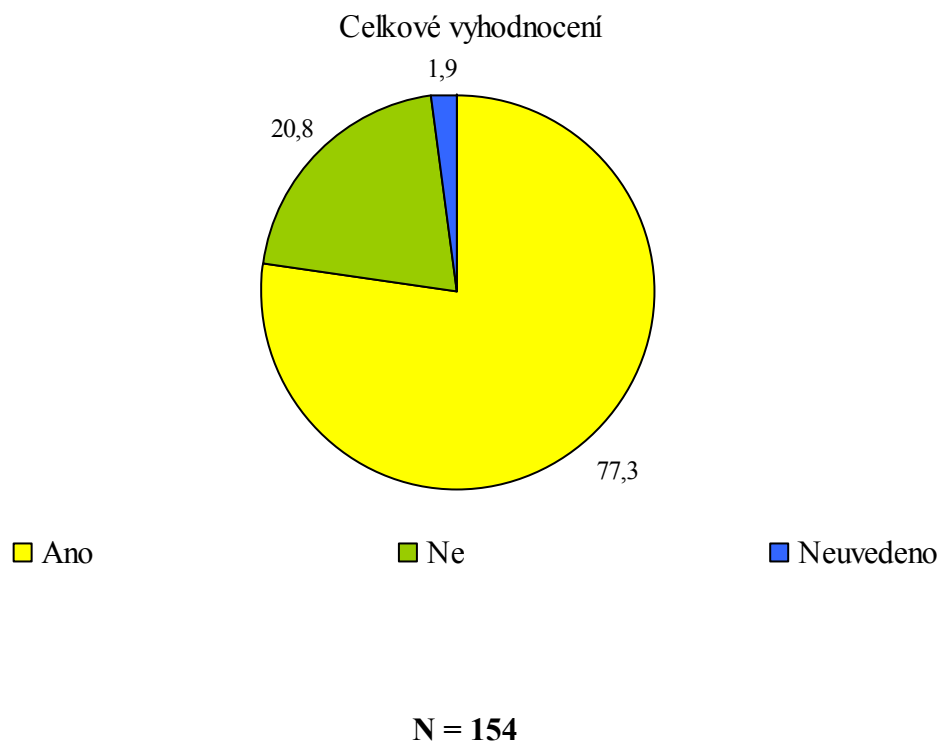
Obr. 17b. Detailní vyhodnocení otázky č. 14 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána možnost ne větší u dívek (88,8 %) než u chlapců (75 %). Celkem nevedlo žádnou odpověď 3,8 % respondentů. Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u SZŠ (92,9 %), kdy respondenti uvedli možnost ne a téměř shodná četnost byla zaznamenána u GJW (80,0 %) a SEŠ (80,8 %), kdy respondenti také uvedli, že by naplánovali rodičovství, když by byli finančně závislí na rodičích. U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 15. Myslíte si, že by Vám rodiče byli při neplánovaném rodičovství oporou?

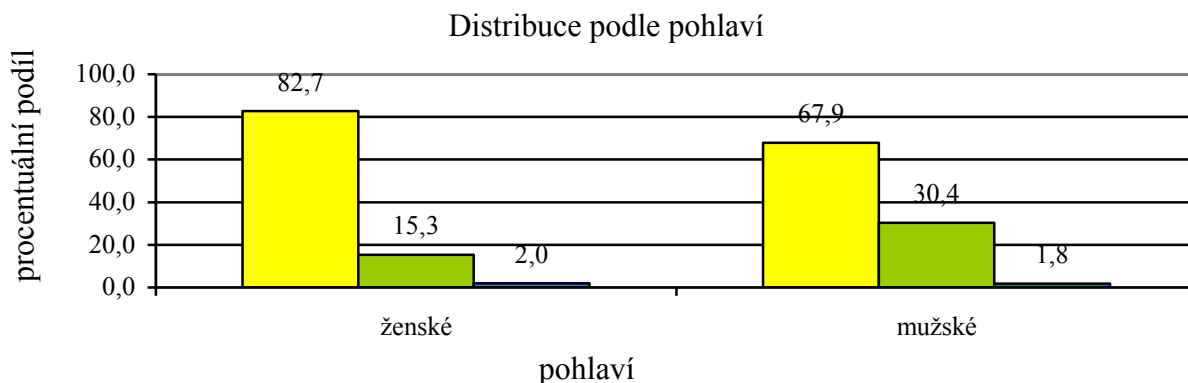
- ano
- ne

Cílem otázky je zjistit vztah mezi respondentem a rodiči. Spousta dětí stále spoléhá i při „vylétání z hnízda“ na podporu od svých rodičů jak po stránce finanční, tak po stránce sociálních vztahů.

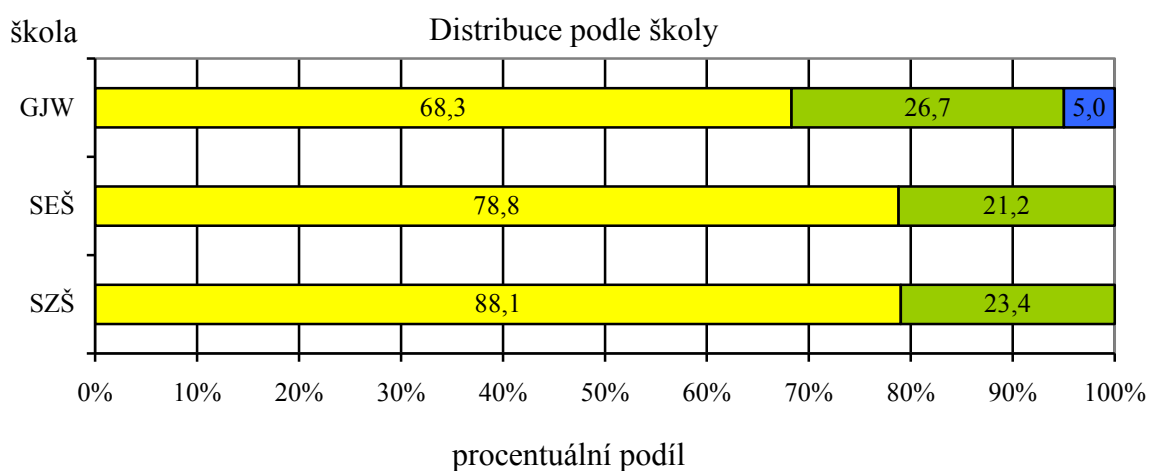

Obr. 18a. Vyhodnocení otázky č. 15 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů označilo 77,3 % možnost ano a 20,8 % označilo možnost ne a 1,9 % respondentů nevedlo žádnou odpověď.

p = 0,041

p = 0,049

N = 154

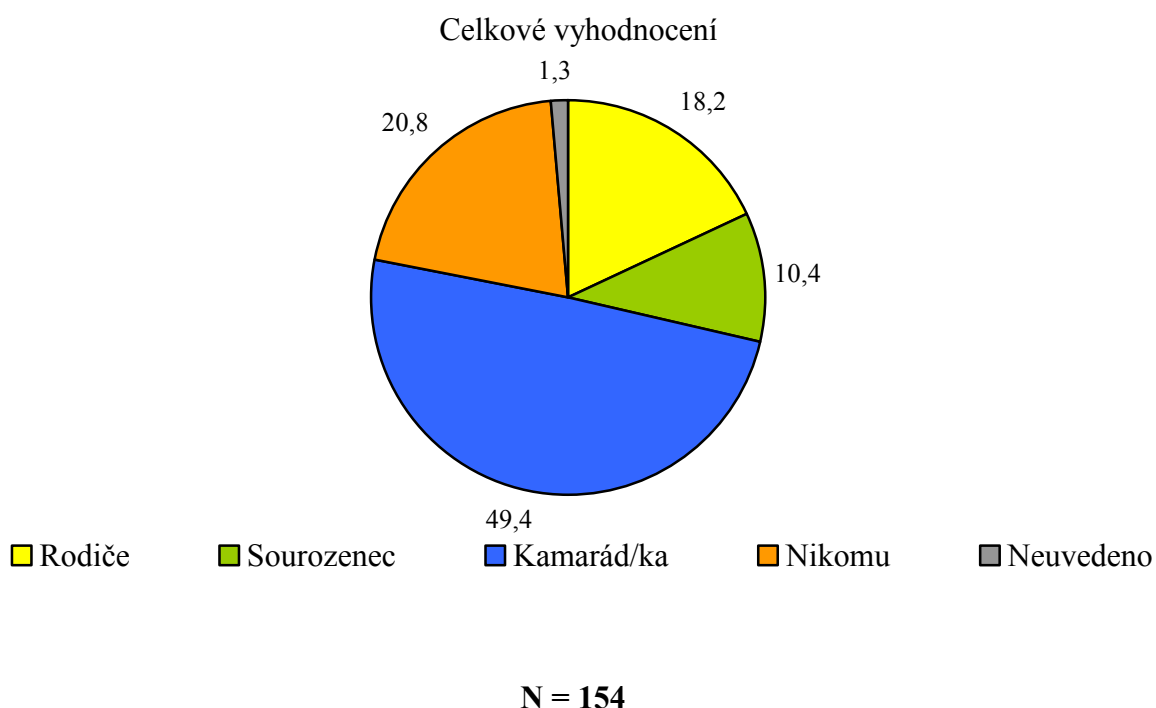
Obr. 18b. Detailní vyhodnocení otázky č. 15 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána možnost ano větší u dívek (82,7 %) než u chlapců (67,9 %). Celkem neuvědlo žádnou odpověď 3,8 % respondentů. Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u SZŠ (88,1 %), kdy respondenti uvedli možnost ano a naopak největší četnost s možností ne byla u GJW (26,7 %), kde také respondenti v 5 % neuvědli žádnou odpověď. U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 16. Komu jste se svěřili se svými prvními sexuálními zkušenostmi?

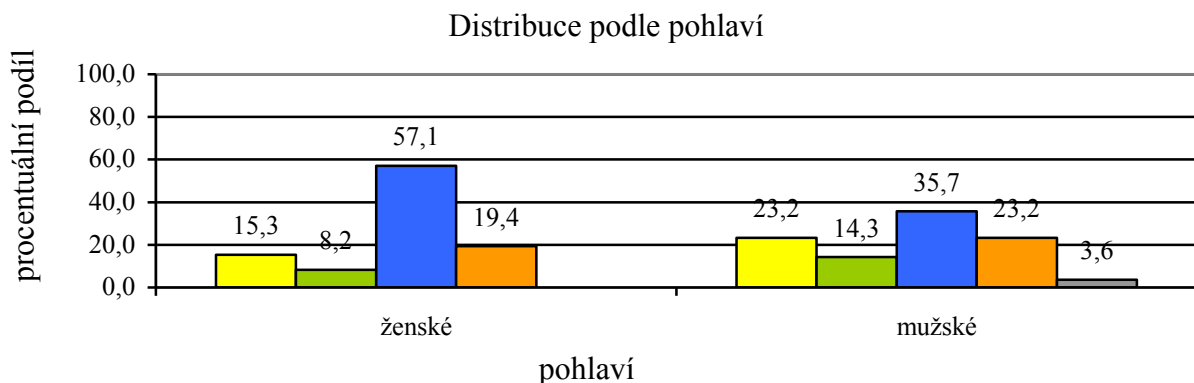
- rodiče
- sourozenec
- kamarád/ka
- nikomu

Cílem této otázky je zjištění, o jakého respondenta se jedná, jestli je spíše uzavřený, tzn., že se nemá potřebu někomu svěřovat nebo se svěří někomu s rodičů, pro případ kdyby nastal nějaký problém.

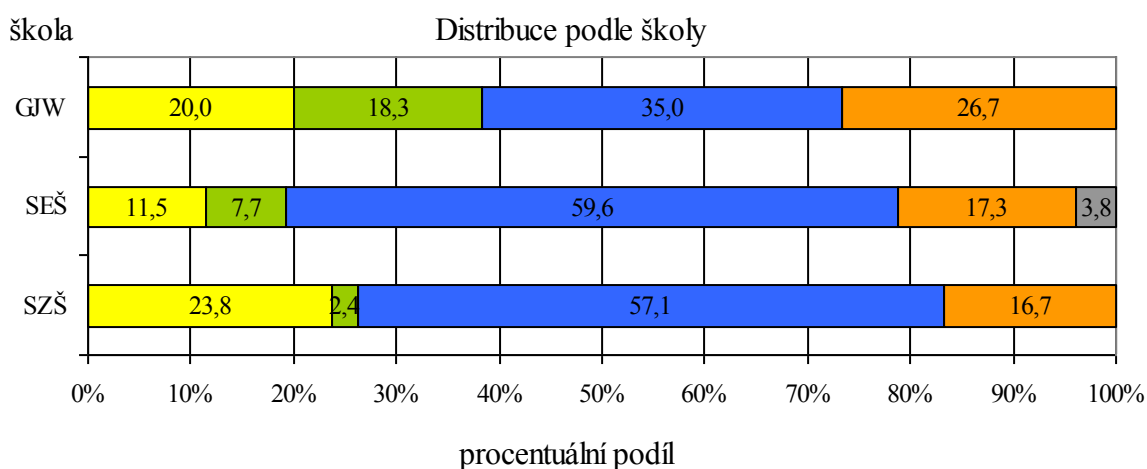

Obr. 19a. Vyhodnocení otázky č. 16 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů označilo 18,2 % možnost rodiče, 10,4 % označilo možnost sourozenec, 49,4 % možnost kamarád/ka, 20,8 % by se nesvěřilo nikomu a 1,3 % respondentů neuvedlo žádnou odpověď.

$p = 0,605$

$p = 0,476$

N = 154

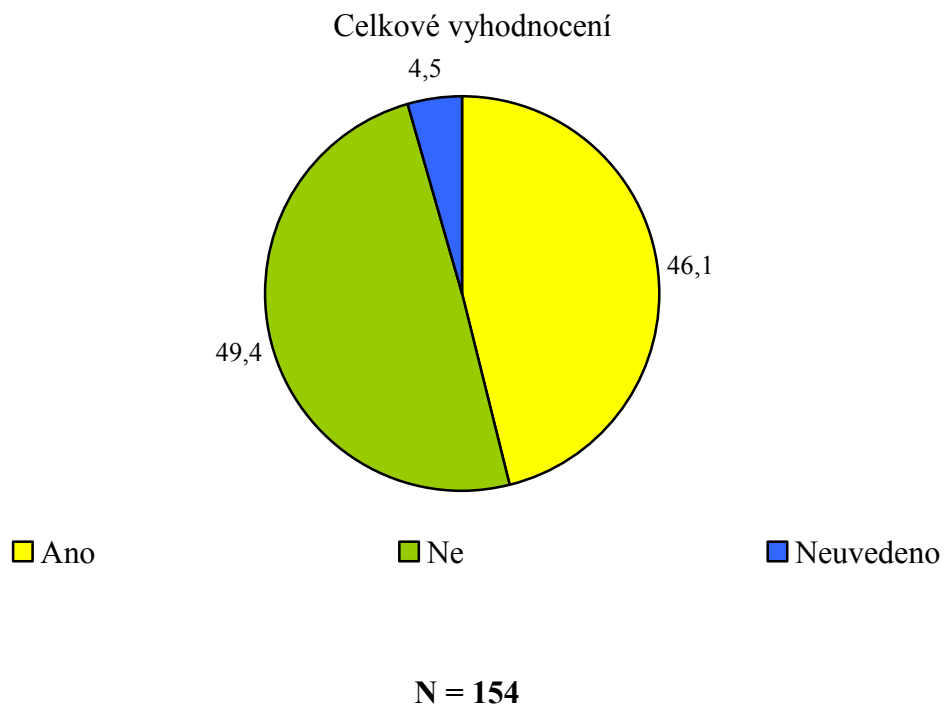
Obr. 19b. Detailní vyhodnocení otázky č. 16 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána největší četnost u dívek (57,1 %), které se se svými prvními sexuálními zkušenostmi svěřili kamarádkám, chlapci tu možnost zaznamenali ve 35,7 %. Naopak rodičům se více svěřují chlapci 23,7 % oproti dívkám 15,3 %. Z celkového počtu respondentů nevedlo 3,6 % žádnou odpověď. Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u SEŠ (59,6 %), kdy respondenti uvedli možnost svěřeni se svým kamarádům/dkám a naopak nejmenší četnost byla zaznamenána u možnosti svěřeni se svým sourozencům u SEŠ, pouze 2,4 %. U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 17. Dokázal/ a byste ve svém věku opustit rodiče a jít za láskou svého srdce?

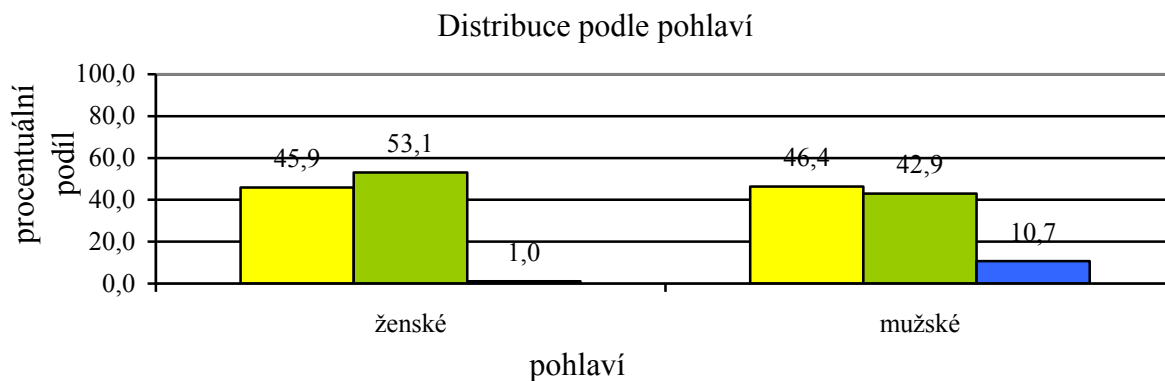
- ano
- ne

Zajímalo by mě, zda by dokázali respondenti odejít z domova bez všeho (finanční pomoci, soc. zázemí...) Jestli by pro ně ta láska byla tak silná.

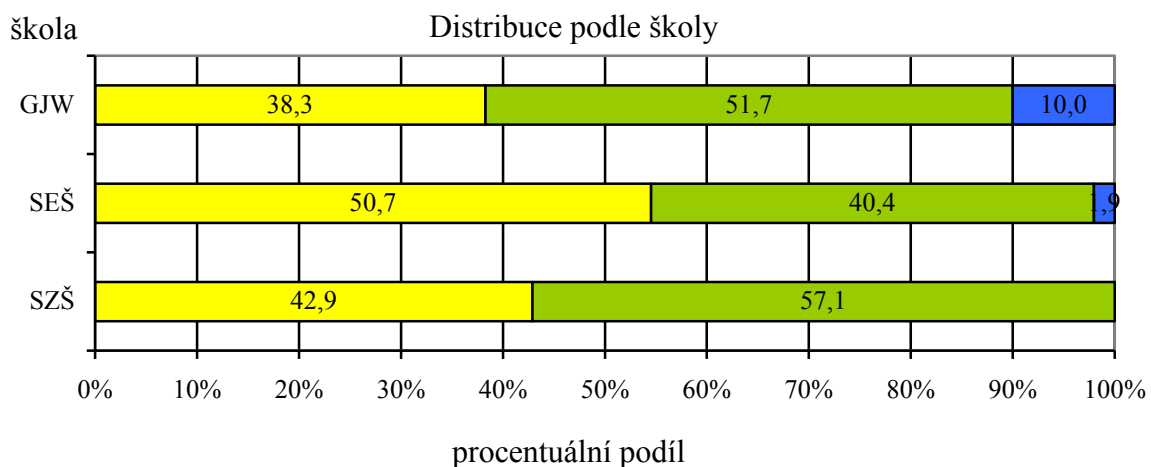

Obr. 20a. Vyhodnocení otázky č. 17 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu respondentů označilo 46,1 % možnost ano a 49,4 % označilo možnost ne a 4,5 % respondentů neuvedlo žádnou odpověď.

$p = 0,588$

$p = 0,062$

N = 154

Obr. 20b. Detailní vyhodnocení otázky č. 17 (zdroj: vlastní výzkum)

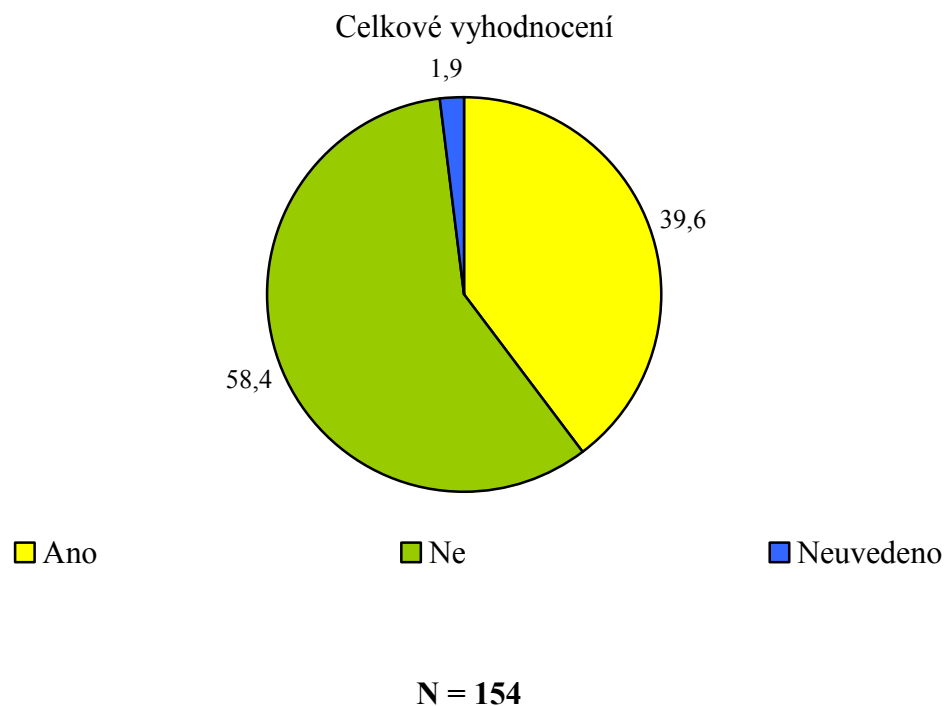
Z hlediska pohlaví byla zaznamenána možnost „ano“ téměř shodně, jak u dívek (45,9 %), tak u chlapců (46,4 %). Celkem neuvedlo žádnou odpověď 11,7 % respondentů. Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u SZŠ (57,1 %), kdy respondenti uvedli možnost ne a naopak největší četnost s možností ano byla u SEŠ (50,7 %). U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 18. Měla jste někdy pohlavní styk vědomě bez použití antikoncepce?

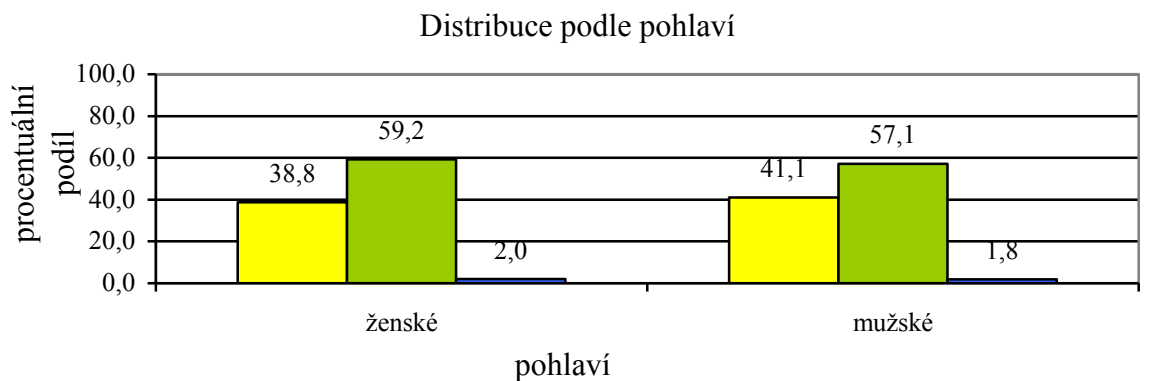
- ano
- ne

Chci tím zjistit, jestli byl někdy chtíč tak silný, že zastínil rozum.

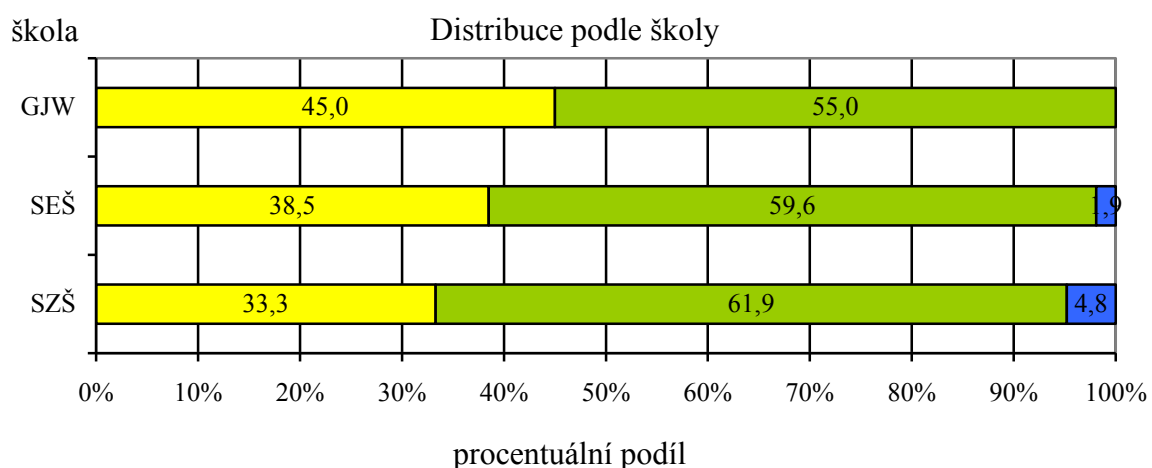

Obr. 21a. Vyhodnocení otázky č. 18 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů označilo 39,6 % možnost ano, tzn., že měli pohlavní styk vědomě bez použití antikoncepce a 58,4 % respondentů označilo možnost ne. Neuvedená odpověď byla zjištěna v 1,9 %.

$p = 0,773$

$p = 0,353$

N = 154

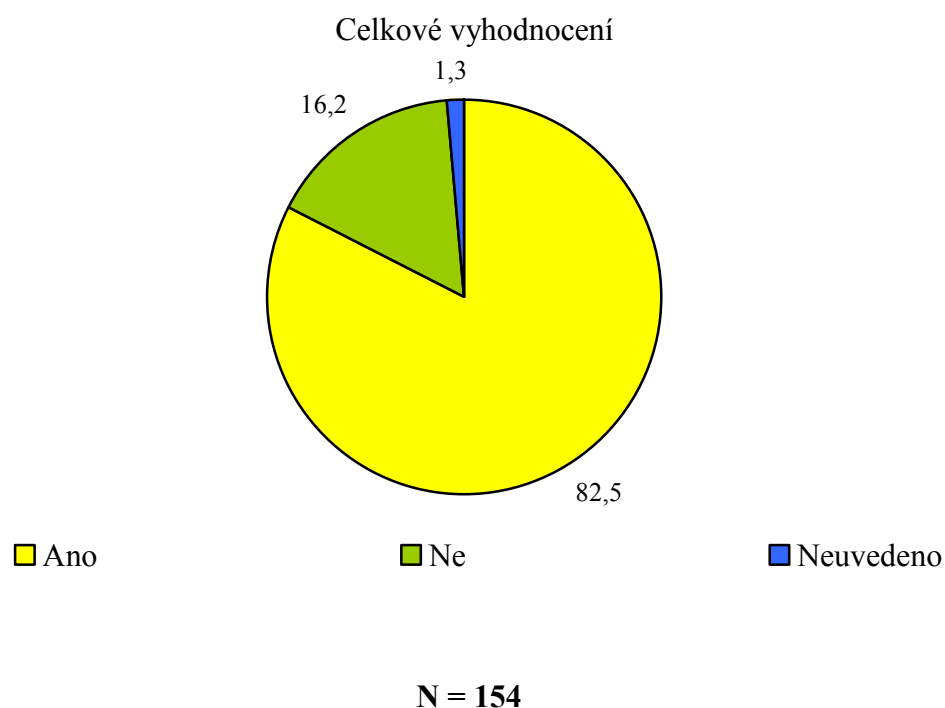
Obr. 21b. Detailní vyhodnocení otázky č. 18 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána větší četnost u dívek (59,2 %), které neměly pohlavní styk bez použití antikoncepce, naopak u chlapců byla zaznamenána větší četnost (41,1 %) než u dívek (38,8 %), kdy měli pohlavní styk bez použití antikoncepce. Celkem nevedlo žádnou odpověď 3,8 % respondentů. Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u SZŠ (61,9 %), kdy respondenti uvedli možnost ne a naopak největší četnost s možností ano byla u GJW (45 %). Celkem 6,7 % respondentů nevedlo žádnou odpověď. U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

Otázka č. 19. Jste spokojen/na se vztahem a komunikací v návaznosti na plánované rodičovství se svými rodiči?

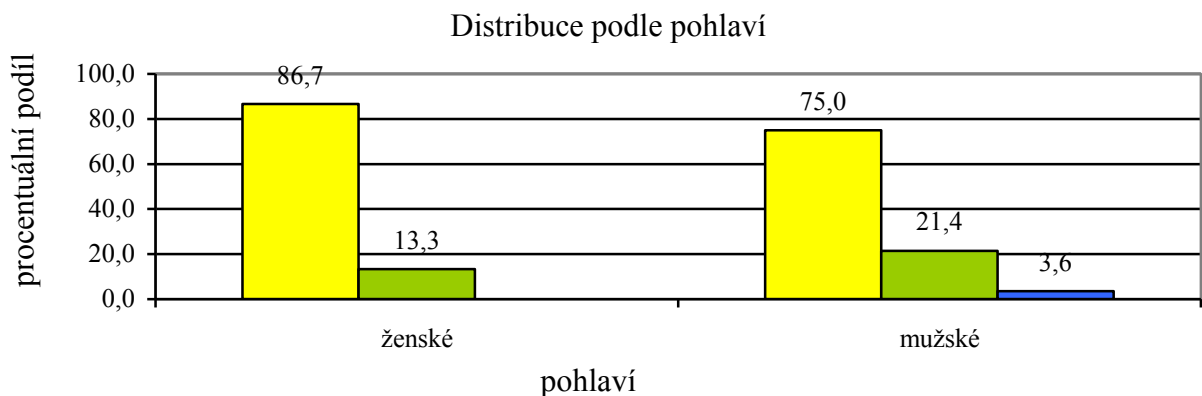
- ano
- ne

Cílem této otázky je zjistit jaký mají respondenti vztah mezi rodiči, jestli si více rozumí se svými vrstevníky nebo rodiči, jestli dokáží mezi sebou komunikovat na téma plánované rodičovství.

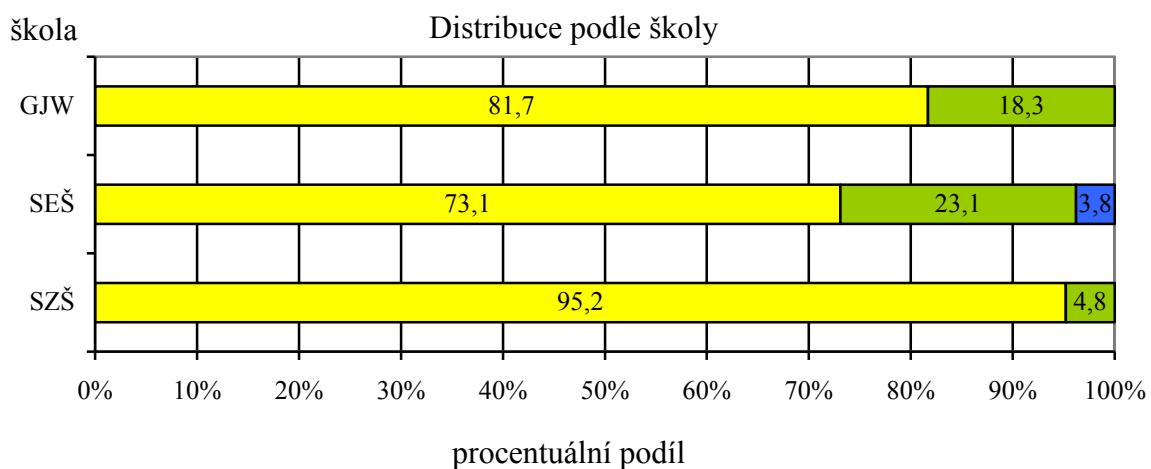

Obr. 22a. Vyhodnocení otázky č. 19 (zdroj: vlastní výzkum)

Z celkového počtu 154 respondentů označilo 82,5 % možnost ano, 16,2 % označilo možnost ne a 1,3 % respondentů neuvedlo žádnou odpověď.

$p = 0,056$

$p = 0,017$

N = 154

Obr.22b. Detailní vyhodnocení otázky č. 19 (zdroj: vlastní výzkum)

Z hlediska pohlaví byla zaznamenána možnost ano větší u dívek (86,7 %) než u chlapců (75 %). Celkem nevedlo žádnou odpověď 3,6 % respondentů. Z hlediska typu školy byla největší četnost zaznamenána u SZŠ (95,2 %), kdy respondenti uvedli možnost ano a naopak největší četnost s možností ne byla u SEŠ (23,1 %), kde také respondenti v 3,8 % nevedli žádnou odpověď. U této otázky nebyla zjištěna statistická významnost u žádné z proměnných.

5 DISKUSE

Do mého dotazníkového šetření bylo zapojeno 154 respondentů ze tří náhodně vybraných středních škol v Prostějově. Jednalo se SZŠ, která byla zastoupena ve 27,3 % respondentů, SEŠ zastoupenou v 33,8 % a GJW, které tvořilo ve 39,0 % respondentů.

Výsledky mého výzkumného šetření ukázali, že se školy podílí na vzdělávání či informovanosti na téma plánované rodičovství u SZŠ v 95,2 % u SEŠ 61,5 % a u GJW v 33,3 %. Z výsledků je zřejmý rozdíl podle zaměření a odbornosti výsledky šetření dále ukázaly, že studenti získávají informací o antikoncepci ze škol 27,3 % a nejméně z internetu 1,2 %. O radu pak v 46,8 % poprosí kamarády a v 53,2 % rodiče. Celková informovanost je podle respondentů v 77,9 % dostačující.

Výsledky výzkumného šetření ukázaly, že studenti, používají antikoncepci v 60,4 %, 35,1 % studentů antikoncepci nepoužívá a 4,5 % studentů neuvedlo žádnou odpověď. Pro 68,2 % studentů je antikoncepce běžně dostupná co se týče ceny 29,9 % si myslí opak a 1,8 % neuvedlo žádnou odpověď. Mezi studenty jsou tací, kteří měli pohlavní styk vědomě, tzn. bez požití antikoncepce 39,6 %, ale naopak 58,4 % by nikdy bez antikoncepce pohlavní styk nemělo. S tím souvisí i nechtěné těhotenství, kdy by 61 % uvažovalo o interrupci a 37,7 % by ji nepodstoupilo i přes to, že nemají dokončenou střední školu.

Dále z výzkumného šetření vyplynulo, že 46,1 % studentů je schopno opustit ve svém věku rodiče, vzdát se studií a odejít za svým partnerem, dále pak by u 49,1 % tato varianta nepřipadala v úvahu. Svému vztahu pak hodlá dát tzv. právní rámec 72,7 %, ti, kteří chtějí žít ve svazku manželském a 26 % nevadí pouze žít na tzv. „psí knížku.“ Sociální postavení svého partnera je důležité pro 61,7 %, naopak pro 37,7 % to není priorita. Respondenti by v 83,8 % neplánovali rodičovství, pokud by byli závislí finančně na rodičích. Dle důležitosti měli respondenti seřadit životní milníky dle svých priorit. Z výzkumného šetření vyplynulo, že ten, kdo volil jako nejdůležitější prioritu vzdělání (79,9 %), manželství nepovažuje nijak za důležité (3,9 %), naopak při vyhodnocení milníku „manželství,“ které označilo jako nejdůležitější více jak polovina 54,5 % nepovažuje vzdělání nikterak důležité, pouze v 1,3 %, ale téměř stejné procent. zastoupení s prioritou vlastního bydlení 20,1%. S rodinou 22,7 %

Dle výsledků je potěšující, že většina respondentů dává přednost vlastnímu zajištění rodiny, než aby byli závislí na rodičích potažmo na státu.

Výsledky výzkumného šetření ukázaly, že 82,5 % je spokojeno s komunikací a vztahem se svými rodiči, kteří jsou jim v 77,3 % důležitou oporou, naopak přes 20 % respondentů nemá s rodiči dobrý vztah. S návazností na komunikaci se nabízí otázka, komu by se svěřili se svými prvními sexuálními zkušenostmi. Téměř polovina by se svěřila svým kamarádům (49,4 %), 20 % respondentů by si nechalo své zážitky pro sebe a rodiče uvedli pouze v 18,2 %.

Problematikou plánovaného rodičovství se zabývá mnoho studentů českých vysokých škol, což je zřejmé z projektu Theses určeného pro odhalování plagiátů provozovaného Masarykovou univerzitou. Vyhledavač tohoto serveru se zaměřuje na slovní spojen, které nemusí být ale tím hlavní tématem. Já jsem pro srovnání mé práce použila magisterskou práci Jany Musilové.⁸² s názvem „*Postoje studentů střední zdravotnické školy k předčasnému těhotenství a rizikovému chování*“ a Kateřiny Geržové⁸³ s názvem „*Názory středoškolských studentů na problematiku manželství a rodičovství*.“

Jana Musilová prováděla dotazníkové šetření u 148 studentů 3. A 4. ročníků zdravotní školy. Provedla jsem porovnání s otázkou, týkající se získávání informací o antikoncepci. Z výzkumu v roce 2013 odpovědělo z celkového počtu respondentů (148) 26,8 % rodiče, 24,7 % přátelé, 23,9 % knihy a 15,1 % média a 9,5 % škola. Ve výzkumu z roku 2013 bylo zjištěno, že za nejlepší a nejčastější zdroj informací považují rodiče. Z výzkumu v roce 2015 považovali respondenti jako nejlepší zdroj informací „internet“ v 44,9 %, rodiče 27,3 %, dále kamaráda 12,3 % školu v 11,7 % a jako nejméně preferovaný jsou sourozenci pouze 2,6 %. S odstupem dvou let se zdroj informací výrazně změnil. Z uvedeného výzkumného šetření vyplývá, že studenti považují internet-media za nejlepší možnost získání důležitých informací.

Další porovnání jsem provedla u tematicky podobné otázky, které se týká vyjádření respondentů, jaké milníky v životě jsou jejich prioritou. Nejvíce četnosti získala v obou případech, škola/vzdělání. Ve výzkumu provedeném v roce 2013 Janou Musilovou byla označena možnost škola 126×, 106 × byla označena možnost vlastní bydlení. Z výzkumu v roce 2015 bylo zjištěno, že prioritou pro dnešní studenty je též vzdělání, 123× respondenti označili vzdělání

---

⁸² MUSILOVÁ, Jana. *Postoje studentů střední zdravotnické školy k předčasnému těhotenství a rizikovému chování*. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.

⁸³ GERŽOVÁ, Kateřina. *Názory středoškolských studentů na problematiku manželství a rodičovství*. Zlín, 2014. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

a bydlení bylo označeno celkem 90×. V obou výzkumech bylo tudíž zjištěno, že studenti v roce 2013 a 2015 mají stejné priority a cíle.

Dále jsem provedla srovnání s otázkou, týkající se nechtěného těhotenství. Z výzkumu 2013 Jany Musilové⁸⁴ bylo zjištěno, že by si 57 % dotázaných dítě nechalo a 35 % by šlo na potrat.

Touto otázkou se zabývala i Kateřina Geržová⁸⁵ ve své bakalářské práci v roce 2014 a zjistila, že 43 % respondentů by si dítě nechalo a 12 % dotazovaných by šlo na potrat. Z výzkumu 2015 by 61 % šlo na potrat a 37,7 % by si dítě nechalo i přes nedokončenou střední školu.

Můj výzkum jsem dále srovnala s bakalářskou prací Kateřiny Geržové, do které bylo zapojeno 112 respondentů náhodně vybraných středních škol v Šumperku.

Porovnání jsem provedla s otázkou týkající se vztahů a fungování mezi rodiči a respondenty. Z výzkumu roku 2014 je více jak polovina 51 % spokojena s komunikací a vztahy mezi rodiči, 15% respondentů se svou rodinou spokojeno není.

Z mého výzkumu bylo zjištěno, že z celkového počtu respondentů označilo 82,5 % spokojenost se vztahem s rodiči a pouze 16,2 % uvedlo, že nejsou spokojeni se vztahy a komunikací ve své rodině. Poslední srovnání jsem provedla u tematicky podobné otázky, týkající se uzavření sňatku nebo žití spolu na „psí knížku“. Ve výzkumu uskutečněném v roce 2014 téměř polovina uvedla možnost sňatku 47 % a téměř druhá polovina 47 %, nepovažuje sňatek za důležitý, 6 % zvolilo možnost „je mi to jedno.“ Ve výzkumu v roce 2015 označilo 72,2 %, žití v manželském svazku a 26 % dotazovaných nepovažuje sňatek za důležitý a upřednostňuje žití pouze na „hromádce.“

---

⁸⁴ MUSILOVÁ, Jana. *Postoje studentů střední zdravotnické školy k předčasnému těhotenství a rizikovému chování*. Brno, 2013 Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.

⁸⁵ GERŽOVÁ, Kateřina. *Názory středoškolských studentů na problematiku manželství a rodičovství*. Zlín, 2014. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se věnovala problematice plánovaného rodičovství u studentů 4. ročníků náhodně vybraných středních škol v Prostějově, popsala jsem druhy antikoncepcí, zaměřila jsem se na charakteristiku a funkci rodiny, dále jsem charakterizovala možnosti sociálních dávek poskytovaných státem a v neposlední řadě informovanosti studentů v oblasti plánovaného rodičovství.

Cílem teoretické části bylo vymezit základní pojmy související s problematikou plánovaného rodičovství a informovaností studentů, k tomu bylo velmi důležité nastudovat řadu literatury, z nichž jsem použila převážně tištěných zdrojů od českých autorů, ale i zdrojů v elektronické podobě. Zaměřila jsem se na studium právních předpisů upravující sociální dávky, dále na odbornou literaturu v oblasti zdravotnictví zabývající druhy antikoncepcí, ekonomie, sociologie apod.

Cílem praktické části bylo zjistit jaká je informovanost u vzorku studentů o plánovaném rodičovství, jak se školy podílí na vzdělávání či informovanosti studentů na téma plánované rodičovství, zda jsou studenti schopni opustit ve svém věku rodiče, vzdát se studií a odejít za svým partnerem. Dále bylo cílem zjistit, jak jsou studenti zodpovědní, tzn., zda používají antikoncepci/ochranu při zahájení svého pohlavního života nebo jak jsou spokojeni se vztahem a komunikací se svými rodiči, a zda jsou jim rodiče oporou. Pro dosažení cíle bylo použito dotazníkového šetření u středoškolských studentů.

Oproti výsledku výzkumu Kateřiny Geržové z roku 2013 byl zaznamenán pokles pozitivních odpovědí, co se týká vzájemných vztahů mezi rodiči. Na druhou stranu jsem zaznamenala pozitivní nárůst odpovědí v názoru na manželství. Což je velmi pozitivní zjištění pro tuto instituci a společnost do budoucna.

SOUHRN

Plánování rodičovství se týká dříve nebo později většiny z nás. Jde o životní etapu, která zasáhne téměř každého člověka, proto jsem se zabývala názory studentů na tuto problematiku s tím úzce související problematiku, nesezdaného soužití či manželství.

Cílem teoretické práce je zhodnotit současné znalosti a úroveň informovanosti v problematice plánovaného rodičovství studentů středních škol a s nimi úzce související oblasti rodiny a rodinných vztahů, manželství, antikoncepce a rodičovství.

Praktická část je věnována výzkumu, do kterého byli zapojeni studenti náhodně vybraných středních škol v Prostějově a který měl zjistit současný stav studentů o informovanosti plánovaného rodičovství a názory studentů na manželství či rodičovství.

Klíčová slova:

Rodina, manželství, antikoncepce, porodné, příspěvek na bydlení, sleva na dítě, sleva na manželku, nehormonální antikoncepce, hormonální antikoncepce.

SUMMARY

Sooner or later each of us is going to become a parent one day. It is a period of life that affects almost every single person. I was dealing with secondary school students' opinions about this problems to get to know more about it and also closely connected problems with unmarried couples and marriage.

The aim of this theoretical work is to evaluate nowadays secondary school students' knowledge of family planning, family relationships, marriage, contraception and their information level about these issues.

The practical part of this work brings information gained from a survey which was conducted in Prostějov. The point of this survey was to find out students' awareness of the problems mentioned above. The secondary schools involved in this survey were chosen randomly.

Key words

Family, marriage, contraception, maternity grant, housing benefit, deposits on a taxpayer's children and wife, contraception without hormones and hormonal contraception

REFERENČNÍ SEZNAM

Seznam použité literatury

1. ČEPICKÝ, Pavel a Zuzana ČEPICKÁ LÍBALOVÁ. *Jak odpovídat na otázky o antikoncepci a plánovaném rodičovství*. 1. vyd. Praha: Levret, c2010, 70 s. ISBN 978-80-87070-49-9.
2. Český statistický úřad: *Obyvatelstvo* [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/podil_deti_narozenych_mimo_manželstvi_v letech_1950_2014.
3. DRÁPAL, Dan. *Vztahy, sex, rodina: velký rozvrat a cesta k obnově*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2013, 266 s. ISBN 978-80-7255-304-4.
4. FIALOVÁ, Ludmila. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, 163 s. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-858-5087-7.
5. GERŽOVÁ, Kateřina. *Názory středoškolských studentů na problematiku manželství a rodičovství*. Zlín, 2014. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.
6. HÖHNE, Sylva. *Podpora rodin s dětmi a vliv peněžních transferů na formu rodinného soužití*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 63, 8 s. ISBN 978-80-87007-93-8.
7. IDNES.cz: *Finance* [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/mamanci-a-pomoc-statu-mladym-zvednout-kotvy-fzh-viteze.aspx?c=A151014_074708_viteze_sov.
8. KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. 1. vyd. Brno, 2001, 199 s. ISBN 80-731-5004-2.
9. LÁZNIČKOVÁ, Ludmila. *Přirozené plánování rodičovství: neplodnost*. 1. vyd. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2003, 32 s. ISBN 978-80-904855-4-9.

10. LOMAS, Pascale de. *Zbavte se komplexů!* 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 149 s. ISBN 978-80-247-2228-3.
11. *Manželství* [online]. [cit. 2015-10-20]. Dostupné z: <http://www.manzelstvi.cz/>
12. MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2958-X.
13. MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. 2. upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 250 s. Základy sociologie. ISBN 80-864-2905-9.
14. MUDr. Eva VANÍČKOVÁ, CSc.: *informační centrum vlády* [online]. [cit. 2015-10-20]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/tema/deklarace-prav-ditete-63749/tmplid-560>
15. *MoneyMAG.cz* [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://moneymag.cz/ekonomika/4854-zivot-na-psi-knizku-je-v-cesku-stale-popularnejsi-vyplati-se>.
16. MUSILOVÁ, Jana. *Postoje studentů střední zdravotnické školy k předčasnému těhotenství a rizikovému chování*. Brno, 2013 Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.
17. NOVOTNÝ, Petr. *Nový občanský zákoník*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2.
18. *Plánované rodičovství* [online]. [cit. 2015-10-20].
19. PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 203 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5.
20. *Reprodukční zdraví: co dělat, aby člověk měl děti, když a až je bude chtít mít*. V Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, [200-]-, sv. ISBN 80-7040-765-4.
21. RHEINWALDOVÁ, Eva. *Jak vychovat šťastné dítě*. 2. rozš. a upr. vyd., (1. v nakl. Motto). Praha: Motto, 1997, 247 s. ISBN 80-858-7261-7.

22. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/obligatorni>.
23. SMALL, Meredith F. *Naše děti, naše světy: jak biologie a kultura ovlivňují naše rodičovství*. 1. vyd. Praha: DharmaGaia, 2012, 291 s. Šťastné dítě (DharmaGaia). ISBN 978-80-7436-028-2.
24. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Bratislava: EPOCH 1970.
25. ŠŤASTNÁ, Anna. *Neúplné rodiny v České republice a ve vybraných evropských zemích* [online]. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2009 [cit. 2016-03-06]. ISBN 978-80-7416-038-7. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_296.pdf.
26. SZAREWSKÁ, Anne a John GUILLEBAUD. *Antikoncepce: praktická příručka*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1996, 222 s. ISBN 80-858-6555-6.
27. ŠRÉDL, Karel. *Ekonomika pro pedagogy: (ekonomika a rodina)*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta, 2001, 217 s. ISBN 80-729-0038-2.
28. WIKIPEDIE [online]. [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Rodina>
29. *Zákon o rodině: Rodina u soudu* [online]. [cit. 2015-10-20]. Dostupné z: <http://www.rodinausoudu.cz/zakon-o-rodine-uplny-text-zakona>
30. ZVÁROVÁ, Jana. *Základy statistiky pro biomedicínské obory* [online]. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. [cit. 2016-03-04]. ISBN 80-718-4786-0. Dostupné také z: <http://new.euromise.org/czech/tajne/ucebnice/html/html/statist.html>
31. *Zákony od centrum.cz: Zákony o sociální podpoře*. [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-statni-socialni-podpore>
32. *Businesscenter.cz: Část I*. [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/cast1.aspx>

Seznam použitých symbolů a zkratek

%	procento
§	paragraf
atd.	a tak dále
č.	číslo
GJW	Gymnázium Jiřího Wolkerů
Kč	Koruna česká
Obr.	obrázek
Odst.	Odstavec
např.	například
písm.	písmeno
s.	strana
Sb.	Sbírky
SEŠ	Střední ekonomická škola
SZD	Střední zdravotnická škola
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaně
Tab.	Tabulka
ZSP	Zákon o sociální podpoře
ZDP	Zákon o daních z příjmu

Seznam obrázků

Obrázek 1a: Vyhodnocení otázky č. 1	36
Obrázek 1b: Detailní vyhodnocení otázky č. 1	37
Obrázek 2a: Vyhodnocení otázky č. 2.....	38
Obrázek 2b: Detailní vyhodnocení otázky č. 2	39
Obrázek 3a: Vyhodnocení otázky č. 3.....	40
Obrázek 3b: Detailní vyhodnocení otázky č. 3	41
Obrázek 4a: Vyhodnocení otázky č. 4.....	42
Obrázek 4b: Detailní vyhodnocení otázky č. 4	43
Obrázek 5a: Vyhodnocení otázky č. 5.....	44
Obrázek 5b: Detailní vyhodnocení otázky č. 5	45
Obrázek 6a: Vyhodnocení otázky č. 6.....	46
Obrázek 6b: Detailní vyhodnocení otázky č. 6	47
Obrázek 7a: Vyhodnocení otázky č. 7.....	48
Obrázek 7b: Detailní vyhodnocení otázky č. 7	49
Obrázek 8a: Vyhodnocení otázky č. 8.....	50
Obrázek 8b: Detailní vyhodnocení otázky č. 8	51
Obrázek 9: Přehled vyhodnocení otázky č. 9.....	53
Obrázek 10: Přehled vyhodnocení otázky č. 9.....	54
Obrázek 11: Přehled vyhodnocení otázky č. 9.....	55
Obrázek 12: Přehled vyhodnocení otázky č. 9.....	56
Obrázek 13a: Vyhodnocení otázky č. 10.....	57
Obrázek 13b: Detailní vyhodnocení otázky č. 10	58
Obrázek 14a: Vyhodnocení otázky č. 11.....	59
Obrázek 14b: Detailní vyhodnocení otázky č. 11	60
Obrázek 15a: Vyhodnocení otázky č. 12.....	61
Obrázek 15b: Detailní vyhodnocení otázky č. 12	62
Obrázek 16a: Vyhodnocení otázky č. 13.....	63
Obrázek 16b: Detailní vyhodnocení otázky č. 13	64
Obrázek 17a: Vyhodnocení otázky č. 14.....	65
Obrázek 17b: Detailní vyhodnocení otázky č. 14	66

Obrázek 18a: Vyhodnocení otázky č. 15.....	67
Obrázek 18b: Detailní vyhodnocení otázky č. 15	68
Obrázek 19a: Vyhodnocení otázky č. 16.....	69
Obrázek 19b: Detailní vyhodnocení otázky č. 16	70
Obrázek 20a: Vyhodnocení otázky č. 17.....	71
Obrázek 20b: Detailní vyhodnocení otázky č. 17	72
Obrázek 21a: Vyhodnocení otázky č. 18.....	73
Obrázek 21b: Detailní vyhodnocení otázky č. 18	74
Obrázek 22a: Vyhodnocení otázky č. 19.....	75
Obrázek 21b: Detailní vyhodnocení otázky č. 19	76

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník

Příloha 2: Ukázka vyplněného dotazníku

4. S kým nejčastěji diskutujete o možnostech antikoncepce?

- a) rodiče
- b) sourozenci
- c) kamarádi
- d) škola
- e) internet

5. Považujete antikoncepci za běžně a cenově dostupnou?

- a) ano
- b) ne

6. Máte již za sebou první sexuální zkušenosti?

- a) ano
- b) ne

7. Pokud máte za sebou první sexuální zkušenosti nebo již máte intimní vztah, používáte antikoncepci?

- a) ano
- b) ne

8. Pokud by došlo u Vás/přítelkyně k neplánovanému otěhotnění uvažovala/l byste o interrupci?

- a) ano
- b) ne

9. Seřadte (od 1– nejdůležitější do 4 – nejméně důležitý) dle Vašich aktuálních osobních priorit následující životní „milníky“ :

- a) vzdělání
- b) vlastní bydlení
- c) manželství
- d) rodina - dítě

10. V případě partnerského vztahu je pro Vás důležité manželství nebo preferujete žít tzv. „na psí knížku“?

- a) manželství
- b) „psí knížka“

11. Považujete používání antikoncepce za významné v tento okamžik pro Vás?

- a) ano
- b) ne

Dotazník

Problematika plánovaného rodičovství z pohledu žáků středních škol v Prostějově

Vážení studenti,
dovoluji si vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku, který bude součástí mé bakalářské práce, jejímž tématem je „Problematika plánovaného rodičovství z pohledu žáků středních škol v Prostějově. Dotazník je samozřejmě anonymní, získaná data, která díky vám získám, by mohla být využita pro další analýzu a případné rozšíření informovanosti v dané oblasti studentů na středních školách.

V rámci tohoto dotazníku se setkáte s pojmem „**antikoncepce**.“

Podle Čepického a spol. (2010) se antikoncepcí označují „*všechny metody, které mají za cíl zabránit otěhotnění.*“

Není-li uvedeno jinak, zakroužkujte, prosím, vždy jednu odpověď

1. Myslíte si, že informovanost o možnostech plánovaném rodičovství-antikoncepce je dostačující?

- a) ano   b) ne

2. Kde nejčastěji získáváte informace o plánovaném rodičovství-antikoncepci?

- a) rodiče
b) sourozenci
c) kamarádi
d) škola
 e) internet
f) jiné

3. Pořádala pro vás škola někdy přednášku na podobné téma?

- a) ano   b) ne

4. S kým nejčastěji diskutujete o možnostech antikoncepce?

- a) rodiče
b) sourozenci
 c) kamarádi
d) škola
e) internet
f) jiné

5. Považujete antikoncepci za běžně a cenově dostupnou?

- a) ano   b) ne

6. Máte již za sebou první sexuální zkušenosti?

- a) ano   b) ne

7. Pokud máte za sebou první sexuální zkušenosti nebo již máte intimní vztah, používáte antikoncepci a jakou?

- a) ano   b) ne   c) jakou...

8. Pokud by došlo u Vás/příteklyně k neplánovanému otěhotnění uvažovala/l byste o interupci?

- a) ano b) ne

9. Seřad'te (od 1-nejdůležitější do 4-nejméně důležitý) dle Vašich aktuálních osobních priorit následující životní „milníky“ :

- a) vzdělání 1
b) vlastní bydlení 2
c) manželství 4
d) rodina - dítě 3

10. V případě partnerského vztahu je pro Vás důležité manželství nebo preferujete žít tzv. „na psí knížku“?

- a) manželství b) „psí knížka“

11. Považujete používání antikoncepce za významné v tento okamžik pro Vás?

- a) ano b) ne

12. Necháte si raději poradit v této oblasti od?

- a) kamarádů b) rodičů

13. Hraje pro Vás roli sociální postavení rodiny Vašeho budoucího partnera?

- a) ano b) ne

14. Plánovali byste rodičovství, pokud byste byli stále finančně závislí na rodičích?

- a) ano b) ne

15. Myslíte si, že by Vám rodiče byli při naplánovaném rodičovství oporou?

- a) ano b) ne

16. Komu jste se svěřili se svými prvními sexuálními zkušenostmi?

- a) rodiče b) sourozenec
 c) kamarád/ka d) nikomu

17. Dokázal/ a byste ve svém věku opustit rodiče a jít za láskou svého srdce?

- a) ano b) ne

18. Měla jste někdy pohlavní styk vědomě bez použití antikoncepce?

- a) ano b) ne

19. Jste spokojen/na se vztahem a komunikací v návaznosti na plánované rodičovství se svými rodiči?

- a) ano b) ne

20. Jste :

- a) muž b) žena

Před odevzdáním prosím zkontrolujte, zda jste odpověděl/a na každou otázku.

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Petra Kroutilová
Katedra:	Katedra antropologie a zdravotní vědy
Vedoucí práce:	Mgr. Petr Zemánek, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Problematika plánovaného rodičovství z pohledu žáků středních škol v Prostějově
Název v angličtině:	The matters of family planning from the point of the view of high schools students in Prostějov
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na úroveň informovanosti v problematice plánovaného rodičovství studentů středních škol a s nimi úzce související oblasti rodiny a rodinných vztahů, manželství, antikoncepce a rodičovství. Praktická část je věnována výzkumu, studentů středních škol v Prostějově, který měl zjistit současný stav studentů o informovanosti plánovaného rodičovství a názory studentů na manželství či rodičovství.
Klíčová slova	Rodina, manželství, antikoncepce, porodné, příspěvek na bydlení, sleva na dítě, sleva na manželku, nehormonální antikoncepce, hormonální antikoncepce.
Anotace v angličtině:	Bachelor's work is to evaluate nowadays secondary school students' knowledge of family planning, family relationships, marriage, contraception and their information level about these issues. The point of this survey was to find out students' awareness of the problems mentioned above. The secondary schools involved in this survey were chosen randomly.
Klíčová slova v angličtině:	Family, marriage, contraception, maternity grant, housing benefit, deposits on a taxpayer's children and wife, contraception without hormones and hormonal contraception
Přílohy vázané v práci:	1. Dotazník 2. Ukázka vyplněného dotazníku
Rozsah práce:	89
Jazyk práce:	Český jazyk